

ABIRY

21-23.10.2022

Festiwal Nowej Sztuki
Festival of New Art
Festival Neuer Kunst

Słubice
Frankfurt (O)

Festiwal Nowej Sztuki
Festival of New Art
Festival Neuer Kunst

lAbiRynT

Okno
Window
Fenster

Słubice – Frankfurt [O], 2022

za/przed/na/OKNO

Behind/in front of/at the WINDOW
hinter/vor/am/FENSTER

► [...] poeta jest czymś świętym [...] dlatego że ma odwagę spojrzeć strachom w oczy. Że nie odchodzi od otwartego okna, za którym leży noc.
Jarosław Iwaszkiewicz

Okno bez parapetu, bez futryn, bez szyb.
Otwór i nic poza nim.
Ale otwarty szeroko.
Wisława Szymborska, Niebo

OKNO – tak brzmi temat tegorocznej edycji Festiwalu Nowej Sztuki lAbiRynT. To bogate interpretacyjne hasło. Jest motywem, symbolem, który pozwala ująć w artystyczny sposób wiele z zagadnień współczesnego świata, zarówno tych indywidualnych, duchowych, jak i społecznych, narodowościowych i globalnych.

OKNO można zamknąć lub otwierać, ale również uchylić. Można spoglądać na zewnątrz lub stając po drugiej stronie, zaglądać do środka, co daje duże możliwości poznawcze i dokumentacyjne, ale również kreacyjne i symboliczne.

W **OKNIE** może się wiele odbijać, ale można się też w nim przeglądać.

OKNO może być transparentne, przejrzyste lub brudne, zakurzone, szczelnie zasłonięte, mroczne. **OKNO** może być szeroko otwarte, dając możliwość na rozwój, poznanie, nasz głos w sprawie, można też przez nie głośno krzyczeć, nawoływać, przemawiać lub tylko niemo spoglądać. Można przez nie czerpać powietrze, oddychać, chłonąć świat, zachwycać się nim.

OKNO pozwala też zachowywać dystans. Może nas chronić, możemy je zamknąć, ►►

► [...] poets are somehow holy [...] because they have the courage to look fear in the eye. And don't move away from the open window, behind which lies the night.
Jarosław Iwaszkiewicz

A window without sill, frame or pane
A hole and nothing more
But wide open.
Wisława Szymborska, Sky

WINDOW – is the theme of this year's lAbiRynT New Art Festival. A motto with rich implications. It serves as motif and symbol to artistically address many of the issues of the contemporary world on an individual, spiritual, social, national, or global level.

A **WINDOW** can be closed or opened, or left ajar. You can look outside or – standing on the other side – look inside, which offers great cognitive and documentary, but also creative and symbolic possibilities.

A lot can be reflected in the **WINDOW**, including oneself.

WINDOWS can be transparent, clear or dirty, dusty, tightly shut or dark. The **WINDOW** can be wide open, giving us an opportunity for development, cognition, a possibility to voice our opinion, as we can shout loudly out of the **WINDOW**, call out, speak or just look at it, silently. You can let in fresh air through it to breathe, or you can absorb the world, delight in it.

The **WINDOW** also allows us to keep our distance. It can protect us, we can close it, isolate ourselves from the outside world, concentrating on ourselves. ►►

► [...] Dichter sind irgendwie heilig [...] weil sie den Mut haben, der Angst ins Auge zu sehen. Weil sie sich nicht vom offenen Fenster weg bewegen, hinter dem die Nacht lauert.
Jarosław Iwaszkiewicz

Ein Fenster ohne Fensterbrett, ohne Rahmen, ohne Scheibe.
Bloß eine Öffnung und sonst nichts.
Aber weit geöffnet.
Wisława Szymborska, Himmel

FENSTER – das ist dieses Jahr das Motto des lAbiRynT-Festivals für Neue Kunst. Ein Motto mit einem reichen Interpretationsspielraum. Ein Motiv, ein Symbol, das künstlerische Antworten auf viele Fragestellungen der heutigen Welt zulässt, egal ob es sich um individuelle, spirituelle soziale, nationale oder globale Themen handelt.

FENSTER kann man schließen oder öffnen, aber auch anlehnen. Man kann nach draußen schauen oder, wenn man auf der anderen Seite steht, nach innen. Das eröffnet wissenschaftliche und dokumentarische, aber auch kreative und symbolische Möglichkeiten.

Im **FENSTER** kann sich Vieles spiegeln, aber man kann sich auch selbst betrachten.

FENSTER können durchsichtig, klar oder schmutzig, staubig sein, fest verschlossen oder dunkel. **FENSTER** können weit geöffnet sein, womit sie uns die Möglichkeit geben, uns zu entwickeln, zu erkennen, unsere Stimme in einer Sache zu erheben: wir können laut durch ►►

Z zewnątrza ku sobie

Von außen zu sich selbst

From the outside to the inner self

► odizolować się od świata zewnętrznego, skupiając na sobie dla siebie.

OKNO bywa niebezpieczne, zdradzickie. Jest najsłabszym ogniwem murów. Wyłączamy światła, gdy chcemy być niewidoczni, bezpieczni, gdy chronimy się przed atakiem bombowym. Przez **OKNO** można wypaść, wyskoczyć, może zostać wybite.

OKNO jest pretekstem, symbolem, odniesieniem, nie musi być motywem, obiektem, eksponatem. **OKNO** to stan umysłu, sposób myślenia, jest metaforą postrzegania świata, rzeczywistości, tego, co nas otacza.

Jest też pewne ważne **OKNO** dla festiwalu lAbiRynT. To Galeria **OKNO**, która w tym roku obchodzi jubileusz 20 lat istnienia z autorskim programem wystawienniczym i edukacyjnym o transgranicznym charakterze, której jestem kuratorką. ■

► Yet, the **WINDOW** can also be dangerous, treacherous. It is the weakest link in the wall. We turn off the lights when we don't want to be seen, when we want to be safe and protect ourselves during a bomb attack. You can fall out of them or jump out. **WINDOWS** can also be smashed.

WINDOW is a pretext, a symbol, a reference, it doesn't have to be a motif, an object, an exhibit. **WINDOW** is a state of mind, a way of thinking, it is a metaphor for perceiving the world, the reality surrounding us.

During the lAbiRynT Festival there is yet another important **WINDOW / OKNO**: This is the **OKNO** Gallery, which is celebrating its 20th anniversary this year with a special exhibition and educational cross-border program of which I am the curator. ■

► sie hindurchschreien, rufen, sprechen oder sie einfach nur schweigend betrachten. Sie sorgen für frische Luft, lassen uns atmen, die Welt aufnehmen und sich an ihr erfreuen.

FENSTER ermöglichen es auch, Abstand zu halten. Sie schützen uns, man kann sie schließen, sich von der Außenwelt isolieren und sich auf sich selbst konzentrieren.

Manchmal können **FENSTER** aber auch gefährlich und tödlich sein. Sie sind die schwächste Stelle in der Mauer. Man lässt das Licht, um nicht gesehen zu werden und sich sicher zu fühlen, um sich bei Bombenalarm zu schützen. Man kann aber auch aus dem **FENSTER** fallen, herausspringen oder es kaputtschlagen.

Das **FENSTER** ist ein Vorwand, ein Symbol, ein Hinweis, es muss sich dabei nicht um ein Motiv, ein Objekt, oder Exponat handeln. Es ist ein Geisteszustand, eine Denkweise, eine Metapher für die Wahrnehmung der Welt, der Realität, dessen, was uns umgibt.

Während des lAbiRynT-Festivals gibt es noch ein weiteres wichtiges **FENSTER / OKNO**: Das ist die Galerie **OKNO**, die in diesem Jahr ihr 20-jähriges Bestehen feiert mit einem besonderen grenzüberschreitenden Ausstellungs- und Bildungsprogramm, dessen Kuratorin ich bin. ■

► Fotografią zajmuję się i przyglądam się jej metamorfozom od 60 lat. Jako osobę piszącą zawsze interesowały mnie różne postaci fotografii, a zwłaszcza typy wpisywanych w nią terminów. Przez ponad 180 lat fotografia przeszła wiele – często wykluczających się – zasztregowań i interpretacji. W okresie od pionierskiej egzystencji bezkamerowych fotogramów do post-fotografii wielokrotnie zmieniały się opcje i przyporządkowania. Jednymi z trafniejszych były zaproponowane przez Johna Szarkowskiego dwa harmonijnie współpracujące ze sobą terminy, mianowicie **lustro** (odnosi się do fotografii autorefleksyjnej) i **okno** (do dokumentalnej) – wyjątkowo trafne ujęcie podstawowych aspektów elementarnej natury mechanicznego obrazu.

Jako artysta parający się krytyką wprowadziłem na początku lat 70. dwupoziomowy podział całego obszaru fotografii. Bardziej ogólny i podstawowy poziom to **fotograficzny obraz świata i świat fotograficznego obrazu**, natomiast poziom wyższy, bardziej szczegółowy, to: **fotografia narracyjna, fotografia kreacyjna, fot-art i foto-medium**. Fot-artem odnoszącym się umownie do pop-artu nazwałem te wizualne wypowiedzi, które powstawały w mariążu z wytworami innych dziedzin sztuki. Natomiast foto-medium czerpało inspiracje z doświadczeń konceptualizmu. Zasługą sztuki pojedynczej było spopularyzowanie problemu medium. Szczególny rozwój nowej ideologii zawdzięcza kultura Marshalla McLuhanowi. Jego slogan *the medium is the message* zmienił pojmowanie natury fotografii i jej zadań. ■

► For the last 60 years, I have been involved with photography and observed its metamorphoses. And as a writer, I have always been interested in its many different forms and the terms defining them. Since its invention 180 years ago, photography was subjected to many – often mutually exclusive – categorisations and interpretations. From the pioneering period of photograms still made without cameras to post-photography -definitions and attributions have changed many times. One of the most pertinent ones was John Szarkowski's suggestion of two harmoniously compatible terms, namely the mirror (referring to self-reflexive photography) and the window in reference to documentary photography. A truly striking comprehension of the fundamental aspects of the mechanical image.

As an artist and art critic, I introduced in the early 1970s a two-stage model for interpreting the entire field of photography. On the lower more general and basic level we would find the photographic image of the world and the world of the photographic image, while on the higher, more specific level we'd have: narrative photography, creative photography, phot-art and photo-media. By phot-art, which obviously refers to pop art, I mean photographic expressions merged with other art disciplines. Photo-media, on the other hand, draws inspiration from conceptualism, since the merit of conceptual art was to popularise the problem of the medium itself, for which cultural science will be forever indebted to Marshall McLuhan and his slogan "the medium is the message", that fundamentally changed the understanding of the nature of photography and its tasks. ■

► Ich beschäftigte mich mit Fotografie und beobachte ihre Metamorphosen seit 60 Jahren. Als schreibender Mensch haben mich die unterschiedlichsten Formen der Fotografie interessiert und besonders die mit ihr verbundenen Begrifflichkeiten. In ihrer 180-jährigen Geschichte hat die Fotografie viele – häufig sich gegenseitig ausschließende – Kategorisierungen und Interpretationen erfahren. Seit der Pionierzeit mit ersten kameralosen Photogrammen bis zur post-fotografischen Periode haben sich die Zuordnungen und Vergleichsmöglichkeiten vielfach geändert. Einer der treffendsten Vergleiche stammt von John Szarkowski, der zwei sich harmonisch ergänzende Begriffe vorschlug, nämlich Spiegel (für die selbst-reflexive Fotografie) und Fenster (für die Dokumentarfotografie) – eine außerordentlich treffende Erfassung der grundlegenden Aspekte des mechanischen Bildes.

Als Künstler, der sich auch mit Kunstkritik befasst, habe ich Anfang der 1970er Jahre ein Zweistufen-Modell für alle Formen von Fotografie entwickelt. Auf der unteren, allgemeinen und grundlegenden Ebene haben wir es mit dem fotografischen Abbild der Welt zu tun und der Welt des fotografischen Bildes. Auf der höheren, spezifischeren Ebene dagegen steht die narrative Fotografie, die kreative Fotografie, Fot-Art und Foto-Medium. Mit Fot-Art beziehe ich mich natürlich auf die Bezeichnung Pop-Art und verwende diesen Ausdruck für visuelle Formen, die aus der Verbindung mit den anderen Kunstformen entstanden sind. Foto-Medium ist hingegen vom Konzeptualismus inspiriert. Schließlich war es das Verdienst der Konzeptkunst das Medium selbst ■

► W różnych okresach mojej aktywności reinterpretowałem na własne potrzeby poglądy McLuhana, Viléma Flussera i Jeana Baudrillaarda z jego teorią symulacrów. Szczególnie godne krytycznego namysłu teoretyków mediów oraz filozofów były takie kwestie, jak narzędzie w roli współautora obrazu, problem upodimatowania maszyny, wreszcie to, co nazywam autokreacją mediów.

Żyjemy w świecie złudzeń – rozmaitych iluzji, omówień i zwidów, które obudowując nas coraz bardziej rozczłonkowanym labiryntem, zdają się obiecywać nieograniczone możliwości. W erze telewizyjno-komputerowej, której wizualny pejzaż tworzy nieustannie rozbudowującą swoją mozaikową strukturę wielowarstwowa **fotosfera**, ogarnięcie całego materiału ikonograficznego, jaki się na nią składa, jest praktycznie niemożliwe. Zresztą i tak nie wszystkie „obrazki z maszyny” zasługują na jednakową uwagę.

Ci, którzy posługują się w sposób wyrafinowany językiem fotograficznym, mówią o obrazkach, jakich widzi się tysiące, że są nudne, gdyż ich autorzy nie widzą, tylko pstrykają, a to nie wymaga myślenia. Co więcej, z owych tysięcy obrazków mimo powodzi, jaką wywołyły, trudno byłoby ułożyć całość tak wymowną i klarowną jak słynna wystawa *The Family Of Man* z 1955 roku. Nie mają już tak wielkiej siły oddziaływania.

Fotografia nie zawsze bywa interpersonalnym łącznikiem. Od połowy ubiegłego stulecia kataklizm fotograficzny przybrał na sile. Jego niepohamowanemu narastaniu sprzyjają kamery cyfrowe, pozwalając w nieograniczony sposób kwitnąć bezmyślnemu pstrykactwu. ►►

► At different times in my career, I have reinterpreted for my own purposes the ideas of McLuhan, Vilém Flusser and Jean Baudrillard with his theory of simulacra. Particularly interesting for critical reflection by media theorists and philosophers were the following questions: What is the role of the tool in creating an image? What are the implications of autonomous machines? And finally, what I called the problem of self-replicating media.

We live in a world full of illusions, hallucinations and delusions, which – though enclosing us in an increasingly fragmented labyrinth – seem to promise unlimited possibilities. In the television-computer age, the visual landscape is formed by a constantly expanding mosaic structure of images, the **photo-sphere**, which has grown to such dimensions, that it is virtually impossible to grasp all the iconographic material it contains. However, not all “machine images” deserve our attention.

Some – using a kind of sophisticated photo parlance – call these images boring snapshots, as there are thousands of them, created unthinkingly, without proper attention. Yet, from these thousands of images, despite the flood they are causing, it would be difficult to form a subsequent whole as eloquent and clear as shown in the famous exhibition *The Family of Man* in 1955. They no longer have much impact.

What's more, photography not necessarily creates interpersonal links. Since the middle of the last century, the photographic cataclysm has gained momentum. Its unbridled growth has been ►►

► zu problematisieren. Einen besonderen Impuls verdankt die Kulturwissenschaft hier Marshall McLuhan. Sein Slogan „*the medium is the message*“ veränderte das Verständnis für das Wesen der Fotografie und ihrer Aufgaben.

Ich habe verschiedentlich im Laufe meiner künstlerischen Tätigkeit für meine eigenen Zwecke die Ansichten von McLuhan, Vilém Flusser und Jean Baudrillard mit seiner Theorie der Simulacren re-interpretiert. Von besonderem Interesse für Medientheoretiker und Philosophen waren Fragen wie: welche Rolle spielt das Werkzeug beim Erschaffen eines Bildes, welche Auswirkungen haben autonome Maschinen, und schließlich das, was ich die Selbsterschaffung der Medien genannt habe.

Wir leben in einer Welt voller unterschiedlicher Illusionen, Halluzinationen und Wahnvorstellungen, die uns in ein zunehmend fragmentiertes Labyrinth einschließen, doch gleichzeitig auch unbegrenzte Möglichkeiten zu versprechen scheinen. Im Fernseh- und Computerzeitalter, dessen Landschaft aus der **Fotosphäre**, einem ständig anwachsenden, vielteiligen Bildermosaik gespeist wird, ist es praktisch unmöglich geworden, das gesamte ikonografische Material zu erfassen, das produziert wird. Doch schließlich verdient auch nicht jedes „Bilder aus der Maschine“ die gleiche Aufmerksamkeit.

Diejenigen, die sich einer raffinierten fotografischen Sprache bedienen, sprechen von langweiligen Bildchen, die man tausendmal gesehen hat, Schnappschüssen, die ohne richtig hinzusehen und nachzudenken geschossen wurden. Und das ist noch nicht alles, denn diese Flut ►►

► ów proces wzniósł się wraz z zaopatrzeniem komórek w aparaty fotograficzne i filmowe. Stąd był już tylko krok do narcystycznej narkomanii o nazwie selfie. Myślę, że wcześniej nikt nie zdawał sobie sprawy ze skali potrzeby ustawniczego utrwalania się. Zawsze i wszędzie, by móc znaleźć się za każdym razem w centrum kadru.

Te i wiele innych cech obrazu doskonale mieścią się w oknie – raz jako prawda przedstawienia, kiedy indziej jej falsifikat. Okno zasysa je i jednocześnie emituje. ■

► facilitated by digital cameras, allowing mindless snapshots to flourish unhindered. Mobile phones with high resolution film and photo cameras further intensified his process. From there, it was only a step to the narcissistic addiction to the selfie. I don't think anyone had realised the extent to which people need to put themselves into the image. And always and everywhere framed on centre stage.

These and many other qualities of the image fit perfectly into the window – once as a true representation, then as its falsification. The window takes and gives, at the same time. ■

► von tausenden von Bildern fügt sich nicht zu einem eindeutigen und klaren Ganzen zusammen, wie das 1955 in der berühmten Ausstellung *The Family of Man* erreicht wurde. Sie haben einfach ihre Wirkung verloren.

Auch schafft die Fotografie nicht immer zwischenmenschliche Beziehungen. Seit Mitte des letzten Jahrhunderts hat sich der fotografische Kataklismus beschleunigt. Das ungezügelte Wachstum wurde durch die Digitalkameras begünstigt, die das gedankenlose Knipsen ungehindert möglich machen. Dieser Prozess hat sich mit durch das Aufkommen von Mobiltelefonen mit Kamera- und Filmfunktionen nochmals verstärkt. Von dort war es nur noch ein Schritt zur narzisstischen Sucht des Selfie-Machens. Ich glaube kaum, dass irgendemand damit gerechnet hat, wie groß das Bedürfnis nach ständiger Abbildung der eigenen Person ist. Und zwar immer genau in der Mitte des Bildausschnitts.

Diese und viele andere Charaktereigenschaften des Bildes passen perfekt ins Fenster – mal in Form wahrer Abbilder des Dargestellten, mal als Fälschung. Das Fenster nimmt auf und gibt ab. ■

OKNO FENSTER WINDOW

► Stara kobieta siedzi przy oknie, ręce ma oparte na poduszce. Spogląda na ulicę.

Zbombardowany dom. Zniszczone otwory okienne, bez ram, bez szyb. Wewnętrz gęboka czerń.

Zbombardowany blok mieszkalny, brak zewnętrznej ściany. Jak w domku dla lalek prezentuje się kompletnie umeblowany, zdemolowany salon. Jakiś mężczyzna sprząta.

Inny mężczyzna idzie do terapeuty, kła- dzie się na kanapie, zamkna oczy. Być może otwierają się przed nim okna, od- suwają zasłony, odsłaniając dawne po- mieszczenia.

Przechadzam się wieczorami po ulicach i zaglądam w jasno oświetlone okna do tajemniczych światów obcych mi ludzi.

W Holandii większość ludzi nie wiesza w oknach zasłon.

Okno. Rama okienna. Parapet. Kit do okien. Szyba. Okiennica. Zasłona.

Przez okna światło wpada do pomiesz- czeń lub z nich wypada.

Okna to połączenia. Wgląd i widok. Mo- żna spoglądać na zewnątrz, a jednocześnie nadal być chronionym.

Drzwi pozwalają mi zamknąć je za sobą i zachować prywatność. Okna wbudowa- no po to, by mimo to nie tracić kontaktu ze światem.

Ostrożny kontakt z drugą osobą. Naj- pierw za zaciągniętymi zasłonami, ►►

► An old woman sits by the window. Her arms rest on a pillow. She looks onto the street.

An apartment building destroyed by bombs. Black window holes, no frames, no window panes. Darkness inside.

A blasted apartment block after shell fire. The exterior wall missing. Like in a doll's house there is a meticulously furnished living room – now devastated. A man is busy cleaning up.

A man visits his psychotherapist, reclines on the sofa, closes his eyes. Maybe he feels as if a window opened up, curtains were pulled aside to reveal a view of his former life.

In the evening, I walk the streets and look into brightly lit windows of other people's mysterious worlds.

In Holland most people don't have cur- tains in their windows.

Window. Window frame. Window sill. Window putty. Shutters. Curtains.

Windows allow for light to enter a room and or for the light to spill back into the street.

Windows connect inside and outside. They generate insights and enable out- looks. You can see the outside while being sheltered.

Doors can be closed and allow a retreat into privacy. Windows are made for not losing contact with the world. ►►

► Eine alte Frau sitzt am Fenster, ihre Arme auf ein Kissen gestützt. Sie blickt auf die Straße.

Ein bombardiertes Wohnhaus. Verruste Fensteröffnungen, keine Rahmen, keine Scheiben. Drinnen tiefe Schwärze.

Ein bombardierter Wohnblock, die Außenwand fehlt. Wie in einem Puppenhaus präsentiert sich ein komplett eingerichtetes Wohnzimmer, verwüstet. Ein Mann räumt auf.

Ein Mann geht zum Therapeuten, legt sich auf das Sofa, schließt die Augen. Vielleicht öffnen sich ihm Fenster, werden Gardinen beiseite gezogen und geben den Blick in alte Räume frei.

Ich gehe abends durch die Straßen und schaue in die hell erleuchteten Fenster hinein in geheimnisvolle Welten mir fremder Menschen.

In Holland bringen die meisten Men- schen in ihren Fenstern keine Gardinen an.

Fenster. Fensterrahmen. Fensterbank. Fensterkitt. Fensterscheibe. Fensterladen. Gardine.

Durch Fenster bringt Licht in Räume her- ein oder aus Räumen heraus.

Fenster sind Verbindungen. Einblick und Ausblick. Man kann nach Draußen blicken und ist dennoch geschützt.

Die Tür erlaubt es mir, sie hinter mir zu schließen und privat zu sein. Fenster wurden eingebaut, um dennoch den Kontakt zur Welt nicht zu verlieren. ►►

► potem ostrożnie odsuwając je na bok. Widoczność zależy od odległości od szyby.

Stopniowe otwieranie lub wycofywanie się.

W przypadku okna nie chodzi o wpusz- czanie do środka. Przeważnie.

Zniszczone okno jest raną.

A jak odnosi się do tego sztuka? Czy ze- skrubaje lód z okien? Wstawia je tam, gdzie wcześniej ich nie było? Zwraca uwagę na okna, które zostały przeoczo- ne? Otwiera ramy czasowe? Czy też pyta, czy okno jest rzeczywiście oknem?

Wojna w Kijowie. Dobra rada, by w przy- padku alarmu bombowego położyć się na korytarzu za ścianą. Ostrzał wpada przez okna. ■

► Carefully you try to establish first con- tact with somebody else. You start behind closed curtains, which later are carefully drawn aside. In how far you are visible depends on the distance you keep from the window pane.

It is a gradual opening or retreating.

Generally, windows are not meant for let- ting someone in.

A broken window is like a wound.

Yet, how do the arts respond? By scraping ice from the window pane? By putting in windows where formerly there weren't any? By drawing attention to windows that hitherto have been overlooked? By opening up time frames? Or by asking whether a window is really a window?

War in Kyiv. Better to hide and cover in the corridor behind a wall. The shelling comes through the windows. ■

► Vorsichtige Kontaktaufnahme mit dem Anderen. Erst einmal hinter zugezogenen Gardinen, dann vorsichtig zur Seite schie- ben. Die Sichtbarkeit hängt von der Ent- fernung zur Scheibe ab.

Schrittweises Öffnen oder Zurückziehen. Um das Hereinlassen geht es beim Fens- ter nicht. Meistens.

Ein zerstörtes Fenster ist eine Verletzung. Und wie verhält sich die Kunst dazu? Kratzt sie das Eis vom Fenster? Baut sie Fenster ein, wo vorher keine waren? Macht sie auf Fenster aufmerksam, die übersehen wurden? Öffnet sie Zeiftens- ter? Oder fragt sie, ob das Fenster wirklich ein Fenster ist?

Krieg in Kijev. Guter Rat, sich bei Bom- benalarm in den Flur hinter eine Wand zu legen. Der Beschuss kommt durch die Fenster. ■

Im mniej, tym więcej

Less is more

Je weniger, desto mehr

► Mniej przedmiotów to więcej wolności

Minimalizm uchodzi za jedną z najbardziej nośnych tendencji sztuki współczesnej. Intriguje surowością formy i prostotą przesłania. W wizualnych wypowiedziach ogranicza się do form najprostszych: figur i brył skrajnie elementarnych. Są to obiekty znane każdemu dzięki swojej oczywistej konstrukcji.

Prosta forma w twórczości minimalistów oraz lapidarność ich wypowiedzi sygnalizują potrzebę ładu i surowej estetyki przeciwstawiającej się dookolnemu chaosowi. Minimal w sztuce to w pewnym sensie zmaterializowanie szeroko pojętej postawy filozoficznej. Skojarzenia mogą być znacznie bogatsze i rysować się wiele. Mogą się łączyć z:

- minimalistyczną filozofią,
- samoognianiem współbicia w zen,
- klasztorną regułą zakonu minimów.

Wystawa ma pokazać egzystujące w sztuce porządkи kulturowe i alternatywne wobec nich narracje. Skojarzenia z tytułowym hasłem mogą być jeszcze innego rodzaju: mianowicie sprzeciwianiem się minimalizowaniu postrzegania, które do rzeczywistości ma odnosić się szeroko i krytycznie.

Przykładem bogatej w przejawach twórczości jest dorobek Roberta Morrisa. Minimalizm, w przypadku jego autorskiego artykulowania, wymyka się jednoznacznym definicjom i klarownym słowom.

W wynurzeniach teoretycznych Morrisa, bardziej zresztą niż w dziełach, intriguje mnie podjęcie próby pojęciowego opanowania przestrzeni i relacyjnego odbioru osadzonych w niej obiektów. Obiektów najprostszych, o maksymalnie oszczędnej formie, spełniających warunki ►►

► Less objects – more freedom

Minimalism is considered to be one of the most resonant contemporary art forms. Intriguing is its austerity in form and simplicity in message. Its visual statements are limited to the simplest forms: figures and extremely elementary solids. Objects familiar to everyone because of their recognizable construction.

The simplicity of form in the work of the minimalists and the conciseness of their statements signal the need for order and a strict aesthetic opposed to the surrounding chaos. Minimalism in art is, in a sense, the materialisation of a broadly philosophical stance with rich and wide-reaching connections that can be linked to:

- minimalist philosophy,
- the self-limitation in Zen,
- the monastic rule of the Minimalist Order.

The exhibition aims to show underlying cultural codes in art and how their narratives could be countered. Yet, associations regarding the exhibition title could also be of another kind: namely, a critique of limited, narrow-minded perceptions, as reality should be perceived broadly and critically.

The oeuvre of Robert Morris manifests a rich example of work. However, his artistic version of Minimalism escapes clear definitions and lucid words.

What intrigues me in Morris's theoretical effusions, more so than in his works, is his attempt to conceptualise space and the relational perception of the objects embedded in it. His objects are as simple as possible, with a maximally parsimonious form, yet they meet the requirements of gestalt, meaning that their form cannot ►►

► Weniger Gegenstände bedeuten mehr Freiheit

Der Minimalismus gilt als eine der bedeutendsten Strömungen in der zeitgenössischen Kunst. Er besticht durch klare Formen und inhaltliche Einfachheit. Im Visuellen beschränkt er sich auf die elementaren Grundformen von Figuren und Körpern. Dabei handelt es sich um Gegenstände, die aufgrund ihrer offensichtlichen Konstruktion jedem vertraut sind. Die Einfachheit der Formen im Werk der Minimalisten und die Prägnanz ihrer Aussagen signalisieren das Bedürfnis nach Ordnung und einer strengen Ästhetik, die sich dem umgebenden Chaos entgegenstellt. „Minimal“ in der Kunst ist in gewisser Weise die Materialisierung einer im weitesten Sinne philosophischen Haltung, die vielfältige Einflüsse und Querverbindungen aufweist bis hinein in die

- minimalistische Philosophie,
- die Selbstbeschränkung im Zen,
- die monastischen Regeln des Minimiten-Ordens.

Die Ausstellung will in der Kunst existierende kulturelle Codes, und mögliche Alternativen zu diesem Narrativ aufzeigen. Doch der Ausstellungstitel könnte auch anderes verstanden werden: Zum Beispiel als eine Aufforderung sich einer verengten Sicht entgegenzustellen, die doch eigentlich umfassend und kritisch die Wirklichkeit erfassen sollte.

Beispielhaft in seinem künstlerischen Schaffen ist dafür das Oeuvre von Robert Morris. In seinem Fall entzieht sich der Minimalismus einer klaren Definition und eindeutigen Worten.

Was mich an Morris' theoretischen Ergründungen mehr als an seinen Werken fasziniert, ist der Versuch, den Raum und ►►

Kurator | curator | Kurator: Jerzy Olek; **autorzy | artists | Autoren:** Štěpán Grygar (1955), Michał Jakubowicz (1977), Timo Kählen (1966), Wolf Kählen (1940), Miroslaw Koch (1962), Michael Kurzwelly (1963), Bogusław Michnik (1945), Jürgen O. Olbrich (1955), Jerzy Olek (1943), Anna Panek-Kusz (1975), Marek Poźniak (1960), Marek Radke (1952), Carola Ruf (1955), Marcin Ryczek (1982), Tadeusz Sawi-Borysławski (1952), Zdeněk Stuchlík (1950), Gisela Weimann (1943)

miejsce | place | Ort: Słubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Słubice

► gestaltu, a więc przybierających taką postać, jaką nie daje się sprowadzić do cech swoich części składowych.

Zapytałem Roberta Morrisa, czy jego poglądy z lat 60. są nadal aktualne. Do jakiego stopnia?

R.M.: Na tyle, na ile są gestalty – to znaczy przypadki, kiedy nasze postrzeganie daje nam całość nieredukowaną do sumy części.

J.O.: Do jakiego stopnia można redukować formę kosztem refleksji intelektualnej?

R.M.: Nigdy nie stosowałem takiej redukcji.

J.O.: Jak czuje się pan w roli klasyka minimal artu obecnie, w czasach powrotu idei i wystaw w stylu After Minimal oraz ogólnej dekonstrukcji kultury i filozofii?

R.M.: Wystawy minimalizmu robią się od 40 lat. Nie odczuwam tutaj powrotu idei. O jakiej „dekonstrukcji kultury i filozofii“ pan mówi? Wittgenstein? Derrida? Filozofia analityczna? Kontynentalna?

Morris odpowiada tak oszczędnie, jak oszczędna jest jego sztuka. Ale dokąd da się pójść w tę stronę? Twórca terminu „minimal art“, Richard Wollheim, w opublikowanym w 1965 roku artykule stawia pytania o to, „jak dalece można posuwać się w odzieraniu dzieła z sensów i estetycznych aspektów, żeby pozostało to niezbywalne minimum“. ■

Jerzy Olek

► be reduced to the qualities of its constituent parts.

I asked Robert Morris if his views from the 1960s are still relevant today? And to what extent?

R.M.: To the extent that they are gestalts – that is, instances where our perceptions give us a whole irreducible to the sum of its parts.

J.O.: To what extent can form be reduced at the expense of intellectual reflection?

R.M.: I have never applied such a reduction.

J.O.: How do you feel about your role as a classicist of minimal art today, at a time when ideas and exhibitions in the style of “After Minimal” return and a general deconstruction of culture and philosophy is under way?

R.M.: Minimalism has been exhibited for 40 years. I don't see a return of ideas here. What ‘deconstruction of culture and philosophy’ are you talking about? Wittgenstein? Derrida? Analytical or continental philosophy??

Morris answers as parsimoniously as his art is parsimonious. But how much further can one go in this direction? Richard Wollheim, who created the term “minimal art”, asks in an article published in 1965 the question “how far one can go in stripping a work of its meanings and aesthetic aspects, so that the inalienable minimum remains”. ■

Jerzy Olek

► die relationale Wahrnehmung der darin eingebetteten Objekte zu konzeptualisierten. Einfachste Objekte, mit maximal reduzierter Form, die dennoch die Kriterien einer Figur erfüllen und so gestaltet sind, dass sie nicht auf die Eigenschaften ihrer Bestandteile reduziert werden können.

Ich habe Robert Morris gefragt, ob seine Ansichten aus den 1960er Jahren heute noch aktuell sind? Und in welchem Umfang?

R.M.: In dem Maße, in dem es sich um Formen oder Fälle handelt, die wir als ein nicht auf die Summe seiner Bestandteile reduzierbares Ganzes wahrnehmen.

J.O.: Wie weit kann die Form auf Kosten der intellektuellen Reflexion reduziert werden?

R.M.: Ich habe nie eine solche Verkürzung vorgenommen.

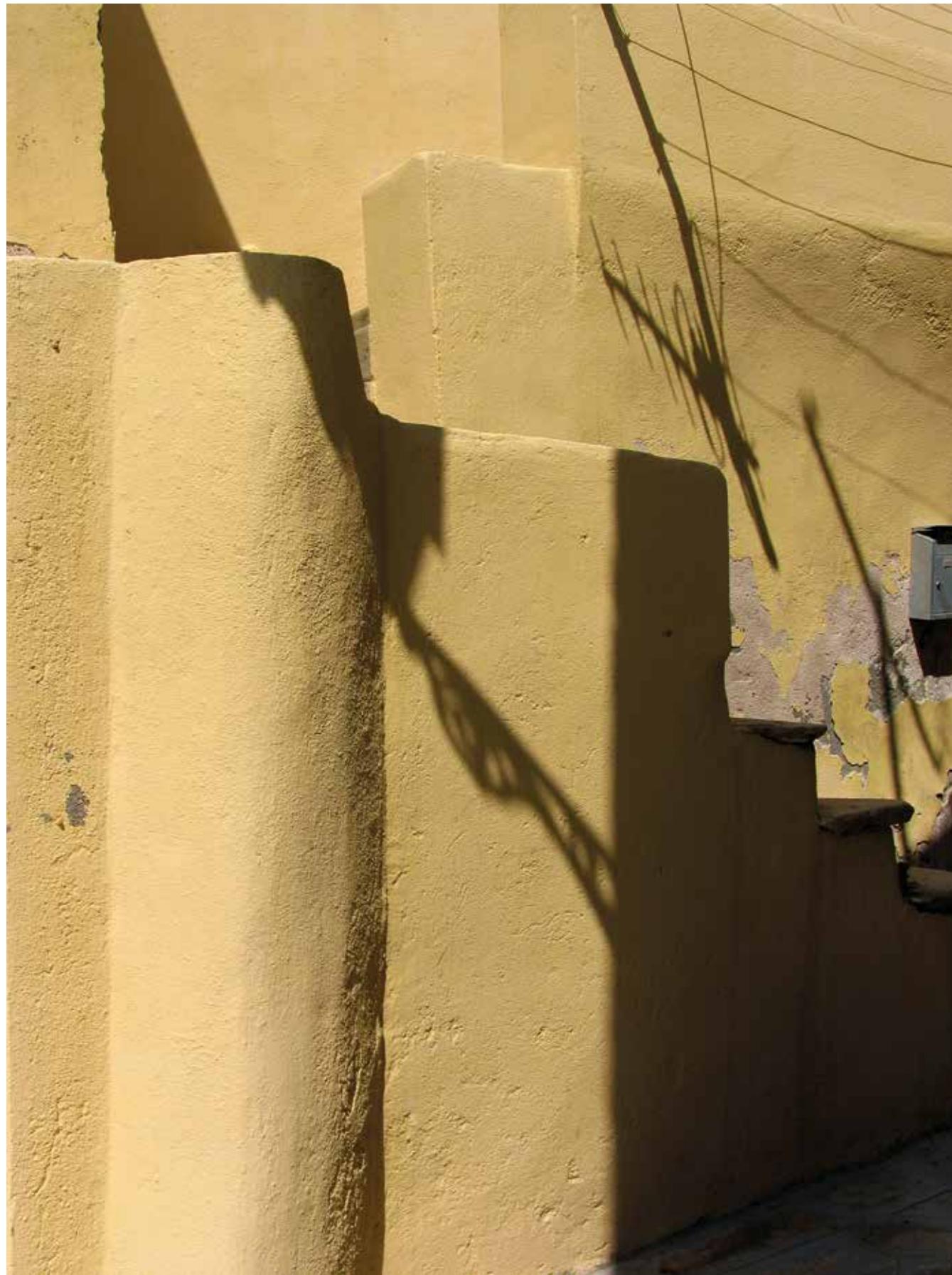
J.O.: Wie empfinden Sie Ihre Rolle als Klassiker der Minimal Art heute, in einer Zeit, in der Ideen und Ausstellungen wie After Minimal zurückkehren und man eine allgemeine Dekonstruktion von Kultur und Philosophie konstatieren muss?

R.M.: Minimalismus-Ausstellungen gibt es seit 40 Jahren. Ich sehe hier keine Rückkehr von Ideen. Von welcher „Dekonstruktion von Kultur und Philosophie“ sprechen Sie? Wittgenstein? Derrida? Analytische oder kontinentale Philosophie?

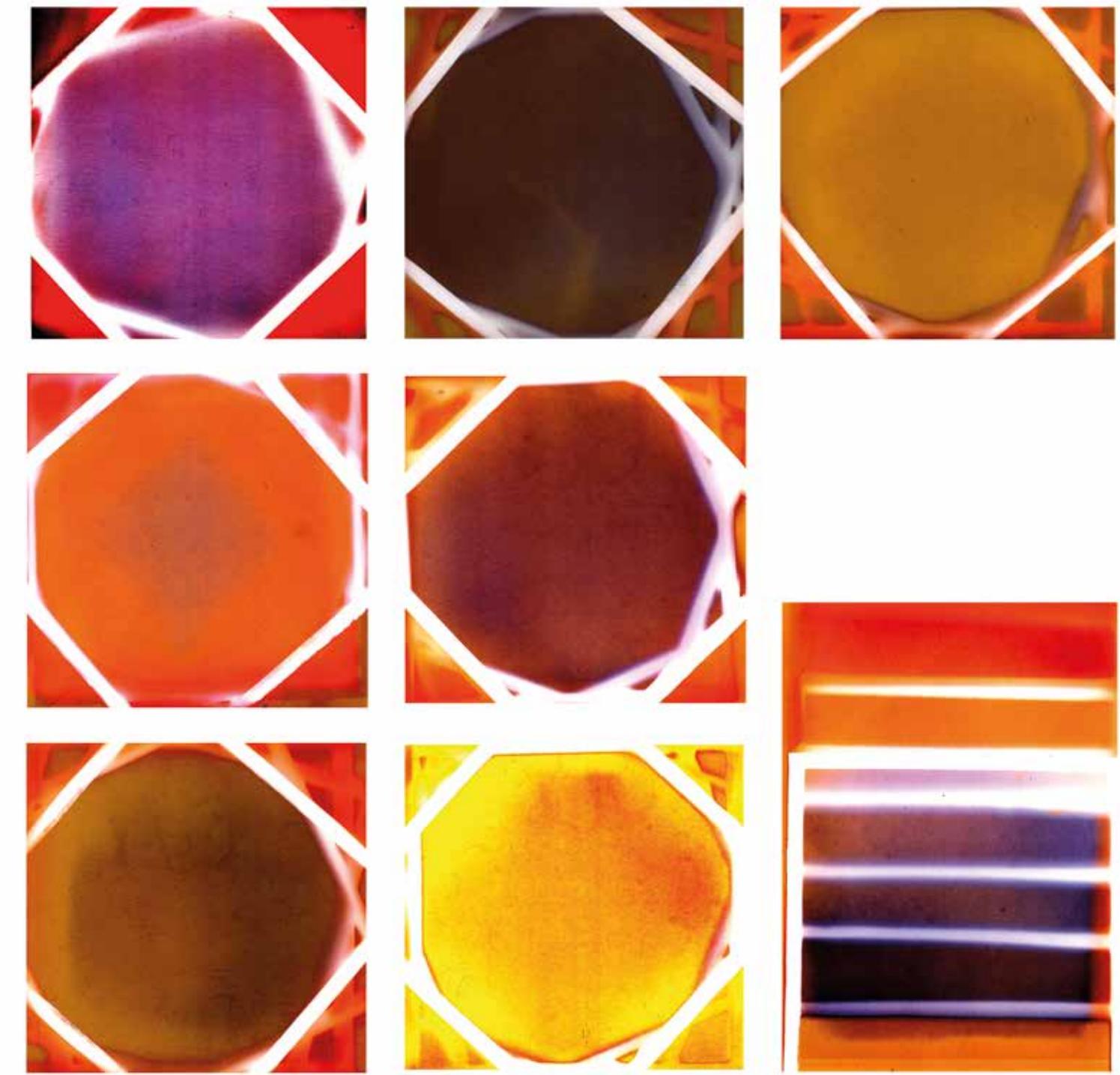
Morris antwortet genauso sparsam, wie seine Kunst sparsam ist. Aber wie weit kann man in dieser Richtung gehen? Der Schöpfer des Begriffs „Minimal Art“, Richard Wollheim, wirft in einem 1965 veröffentlichten Artikel die Frage auf, „wie weit man gehen kann, um ein Werk von seinen Bedeutungen und ästhetischen Aspekten zu befreien, so dass das unveräußerliche Minimum übrigbleibt“. ■

Jerzy Olek

Mirosław Koch, Z cyklu *Mniejsza część...*
Miroslaw Koch, From the cycle *A Smaller Part...*
Miroslaw Koch, Aus der Serie *Der kleinere Teil...*

Michał Jakubowicz, *Filtracje*, 2022
Michał Jakubowicz, *Filtrations*, 2022
Michał Jakubowicz, *Filtrationen*, 2022

Krótki
chora
historia
sztuki
post mortem

Budzę się gwałtownie ze snu. Każdy koszmar ma swój koniec, wracamy do porządku dzennego.

Nie zamierzam już nigdy więcej zapisywać żadnego z moich cudownych snów, traci się tylko na to cały poranek. Ale chociaż jeszcze ten jeden. Jest krótki.

Mój przyjaciel Wojciech Bruszewski (WB) ma wystawę w jednej z europejskich stolic (zapomniałem jakiej). Pomagam mu. Zgrabny, elokwentny dyrektor muzeum z precyzyjnie przyciętą (turecką) fryzurą i lokiem w stylu okresu burzy i naporu (Sturm und Drang) jest zestresowany i codziennie pyta WB, czy nie potrzebuje pomocy. Sala jest już przygotowana, ale jeszcze jest w niej pusto. WB go uspokaja (a także siebie samego).

W dniu otwarcia wystawy sala w dalszym ciągu jest jeszcze pusta. Przed żelazną bramą wejściową (podobną do tej na zamku Charlottenburg w Berlinie) gromadzi się grupa zamożnych ludzi. On (WB) wyjmuję z kieszeni mały, splatany klębek niebieskiej nici i podchodzi do wschodniej bramy zamku. Bierze klębek nici i wciska go w (oczywiście pustą) dziurkę od klucza. Wszystkie oczy skierowane są na zamek. Nikt nie mówi ani słowa.

Wtedy ja (a potem wszyscy) odkrywamy w szczelinach kostki brukowej ścinki papieru z (częściowo) czytelnymi słowami. Jedno z nich brzmi: rzeź.

WB prosi teraz wszystkich, aby poszli do (małej) pobliskiej restauracji na rogu. Stoją tam 1922 miniaturowe stoliki. Na każdym z nich jest miejsce tylko na jedną łyżeczkę. Gospodarz serwuje na każdej (łyżeczce) rulonik szynki wieprzowej z (igielką) rozmarynu. Wszyscy są zachwyeni jej delikatnym smakiem. „W końcu jakaś sztuka do przekąszenia!”.

Budzę się, patrzę na zegar i widzę: 6 września. Tego dnia 13 lat temu, w 2009 roku, WB zmarł. (Po wszystkim stwierdzam, że zapisanie tego naprawdę nie było takie złe, jak myślałem.)

Berlin, 6 września 2022
Wolf Kahlen

Short
sick
art
history
post mortem

Abruptly, I wake up from a dream. Like all nightmares this one also has an end and we get back to business as usual.

I don't really intend to ever again write down one of my wonder-ful dreams. It would take me all morning. Just this one. It's a short one. My friend Wojciech Bruszewski (WB) has an important show in a European capital (forgot in which one), I help him. The sleek, eloquent museum's director with a precisely parted (Turkish) haircut and a hair curl storming to the upper left is nervous and asks every day if he (WB) needs a hand assuring him that the exhibition space is prepared, blank and empty. He (WB) reassures him (and himself).

Yet, on the opening day the exhibition space is still totally empty. An army of well-to-does gather in front of a wrought iron gate (similar to the one at Charlottenburg Castle in Berlin). He (WB) takes from his pocket a small tangled ball of blue thread and walks up to the Castle's eastern gate. He takes the thread ball and presses it into the gate's (naturally empty) key hole. All eyes are directed to the castle. Nobody says a word.

Then I discover (and after me everybody else) that in the cracks between the cobble stones, there are little pieces of paper with (partly) intelligible words written on them. One of them bears the word: bloodbath.

Now he (WB) invites us all into a (small) corner restaurant nearby. Here, there are 1922 miniaturowe stoliki. They are so small only a table spoon fits on each of them. The chef places on each (table spoon) a roll of pork ham with a (needle of) rosemary. We are happy about the fine taste. 'Finally, art to devour!'

I wake up, look at my watch and see, it is September 6th.

On this very day he (WB) had died in 2009, sixteen years ago.

(After all, writing this down wasn't as bad as I had feared.)

Berlin, September 6th, 2022
Wolf Kahlen

Kurz-
Kotz-
Kunst-
geschichte
post mortem

Ich wache abrupt auf aus einem Traum. Wie alle Alpträume hat er ein Ende, und wir gehen zur Tagesordnung über.

Ich habe nun wirklich nicht vor, jemals wieder einen meiner wunder-baren Träume aufzuschreiben, dann ist ja der halbe Vormittag hin. Diesen aber. Ist ja kurz.

Mein Freund Wojciech Bruszewski (WB) hat eine repräsentative Ausstellung in einer europäischen Hauptstadt (ich hab vergessen, welcher). Ich helfe ihm. Der aalglatte, eloquente Museumsdirektor mit dem (türkischen) präzis-gescheiteten Haarschnitt mit der Sturm- und Drang-Haarwelle nach links oben ist nervös und fragt täglich, ob er (WB) Hilfe braucht, der Saal sei schon vorbereitet, aber noch spiegel-blank leer. Er (WB) beruhigt (auch sich selber). Am Tag der Eröffnung ist der Saal immer noch leer. Die Heerschar der Betuchlichen versammelt sich am schmiedeeisernen Portal des Museums. (So einem wie an unserem Charlottenburger Schloss in Berlin). Er (WB) zieht aus seiner Hosentasche ein kleines Bündel (verwickelten) blauen Fadens und geht zum Schloss (des Portals) an der Ostseite. Er nimmt die Schnur und drückt sie in das (natürlich leere) Schlüsselloch. Aller Augen sind auf das Schloss gerichtet, keiner sagt ein Wort.

Da entdecke ich (und danach ein jeder) zwischen den Pflastersteinen rundherum in deren Ritzen überall Papierfetzen mit (teils) leserlichen Wörtern. Auf einem steht: Blutbad. Er (WB) bittet nun alle ins (kleine) nahegelegene Eckrestaurant. Dort stehen 1922 Miniaturtischchen. Auf jedem hat nur ein Teelöffel Platz. Der Wirt serviert auf jedem (Teelöffel) ein heiß gebackenes Röllchen Schweineschinken mit Rosmarin(nadeln) drauf. Alle sind beglückt über den feinen Geschmack. „Endlich mal wieder Kunst zum Verdauen!“

Ich wache auf, sehe auf die Uhr und sehe: 6. September.

An diesem Tag im Jahr 2009 war er (WB) gestorben, vor 13 Jahren.

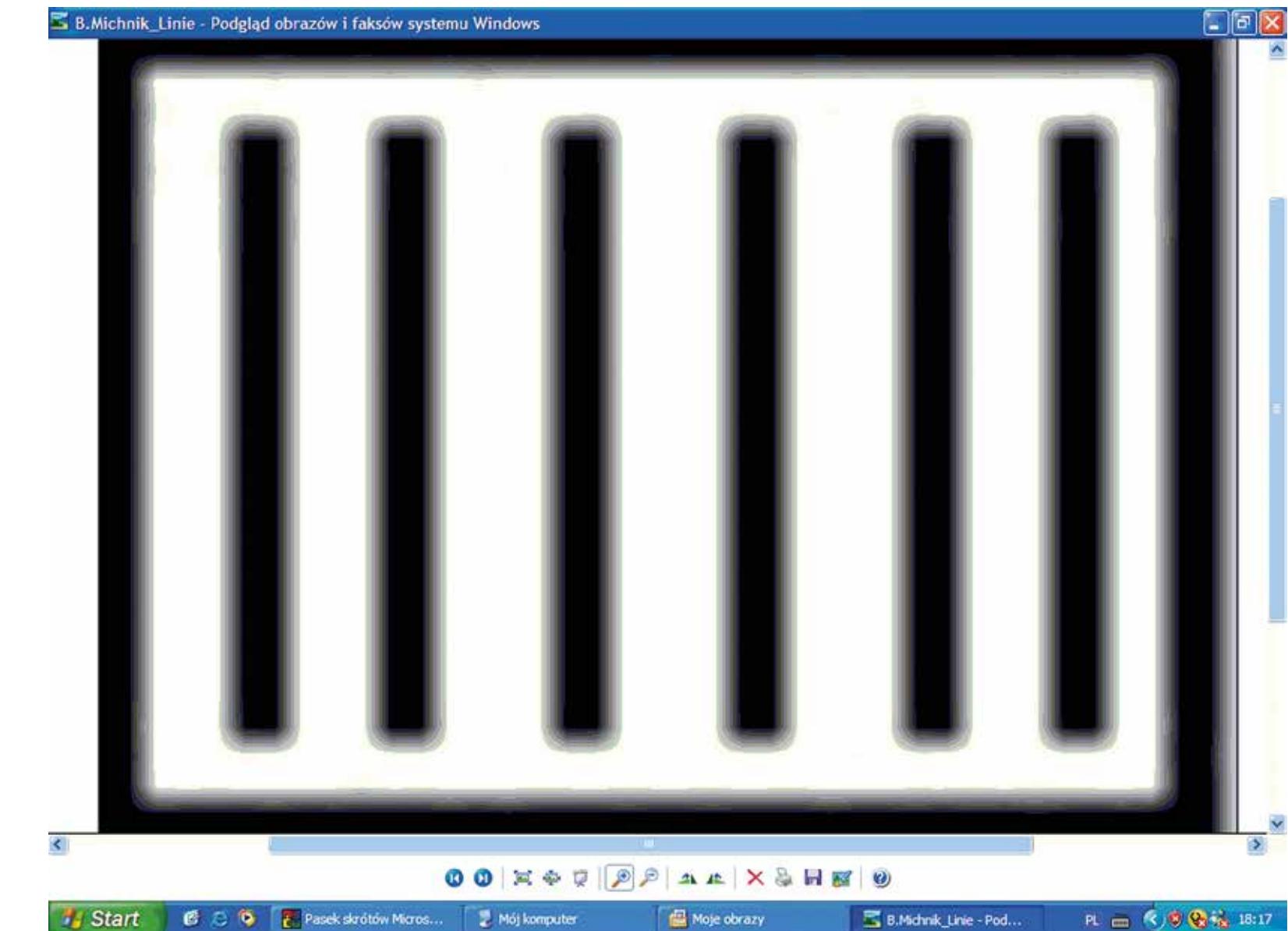
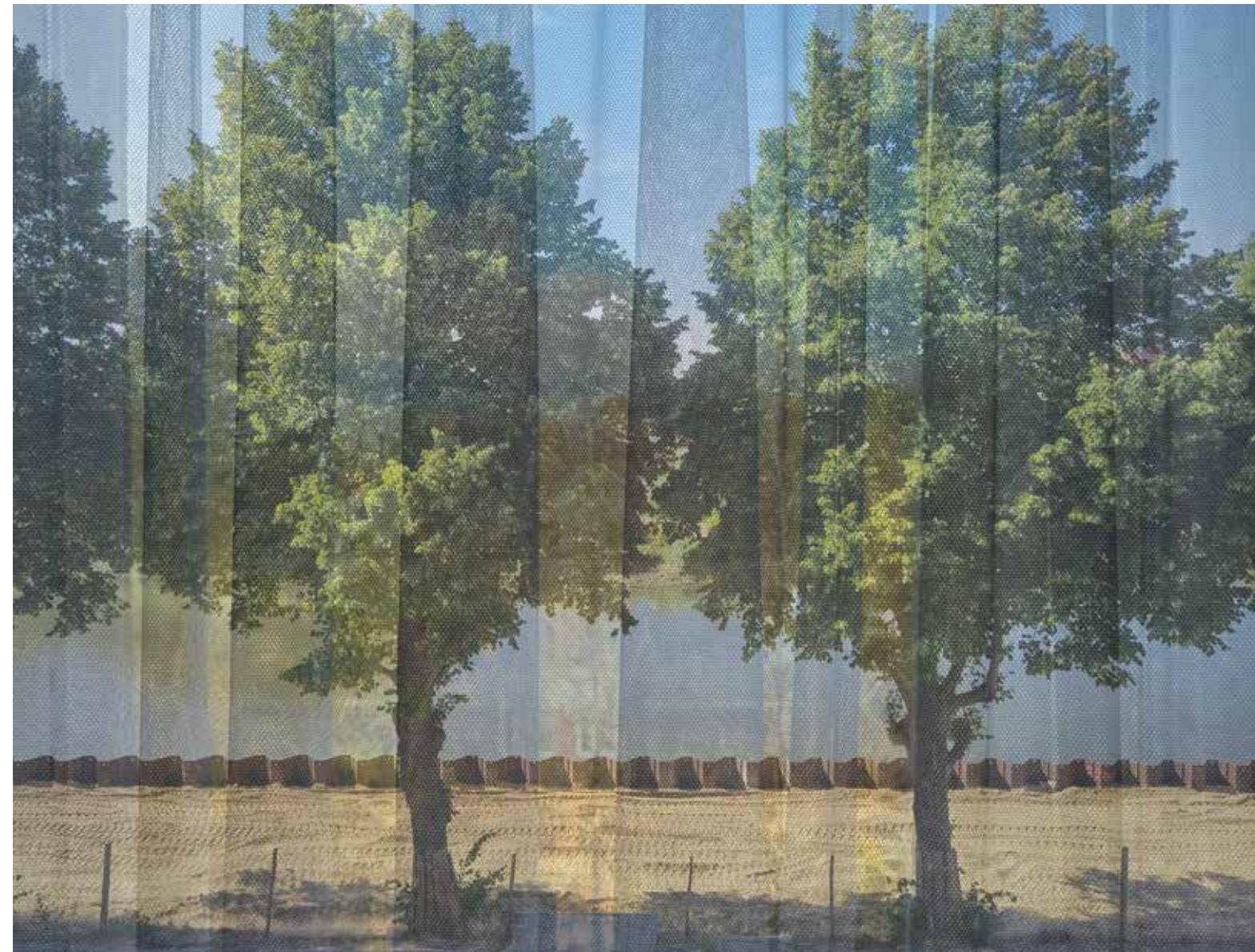
(Das Aufschreiben war doch nun wirklich nicht so schlimm, wie ich befürchtet habe)

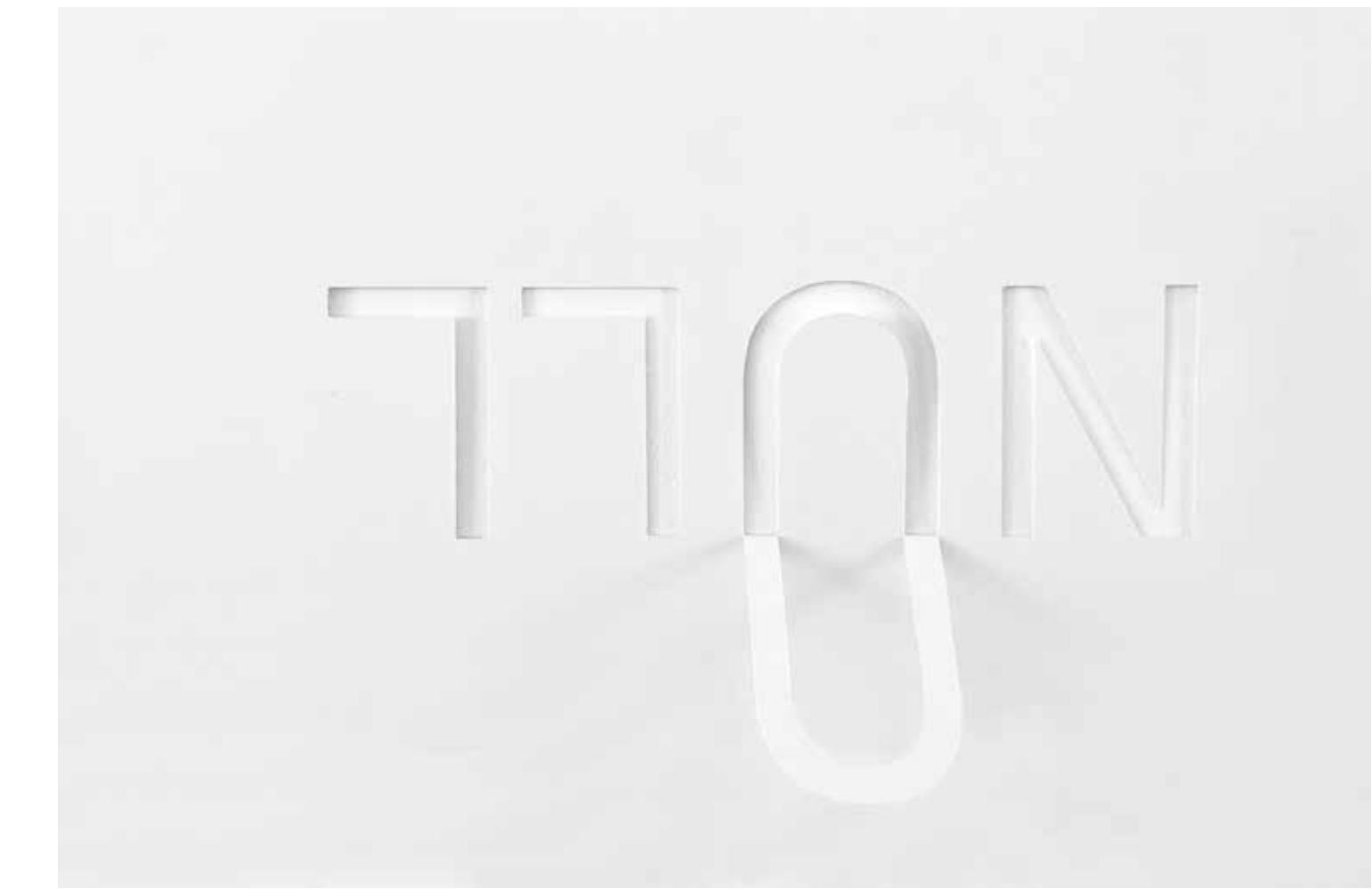
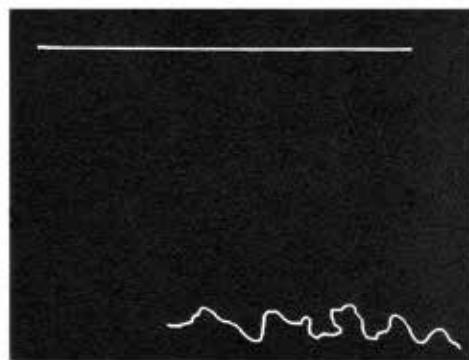
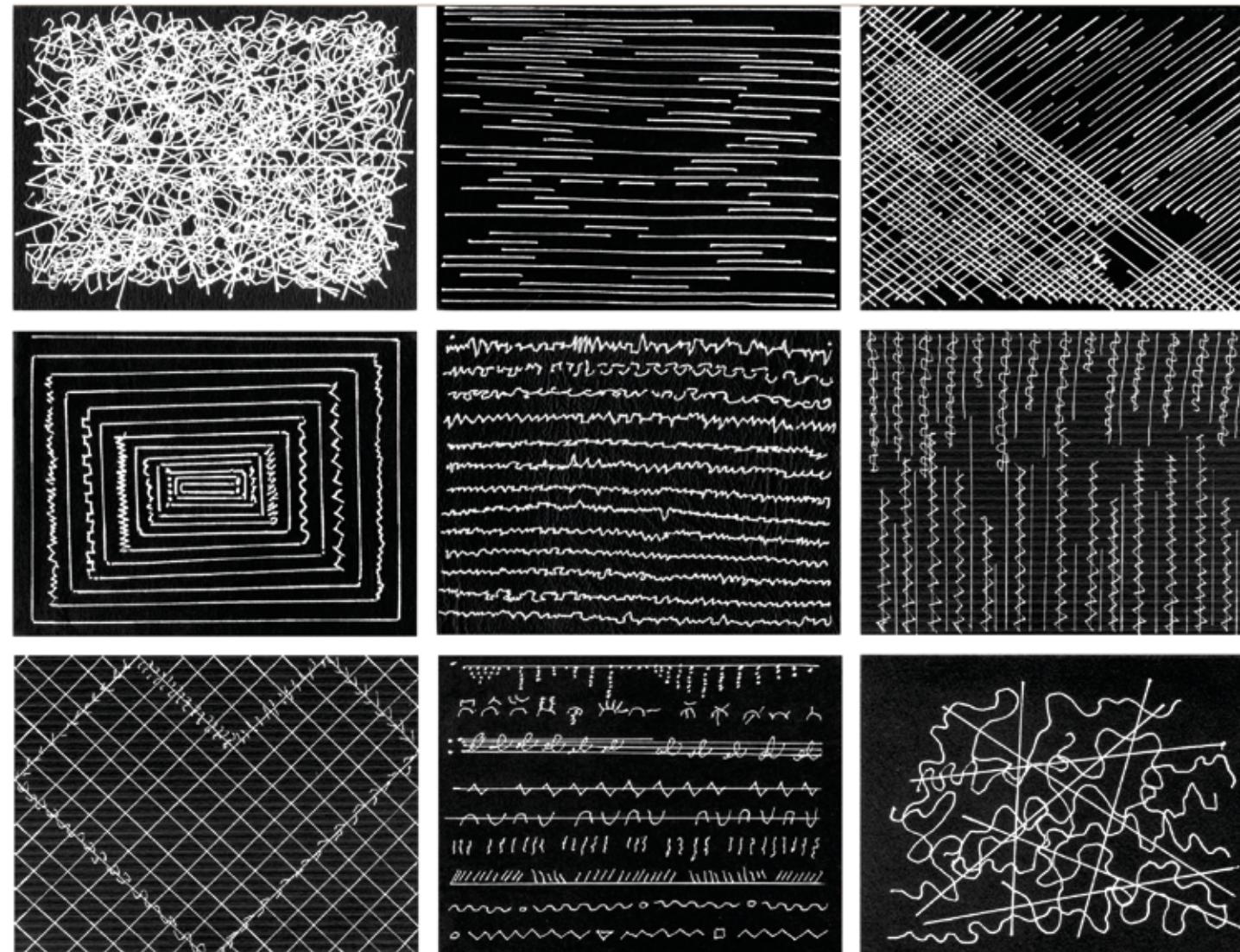
Berlin, 6. September 2022
Wolf Kahlen

Michael Kurzwelly, *Zasłona czasu, widok z okna w Galerii OKNO*, fotografia, druk na materiale firankowym, 2022
Michael Kurzwelly, *The Curtain of Time, a view from the OKNO gallery*, photograph printed on lace curtain, 2022
Michael Kurzwelly, *Zeitvorhang, Ausblick aus der Galerie OKNO*, Fotografie auf Spitzenvorhang

Bogusław Michnik, z serii „Podgląd obrazu”
Bogusław Michnik, from the series „Preview of the Image”
Bogusław Michnik, aus der Serie „Bildvorschau”

Nie nic

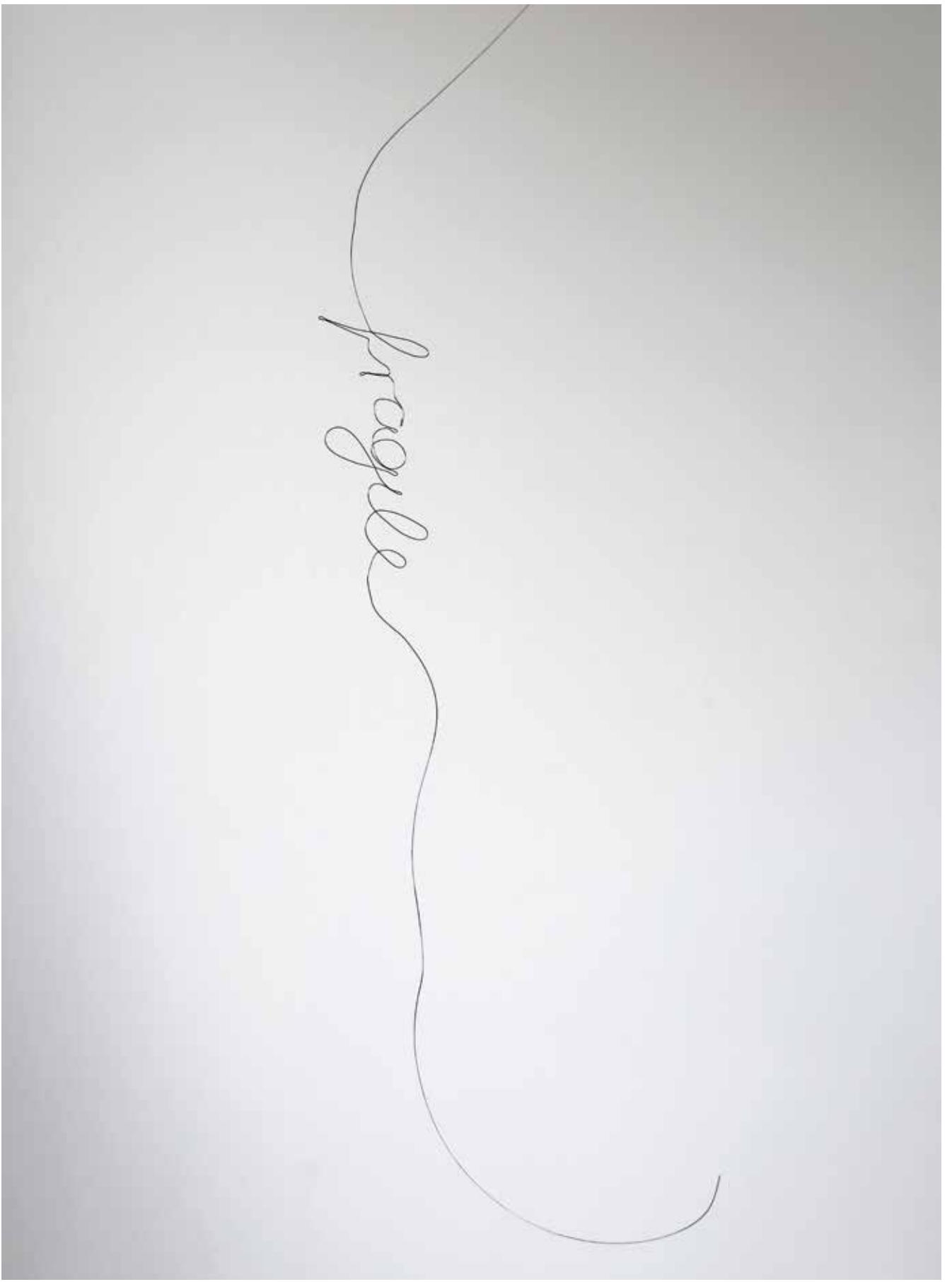
W greckim systemie liczbowym litera „O” (omicron) oznacza liczbę 15, zgodnie z jej pozycją w alfabetie greckim. Podobnie łaciński system liczbowy wykazuje bezpośredni związek między liczbą i literą. Rozłożone „U” tworzące „O” to papierowy obiekt autorstwa Caroli Ruf, który w zabawny sposób łączy w sobie słowo i liczbę. Zarówno matematycznie, jak i symbolicznie liczba zero reprezentuje „zbiór pusty”, który nie jest niczym, co odpowiada niemieckiemu „czarnemu zeru” (hamulcowi zadłużenia) reprezentowanemu w finansach.

Not Nothing

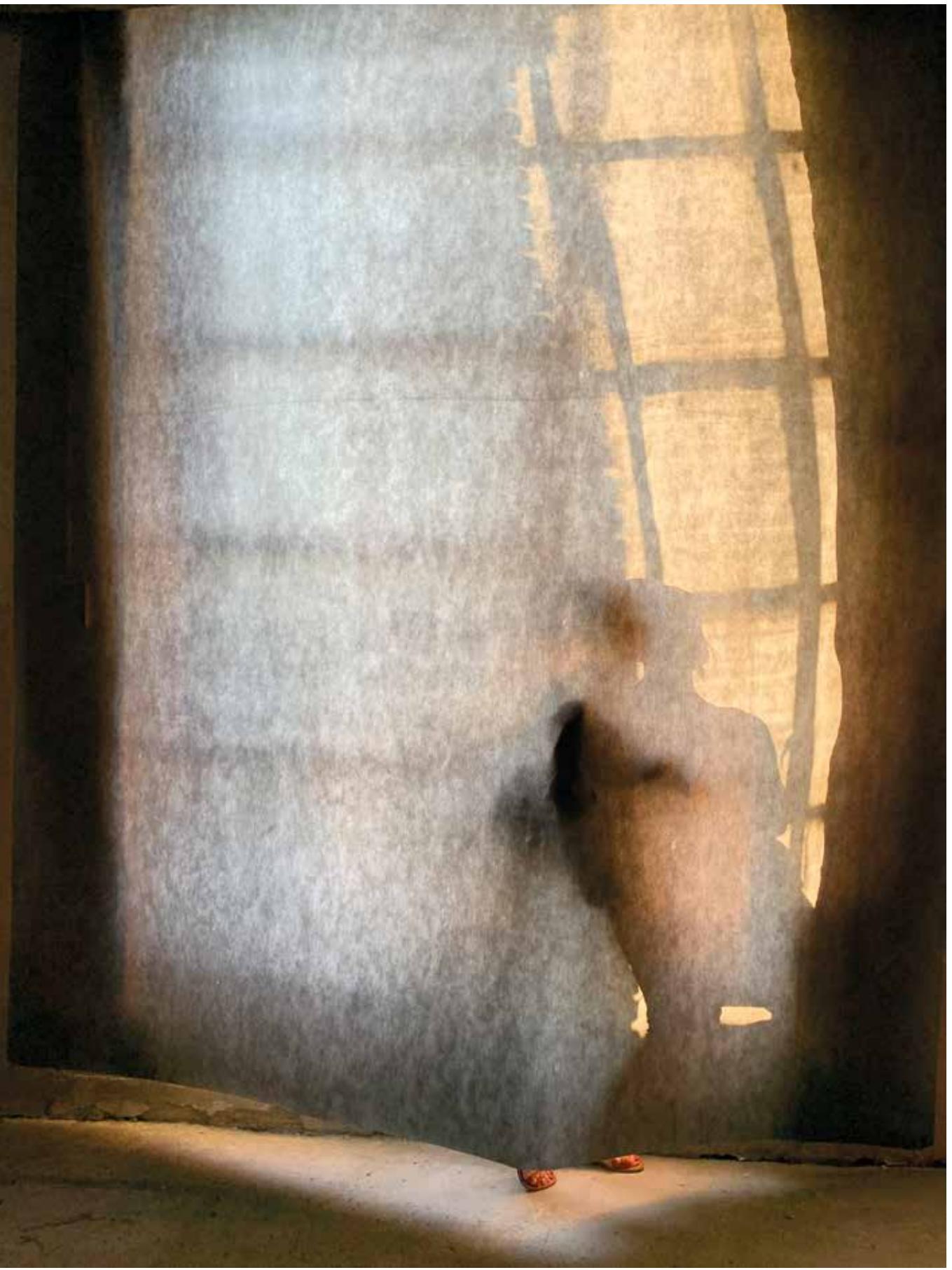
According to the alphabetic Greek numerals the letter O (omicron) stands for the number 15, corresponding to its position in the Greek alphabet. Similar to the Latin numeral system it displays a direct connection between number and letter. Unfolding the U to form an O, Carola Ruf's paper object playfully links term and number. Both mathematically and symbolically, the number zero represents an "empty set", which is not nothing something the German "black zero" (to be in the black) supposedly represents in finance.

Nicht nichts

Im griechischen thesischen Zahlensystem steht der Buchstabe O (Omicron) für die Zahl 15, entsprechend seiner Stellung im griechischen Alphabet, also eine unmittelbare Verbindung zwischen Zahl und Buchstabe ähnlich dem lateinischen Zahlensystem. Mit dem aufgeklappten U zum O werden bei dem Papierobjekt von Carola Ruf Begriff und Zahl spielerisch in Verbindung gebracht. Die Null als Zahl stellt sowohl mathematisch als auch symbolisch eine „leere Menge“ dar, also nicht nichts, was die deutsche „schwarze Null“ angeblich auch im Finanzwesen zum Ausdruck bringen soll.

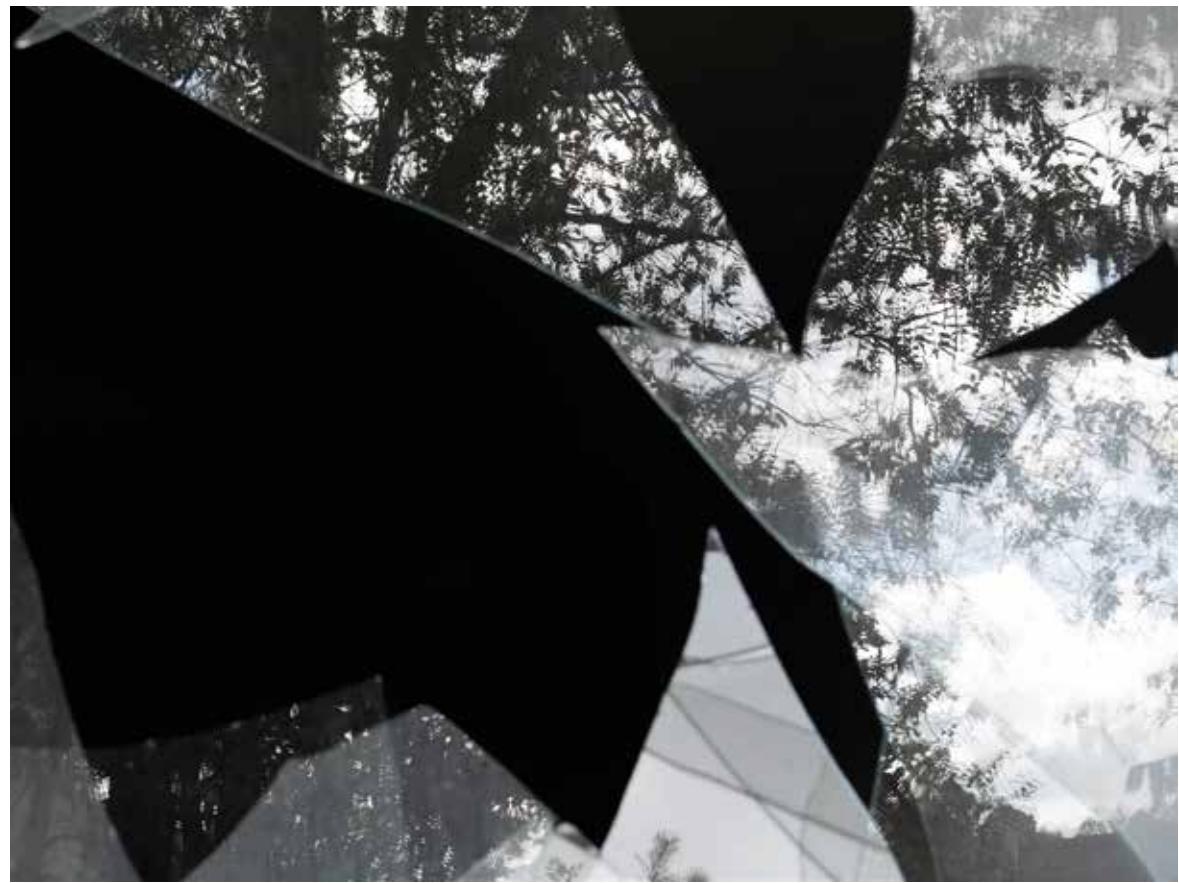
Timo Kahlen, *Delikatne*, drut, 100 cm, 2016
Timo Kahlen, *Fragile*, wire, 100 cm, 2016
Timo Kahlen, *Fragil*, Draht, 100 cm, 2016

Anna Panek-Kusz, *Bez tytułu*, 2021
Anna Panek-Kusz, *Untitled*, 2021
Anna Panek-Kusz, o.T, 2021

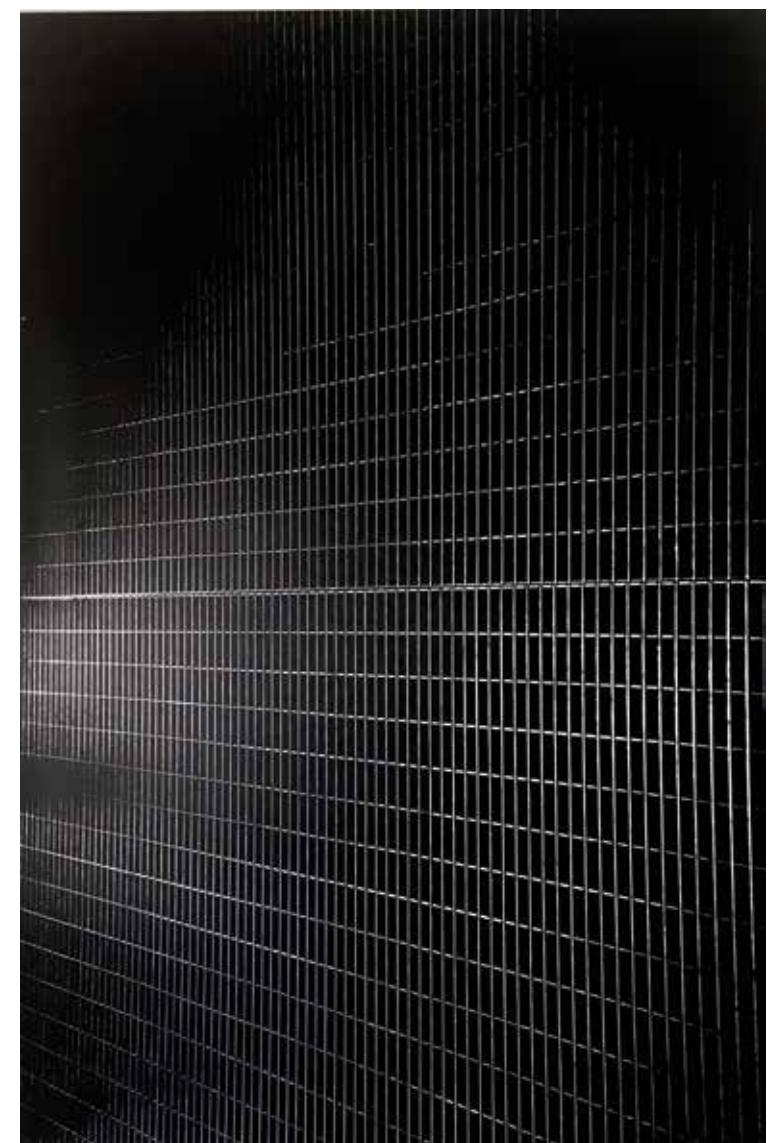
Jürgen O. Olbrich, *Teraz to widzisz...*
Jürgen O. Olbrich, *Now you see it...*
Jürgen O. Olbrich, *Jetzt siehst Du es*

Štěpán Grygar, *Bez tytułu*, dyptyk, fotografia kolorowa, 30 x 40 cm
Štěpán Grygar, *Untitled*, diptych, colour photograph, 30 x 40 cm
Štěpán Grygar, o.T., Diphichon, Farbfotografie, 30 x 40 cm

Marek Rądke, 01/03/17, technika mieszana, pleksi, 15,8 × 49,7 cm, 2017
Marek Rądke, 01/03/17, mixed technique, perspex, 15,8 × 49,7 cm, 2017
Marek Rądke, 01/03/17, Mischtechnik, Plexiglas 15,8 × 49,7 cm, 2017

Marek Pożniak, Światło z okna, fotografia czarno-biała na płótnie, 60 × 80 cm, 2022
Marek Pożniak, Light from a Window, black-and white photograph on canvas, 60 × 80 cm, 2022
Marek Pożniak, Fensterlicht, s/u-Fotografie auf Leinwand, 60 × 80 cm, 2022

Marcin Ryczek, *Ukryte okno*, fotografia, 65 × 44 cm
Marcin Ryczek, *Secret Window*, photograph, 65 × 44 cm
Marcin Ryczek, *Geheimes Fenster*, Fotografie, 65 × 44 cm

Tadeusz Sawa-Borysławski, *Szklna kula*, fotomontaż, 2022
Tadeusz Sawa-Borysławski, *A Glass Ball*, photomontage, 2022
Tadeusz Sawa-Borysławski, *Glasskugel*, Fotomontage, 2022

Zdeněk Stuchlík, *Dzień po I*
Zdeněk Stuchlík, *The Day After I*
Zdeněk Stuchlík, *Der Tag danach I*

Gisela Weimann, *Nic jest lepsze niż całkiem nic*, plecionka obrazów, stempel i rysunek ołówkiem, 100 × 75 cm, Berlin 1990
Gisela Weimann, *Nothing Is Better Than Nothing at All*, meshed paperwork, stamp and pencil drawing, 100 × 75 cm, Berlin 1990
Gisela Weimann, *Nichts ist besser als gar nichts*, Bildgeflecht, Stempel und Bunstiftzeichnung, 100 × 75 cm, Berlin 1990

Less is more is a bore

Przemyślenia o mniej i więcej
Thinking about Less and More
Gedanken zu Weniger und Mehr

NICHTS IST

Nic jest
Nothing is

BESSER ALS

lepsze niż
better than

GAR NICHTS

całkiem nic
nothing at all

Filozofowie, badacze sztuki, artyści, architekci, kuratorzy, dietetycy, socjologowie, ekonomiści, menedżerowie, politycy i wielu innych od wieków zastanawiają się nad odpowiednimi „mniej” i „więcej” w życiu i kulturze: formułują traktaty, opracowują zasady estetyczne i wymyślają style artystyczne, piszą prace doktorskie, zakładają partie polityczne, stają się sławni i potężni, wszczynają wojny, tłumią myślących inaczej, odrzymują tytuły profesorskie, publikują teksty w katalogach, wygłaśają mowy inauguracyjne, dają wskazówki dotyczące zdrowego odżywiania... i spierają się, nazywając się nawzajem awangardystami lub konserwatystami, mają rację lub nie, odnoszą sukcesy lub porażki, są wybierani na stanowiska lub z nich odwoływani...

For centuries male and female philosophers, art scholars, artists, architects, curators, nutritionists, sociologists, economists, managers, politicians and many others have been thinking about the right ‘less’ and ‘more’ in life and culture. They formulate treatises, develop aesthetic guidelines and invent art styles, write doctoral theses, found political parties, become famous and powerful, start wars of conquest, oppress dissenters, get professorial titles, publish texts in catalogues, give opening speeches, devise guidelines for healthy nutrition... They have arguments, call each other either avant-garde or regressive, see each other as right or wrong, are successful or not, are elected or voted out of office...

Über das richtige ‘Weniger’ und ‘Mehr’ in Leben und Kultur denken Philosoph:innen, Kunsthistoriker:innen, Künstler:innen, Architekt:innen, Kurator:innen, Ernährungswissenschaftler:innen, Soziolog:innen, Betriebswissenschaftler:innen, Manager:innen, Politiker:innen und viele Andere seit Jahrhunderten nach, formulieren Traktate, entwickeln ästhetische Richtlinien und erfinden Kunststile, schreiben Doktorarbeiten, gründen politische Parteien, werden berühmt und mächtig, beginnen Eroberungskriege, unterdrücken Andersdenkende, bekommen Professorentitel, veröffentlichen Texte in Katalogen, halten Eröffnungsreden, geben Richtlinien für gesunde Ernährung... und streiten sich, bezeichnen sich gegenseitig entweder als avantgardistisch oder rückschrittlich, richtig oder falsch denkend, haben entweder Erfolg damit oder nicht, werden gewählt oder abgewählt...

Koronka od babci Heleny

Grandma Helena's Lace

Oma Helena's Spitzen

Autor | artist | Autor: Paulina Poczęta (1980); **miejsce | place | Ort:** Ślubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Ślubice

► Pracę tę dedykuję mojej babci Helenie, która mnie wychowała i nauczyła szacunku do ludzi, których spotykam, ale także do rzeczy. Za każdym razem, gdy do niej przychodziłam, odmawiała różaniec lub obracała w ustach słowa modlitwy, ściskając w ręku książeczkę do nabożeństwa. Nie pozwalała niczego wyrzucać. Wychowana w biedzie, mówiła często: „To się może jeszcze do czegoś przydać”, i nawet kawałek nitki pozostały po przeszyciu guzika nawijała na zwitek papieru. Odziedziczyłam po niej niemożność bezpardonowego wyrzucania, zatrzymuję w zasięgu ręki rzeczy, materiały, pozostałości po różnych wydarzeniach. W odpowiednich momentach to wszystko wyłazi z zakamarków i wraca, przybierając formę nową, jakby czekało na odpowiedni moment.

Tej cierpliwości i akceptacji uczę się, szczącąc *Koronkę od babci Heleny*, która przybrała kształt łańcucha, potocznie kojarzonego z ograniczeniem lub, jeśli zerwany, z wyzwoleniem, albo łańcuszka/biżuterii, czegoś, co jest cenne. Tytuł *Koronka...* z zamierzenia zawiera słowo oznaczające zarówno modlitwę, jak i ażurowy materiał tekstylny. ■

► This piece is dedicated to my grandma Helena who raised me and taught me to respect the people I meet but also all the objects. Whenever I came to her, she would pray the rosary, silently turning the words of prayer in her mouth, while clutching the prayer text book in her hands. She never allowed anything to be thrown away. Having been raised in poverty, she often said: "This might come in handy, sometime," and even the smallest piece of thread left over from sewing on a button was wound up again on its spool. From her I inherited the habit to not throw away anything light-heartedly. I rather keep things, materials or remnants of various events close by. When the right moment arrives, they all come out from where they were hiding as if they had been waiting for the occasion.

I am learning this patience and acceptance by sewing *Grandma Helena's Lace* in form of a long chain. Chains are usually associated with being bound, yet when broken they stand for liberation, and as jewelry they represent something precious. I also refer to the chain of the rosary as well as to the holey, openwork fabric of the lace. ■

► Diese Arbeit ist meiner Oma Helena gewidmet, die mich aufgezogen hat und mir beigebracht hat, die Menschen, denen ich begegne wertzuschätzen, aber genau so auch die Dinge. Immer wenn ich zu ihr kam, betete sie den Rosenkranz oder bewegte stumm ihre Lippen im Gebet, wobei sie das Gebetsbuch fest in den Händen hielt. Niemals erlaubte sie, dass etwas weggeworfen wurde. Weil sie in Armut aufgewachsen war, sagte sie oft: „Das kann man noch zu etwas gebrauchen.“ Selbst ein Stück Faden, das übriggeblieben war nach dem Annähen eines Knopfes, wickelte sie wieder auf das Papierrollchen auf. Von ihr habe ich gelernt, nichts einfach so wegschmeißen zu können. Lieber hebe ich alle möglichen Dinge, Materialien oder Überreste der verschiedensten Aktivitäten in meiner Reichweite auf. Im richtigen Moment kommt das alles aus seinem Versteck wieder hervor und fügt sich zu einer neuen Form zusammen, als hätte es auf diesen Moment gewartet.

In dieser Geduld und Akzeptanz übe ich mich beim Nähen von *Oma Helenas Spitzen*, die die Form einer Kette angenommen haben, was gemeinhin für das Gefesselt-Sein steht, oder, wenn sie zerriissen wird, für die Befreiung, oder auch als Schmuckkette für etwas Kostbares. Die Kette des Rosenkranzes habe ich dabei genauso vor Augen wie das löchrige, durchbrochene Gewebe der Spitzen. ■

Paulina Poczęta, *Koronka od babci Heleny*, obiekt, instalacja, technika własna, 2022.
 Paulina Poczęta, *Grandma Helena's Lace*, object, installation, own technique, 2022
 Paulina Poczęta, *Oma Helenas Spitzen*, Objekt, Installation, eigene Technik, 2022

Przerysowania Overlay / Exaggerations Überzeichnungen

Autor | artist | Autor: Tobias Stengel (1959), Gerhard Stengel (1915–2001); **miejsce | place | Ort:** Słubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Słubice

► „Spontaniczna emocja – racjonalne ukierunkowanie” to wspaniałe sformułowanie Ernsta Ludwiga Kirchnera dotyczące pracy artystycznej. Prace powstałe w tej formie „ukrywają” lub zasłaniają jednak pierwszy krok – spontaniczną emocję.

Festiwal IAbiRynT, związany z tematem okna, jest dla mnie szczególną okazją do upublicznienia intymnych podstaw tworzenia moich prac.

Ze względu na sytuację osobistą przeniosłem swoje studio do pominieszczeń, w których pracował mój zmarły kilka lat temu ojciec, Gerhard Stengel. To ceniony artysta, i to nie tylko przeze mnie. Przestrzeń, w której pracuję, jest naznaczona jego myślami, czynami i dziełami. Jak mogę to znieść, jak mogę w tym miejscu rozwijać swój własny kosmos?

Niektóre grafiki ojca służą mi teraz jako „grunt malarSKI” do rysowania głów, być może autoportretów niedbających o podobieństwo. To nie konkurencja – to pytanie, czy mam odwagę przerysowywać te grafiki bez gwarancji, że powstałe rysunki będą miały odpowiednią jakość. To praca, którą musi wykonać każde pokolenie, również poza sztuką. ■

Tobias Stengel, 2022

► „Rationally canalized spontaneous emotion” – this is the wonderful phrase Ernst Ludwig Kirchner found for describing the artistic process. Works created according to this rule, therefore, conceal or “cover up” the first creative step – the spontaneous emotion.

The Labyrinth festival seems to offer with its theme „Windows“ a special opportunity to make these intimate first steps public.

Personal circumstances made me move into the former studio of Gerhard Stengel, my father, who had died a few years earlier. He was a well acknowledged artist, not only by me. The space is still saturated by his thinking, his work and his actions. How am I to endure this? How can I, in this place, develop my own artistic cosmos?

Some of my father’s drawings now serve me as “foundation” for drawings of heads – maybe portraits – that neglect the idea of likeliness and imagery. It is not competition – it is the question, whether I muster the courage to draw over graphics without being able to guarantee that the drawing’s quality can justify this. This is work each generation has to do, regardless of the arts. ■

Tobias Stengel, 2022

► „Spontane Emotion – rational Kanalisieren“, das ist eine wunderbare Formulierung von Ernst Ludwig Kirchner für das Künstlerische Arbeiten. Die in diesem Sinn entstehenden Arbeiten aber „verheimlichen“ oder verdecken den ersten Schritt – die spontane Emotion.

Das Festival „Labirynt“, zumal mit dem Thema „Fenster“ scheint mir die besondere Gelegenheit zu sein, diese intimen Vorarbeiten öffentlich zu machen.

Durch persönliche Umstände habe ich mein Atelier in die Arbeitsräume meines vor einigen Jahren verstorbenen Vaters, Gerhard Stengel verlegt. Er ist, nicht nur von mir, ein geschätzter Künstler. Die Räume sind geprägt durch sein Denken, Handeln und seine Arbeiten. Wie kann ich das aushalten, wie kann ich an diesen Ort meinen eigenen Kosmos entfalten?

Einige Grafiken meines Vaters dienen mir jetzt als „Malgrund“ für Zeichnungen von Köpfen, vielleicht Selbstbildnisse die das Abbild vernachlässigen. Es ist kein Wettbewerb – es ist die Frage habe ich den Mut diese Grafiken zu überzeichnen ohne garantieren zu können, dass die Zeichnung das qualitativ rechtfertigt. Eine Arbeit, wie sie jede Generation zu leisten hat, auch außerhalb der Kunst. ■

Tobias Stengel, 2022

Tobias Stengel/Gerhard Stengel, *Przerysowania*, tusz, węgiel, litografia na papierze czerpanym, 2022
 Tobias Stengel/Gerhard Stengel, *Overlay / Exaggerations*, Ink, charcoal, lithograph on handmade paper, 2022
 Tobias Stengel/Gerhard Stengel, *Überzeichnungen*, Tusche, Kohle, Lithografie auf Büttenpapier, 2022

Ćwiczenia ze zrozumienia

Exercises in understanding

Übungen zum gegenseitigen Verständnis

Autor | artist | Autor: Joanna Wójtowiczka (1972); **miejsce | place | Ort:** Ślubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Ślubice

► Ćwiczenia ze zrozumienia. Na używanie, oswojone swetry, koszulki czy też elementy odzieży, które nosi się blisko ciała, naszywam obrazki pozostawione przez dzieci z doświadczeniem uchodźczym. Podczas spotkania z sześciuosobową rodziną z Kabulu, która uciekała z Afganistanu pod ostrzałem, najmłodsza dziewczynka rysowała. Pięcioletnia Sunna kreśliła spontanicznie, bez większego namysłu kredkami „Bambino” na kartkach bloku. W zasadzie po tamtej wizycie zostało tylko tych kilka obrazków, które miały taką intensywność w swojej prostocie, że nie sposób było ich zostawić gdzieś na półce, w zapomnieniu. Wyjęłam maszynę do szycia i zaczęłam, tak jak potrafię, bez większej praktyki, nanosić ilustrację na swój stary sweter. Zderzenie mojej odzieży z niespokojnym obrazkiem dziecka, w które uderza piorun, tworzy okno do zrozumienia poprzez intuicję i gest szyja, fastrygowania, nakluwania. ■

► Exercises in understanding. I sew pictures left by children with refugee experience onto second-hand jumpers, found T-shirts or other clothing worn close to the body. During a meeting with an Afghan family of six who had escaped under fire from Kabul, the youngest girl started drawing. Five-year-old Sunna drew spontaneously, without much thought, with 'Bambino' crayons on the pages of a block of paper. In fact, all that remained after that visit were those few pictures, which had such intensity in their simplicity that it was impossible to leave them somewhere on a shelf and forget about them. I took out my sewing machine and began, as best I could without much practice, to apply the illustration an old jumper of mine. This fierce connection of my clothes with the disturbing child's picture, literally striking like a lightning, opens a window for mutual understanding based on intuition and the gestures of sewing, pinning and embroidering. ■

► Übungen zum gegenseitigen Verständnis. Auf gebrauchten Pullovern, gefundenen T-Shirts oder anderen Kleidungsstücken, die man auf dem Körper trägt, nähe ich Bilder von Kindern mit Fluchterfahrung. Während eines Treffens mit einer sechs-köpfigen afghanischen Familie, die unter Beschuss aus Kabul geflohen war, fing die jüngste Tochter an zu zeichnen. Die fünfjährige Sunna zeichnete ganz spontan ohne viel nachzudenken mit Bambino-Buntstiften auf einem Block Papier. Eigentlich waren die paar Kinderzeichnungen alles, was mir von diesem Besuch blieb. Aber sie waren in ihrer Einfachheit von einer solchen Intensität, dass ich sie nicht irgendwo in einem Regal liegenlassen konnte. Ich holte meine Nähmaschine hervor und fing an, so wie ich es ohne größere praktische Erfahrung konnte, die Zeichnung auf eines meiner alten Sweatshirts zu übertragen. Diese heftige Verbindung meiner Kleidung mit dem unruhigen Kinderbild, auf dem förmlich der Blitz einschlägt, öffnet ein Fenster für gegenseitiges Verständnis, das auf Intuition und den Gesten des Nähens, Anheftens und Stickens basiert. ■

Homo viator

Autor | artist | Autor: Tadeusz Wieczorek [1956] ; **miejsce | place | Ort:** Ślubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Ślubice

► Na festiwalu prezentuję wybrane obrazy z nowego cyklu *Homo viator*.

Ukazują one podróż człowieka, czasami osamotnionego, zagubionego, poszukującego swojego miejsca i kontaktu z drugim człowiekiem.

Inspiracją do namalowania tego cyklu stał się dla mnie topos *homo viator*. Od kilku lat noszę w sobie potrzebę ukazania własnej wędrówki.

Malowanie stwarza możliwość przedstawienia emocjonalnych doświadczeń każdego dnia, a może raczej doświadczeń niektórych dni.

Poprzez malarstwo próbuję zrozumieć skomplikowany świat, nadać mu osobisty ogląd i porządek. W tym celu korzystam z pewnych uproszczeń formy, malarskich śladów, czasami ograniczam kolor, wprowadzam rysunek, żeby nadać obrazom pewną szkicowość, a nawet cechy groteski. ■

► At the festival I am presenting selected paintings from my new series *Homo viator*.

They show the journey of a man, sometimes lonely and lost, searching for his place and for contact to another human being.

I was inspired to paint this series by the topos of *homo viator* (the traveller). For several years I have been carrying with me the need to depict my own wanderings.

Painting provides an opportunity to depict the emotional experience of each day, or rather the experience of some days in a row.

Painting helps me to make sense of a complicated world and while painting I try to bestow it with my personal view and order. For this I use certain simplifications of form, painterly traces. Sometimes I reduce the colour and add drawings to give the paintings a certain sketchiness and even grotesque qualities. ■

► Auf dem Festival präsentiere ich ausgewählte Bilder aus meiner neuen Serie *Homo viator*.

Sie zeigen die Reise eines Mannes, der manchmal einsam und verloren ist und seinen Platz sucht und den Kontakt zu einem anderen Menschen.

Inspiriert wurde ich zu dieser Serie durch den Topos des *homo viator* (des Reisenden). Schon seit einigen Jahren trage ich das Bedürfnis mit mir herum, meine eigene Wanderung zu thematisieren.

Die Malerei bietet die Möglichkeit, jeden Tag die eigenen Emotionen darzustellen, oder vielleicht eher die Erfahrungen mehrerer Tage.

Mit der Malerei versuche ich, einer komplexen Welt einen Sinn zu geben, ihr eine persönliche Sichtweise und Ordnung zu geben. Dazu verwende ich bestimmte Vereinfachungen der Form, malerische Spuren. Manchmal reduziere ich die Farbe und verwende Zeichnungen, um den Bildern eine gewisse Skizzenhaftigkeit oder sogar groteske Qualitäten zu verleihen. ■

Konfiguracja

Configuration

Konfiguration

Autor | artist | Autor: Izabela Sak [1964]; **miejsce | place | Ort:** Ślubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Ślubice

► Symbol to coś, co towarzyszy naszej cywilizacji od zawsze. Niezmiennie są tacy, którzy go tworzą, i tacy, którzy dążą do jego odczytania.

Począwszy od przypadkowych odbiorców, a kończąc na ekspertach, każdy próbuje transponować go adekwatnie do poziomu swojej wiedzy czy doświadczenia. Jednak znaki czy ikony są wartością wymierną niejednoznacznie.

Tak naprawdę jedynie twórca wie, co kryje się w ich znaczeniu. Czy są alegorią uczuć, przeżyć, czy może nośnikiem ważnych informacji i wydarzeń.

Moje prace malarskie przyciągają czystymi, żywymi barwami. Kontrastowa kolorystyka wydaje się nośnikiem wyłącznie pozytywnych impresji czy idei. Jednakże każdy z tych obrazów ma swoją odmienną metaforę. Wrażliwość artysty pozwala mu w sposób specyficzny postrzegać świat i jego zjawiska, a potem przenosić je w odpowiedniej formie na powierzchnię płótna. Symboliczna narracja moich obrazów daje odbiorcom nieograniczoną możliwość interpretacji tego, co widzą. Symbol to przecież rodzaj zagadki, która pobudza nasze myślenie, naszą kreatywność i nieodpartą chęć wyjaśniania. To rodzaj wersów wiersza, które pozwalają myślom i zmysłom wypływać w bezmiar przestworzy. ■

► Symbols have always been part of our civilisation. Invariably, there are those who create them and those who strive to read them.

From casual viewers to experts, everyone tries to use them adequately, according to their level of knowledge or experience. However, signs or icons have always ambiguous meanings.

Mostly, it is only the creator who knows their hidden meaning. Whether they are an allegory of feelings, experiences or events or carry important information.

My paintings attract with pure, vivid colours. The contrasting colours seem to convey only positive impressions or ideas. However, each painting has its own distinct metaphor. It is up to the artist's sensitivity to perceive the world and its phenomena in a specific way and then transfer them in an appropriate form onto the canvas. The symbolic narrative of my paintings gives viewers an unlimited opportunity to interpret what they see. After all, a symbol is a kind of riddle that stimulates our thinking, our creativity and our irresistible desire for explanations. It is like a line from a poem that allows thoughts and senses to float off into the immensity of the skies. ■

► Symbole sind schon seit jeher Teil unserer Zivilisation. Schon immer gab es diejenigen, die sie erstellen, und diejenigen, die versuchen sie zu entziffern.

Vom zufälligen Betrachter bis hin zum Experten, versuchen alle sie korrekt und gemäß ihrem jeweiligen Wissens- oder Erfahrungsstand einzusetzen. Dabei sind Zeichen oder Ikonen immer uneindeutig.

Eigentlich weiß immer nur der, der sie erschaffen hat, was sich hinter ihrer Bedeutung verbirgt. Ob sie eine Allegorie für Gefühle, Erfahrungen oder vielleicht Informationsträger wichtiger Ereignisse sind.

Meine Malerei zeichnet sich durch reine, lebendige Farben aus. Die kontrastreichen Farben scheinen nur positive Eindrücke und Ideen zu vermitteln. Dabei bedient sich jedes Bild seiner eigenen Metapher. Es ist der Sensibilität des Künstlers geschuldet, dass er die Welt und ihre Phänomene auf eine bestimmte Art und Weise wahrnimmt und diese dann in angemessener Form auf die Leinwand überträgt. Die symbolische Erzählweise meiner Gemälde gibt dem Betrachter eine unbegrenzte Möglichkeit, das, was er sieht, zu interpretieren. Denn Symbole sind eine Art Rätsel, die unser Denken, unsere Kreativität und unser unwiderstehliches Verlangen nach Erklärungen anregen. Sie sind wie Gedichtzeilen, die es dem Verstand und den Sinnen erlauben in die Unermesslichkeit des Himmels zu entflohen. ■

Cukierniczka

The Sugar Bowl

Die Zuckerdose

Autor | artist | Autor: Susanne Kutter [1971]; **miejsce | place | Ort:** Ślubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Ślubice

► Film rozpoczyna się od ukazania stanoiwańskiego wnętrza. Widzowie słyszą muzykę z opery *Kawaler srebrnej róży* i są świadkami niezręcznej schadzki zakochanych przy okrągłym stoliku kawowym. Po zniknięciu pary jedna ze ścian niepowstrzymanie wsuwa się do pokoju niczym prasa do złomu. Sytuacja kończy się katastrofalnym zniszczeniem przestrzeni. ■

► The video starts showing an old-fashioned interior. The audience hears music from the opera "The Knight of the Rose" and witnesses a clumsy rendezvous at a round coffee table. After the couple disappeared, unstoppably one wall slides into the room, just like a scrap press. It ends with the catastrophic destruction of the space. ■

► Das Video beginnt mit einem altmöglichen Interieur. Der Zuschauer hört Musik aus der Oper „Der Rosenkavalier“ und wird Zeuge eines unbeholfenen Rendezvous an einem runden Kaffeetisch. Nachdem das Paar verschwunden ist, schiebt sich unaufhaltsam eine Wand in den Raum, genau wie eine Schrottpresse. Es endet mit der katastrophalen Zerstörung des Raumes. ■

The is no place like home

Autor | artist | Autor: Patrick Huber [1959]; **miejsce | place | Ort:** Słubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Słubice

► Kiedy wyglądam przez okno swego salonu, widzę okna sąsiednich domów po drugiej stronie naszego urokliwego ogrodu. W ich szybach z kolei odbija się dom, w którym mieszkam, a dzieje się to w tak piękny sposób, że zawsze cieszę się, że mogę mieszkać właśnie w tym miejscu.

Zdjęcia okien są częścią serii fotografii, które powstały w bezpośrednim sąsiedztwie mojego mieszkania.

To niesamowite, kiedy w zjawiskach optycznych można odkrywać czyste piękno. Nie muszę przy tym nawet wychodzić z domu, bo tutaj jest przecież najpiękniej. ■

► When I look out of the window of my living room, my view sweeps across our enchanting garden to the windows of the neighboring houses. Their window panes, in turn, reflect the house I live in – and this they do in such a beautiful way, that I am delighted again and again to be able to live here.

The window pictures are part of a photographic series that were created in the vicinity of my flat.

And it is surprising what kind of optical occurrences, what beauties can be discovered here. I don't even need to leave the premises, as there is no place like home. ■

► Schau ich aus meinem Wohnzimmerfenster, sehe ich über unseren bezaubernden Garten hinweg die Fenster der benachbarten Häuser. In deren Glasscheiben wiederum spiegelt sich das Haus, in dem ich wohne, allerdings in einer so wunderschönen Art und Weise, dass ich mich immer wieder freue, hier wohnen zu dürfen.

Die Fensterbilder sind Teil einer fotografischen Reihe, die in unmittelbarer Nähe zu meiner Wohnung entstanden sind.

Und es ist erstaunlich, was für optische Ereignisse, was für Schönheiten hier zu entdecken sind. Dabei brauche ich das Grundstück nicht zu verlassen, denn zu Hause ist es ja doch am schönsten. ■

Druk pigmentowy, Epoxi, 60 × 80 cm, 2022
Pigment print, epoxy, each 60 × 80 cm, 2022
Pigmentdruck, Epoxi, je 60 × 80 cm, 2022

From My Window 1978-1999

Autor | artist | Autor: Józef Robakowski (1939); **miejsce | place | Ort:** Słubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Słubice

► Widok z mojego okna zafrapował mnie zaraz po wprowadzeniu się do wysokiego budynku w samym centrum miasta na tzw. łódzkim Manhattanie. Uruchomiłem kamerę 16 mm. Olbrzymi plac przed moimi oknami okazał się kapitalną sceną na której zachodziły różne zdarzenia. Od banalnych do tragicznych przemian polityczno-społecznych. Moja obserwacja dokonuje się przez ok. 20 lat. Po pewnym czasie zmieniam kamerę filmową na video, ale to nie miało znaczenia. Komentarze są sfingowane czasem dotyczą realnych scen z prawdziwymi bohaterami a innym razem posługuję się swobodną własną fantazją. Pokazywane ujęcia sprawnie realizowane mają realne przebiegi czasowe. To one niosą tę "autentyczną prawdę". Kino to potrafi przekonywać i robić. Naturalny czas jest istotą tej mentalnej realności. Parę razy już zamierzałem skończyć mój "własny film" ale kolejne zdarzenia polityczno-społeczne go ciągle napędzały. Wnikliwe długookresowe obserwowanie stało się sensem tego "zwyklego zapisu". Po czasie ta filmowa realizacja stała się interesująca dla wielu oglądających. Powstało ok. 10 wersji językowych a ten prosty zapis zainteresował archiwistów kilku ważnych kolekcji muzealnych i miłośników kina amatorskiego na całym świecie. ■

► I was fascinated by the view from my window the moment I moved into a high rise building in the center of Łódź, the so-called Manhattan of Łódź. I started my 16mm camera. The huge space in front of my windows proved to be an ideal scene. During the twenty years of my observations the most diverse things happened there: from the most banal events to tragic socio-political upheavals. At a certain moment I changed from 16mm film to video, but this didn't make much of a difference. The comments are fictionalized, sometimes they refer to real events with real protagonists, at other times I take the liberty of associating freely. The takes are shown according to the real course of events. They carry this kind of 'authentic truth'. Cinema can do this convincingly. Natural time is the essence of its mental reality. A couple of times I had intended to finish 'my film' but further political and social events kept occurring. The insights of this long-term observation began to make up the importance of what was intended as 'mere record'. And with time, this filmmaking became interesting for many viewers. Approximately 10 language versions have been produced and this simple record has attracted the interest of archivists from important museum collections and amateur cinema enthusiasts all over the world. ■

► Der Blick aus meinem Fenster faszinierte mich, als ich in ein hohes Gebäude im Zentrum der Stadt, dem so genannten Manhattan von Łódź, einzog. Ich aktivierte meine 16-mm-Kamera. Der riesige Platz vor meinen Fenstern entpuppte sich als Hauptstadtkulisse, auf der sich verschiedene Veranstaltungen abspielten. Von den banalen bis zu den tragischen politischen und sozialen Veränderungen. Meine Beobachtung erstreckte sich über einen Zeitraum von etwa 20 Jahren. Nach einer Weile wechselte ich von der Filmkamera zur Videokamera, aber das spielte keine Rolle. Die Kommentare sind fiktionalisiert, manchmal handelt es sich um reale Szenen mit realen Personen, ein anderes Mal verwende ich meine eigene freie Fantasie. Die gezeigten Aufnahmen haben Echtzeitcharakter. Sie sind Träger dieser „authentischen Wahrheit“. Das Kino kann dies überzeugend tun. Die natürliche Zeit ist das Wesen dieser geistigen Realität. Einige Male hatte ich vor, meinen „eigenen Film“ fertig zu stellen, aber die aufeinander folgenden politischen und gesellschaftlichen Ereignisse haben mich immer wieder davon abgehalten. Eine aufschlussreiche Langzeitbeobachtung wurde die Bedeutung dieser „bloßen Aufzeichnung“. Nach einiger Zeit wurde diese Art des Filmmachens für viele Betrachter interessant. Es wurden etwa 10 Sprachversionen produziert, und diese einfache Aufzeichnung hat das Interesse der Archivare mehrerer bedeutender Museumssammlungen und von Amateurfilmfans in der ganzen Welt geweckt. ■

Okno w Słubicach

Window in Słubice

Fenster in Słubice

Autor | artist | Autor: Veit Stratmann (1960); **miejsce | place | Ort:** Słubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Słubice

► Szklane powierzchnie w lewej części wejścia do Słubickiego Miejskiego Ośrodka Kultury pokryte są od wewnętrz laminowanym szkłem lustrzanym na szerokości 120 cm. Odpowiada to minimalnej szerokości ciągów komunikacyjnych w instytucjach publicznych.

1. Pomimo lustrzanych powierzchni wejście pozostaje funkcjonalne. Wzmocnione szerokością lustrzanej powierzchni, której widz nie jest świadom, paradoksalnie pozostaje płaszczyzną przenikania między zewnętrzem a wnętrzem. Jednocześnie, również z racji obecności luster, przypadkowe, nieodgadnione spojrzenie z przodu i na zewnętrz (lub do wewnętrz) nie jest już możliwe. Spojrzenie widza, trafiając na lustrzaną powierzchnię, zostaje za każdym razem spowolnione, odrwane, rozerwane i ponownie zwrócone do środka.

2. Lustrzane powierzchnie nie ogniskują spojrzenia, ale nie są też do końca deflektarami. Gdyby jednak nimi były, pojawia się pytanie o to, z czego właściwie składa się praca: czy są to podwójne lustra, podwójne lustra wraz ze szklaną fasadą, same lustra czy szklana fasada plus przestrzeń wewnętrzna i zewnętrzna; czy obejmuje ona ludzi, którzy ustawiają się w stosunku do przezroczystego szkła i powierzchni luster, a także tych, którzy ich obserwują. ■

► In the Municipal Culture Centre Słubice, on the left side of the entrance hall a stretch of 120 cm of the window panes will be covered with laminated mirror glass. Officially, 120 cm is the minimal width of passageways in public buildings.

1. Despite the mirrors the entrance remains functional. For the viewer, – who unconsciously knows these official sizes that are paradoxically reinforced by the width of the mirror surface – the entrance hall remains a place of permeating from the outside to the inside and vice versa. At the same time, due to the presence of the mirrors, it is no longer possible to let the view randomly stray forwards and outwards (or inwards). Every time the viewer's gaze hits the mirror surface, it is slowed down, broken off, torn apart and bent back inwards.

2. The mirror surfaces are not focalizing the gaze, but they are also not really deflectors. But if they were deflectors, the question arises as to what the work actually consists of: The double mirrors, the double mirrors plus glass facade, just the mirrors, or the glass facade plus interior and exterior space? Does it include the people, who position themselves in relation to the transparent glass and the mirror surfaces? And also those, who observe them doing so? ■

► Die Glasflächen der – von innen – linken Hälfte des Eingangs des Słubicer Kulturhauses werden auf einer Breite von 120 cm mit Verbundspiegelglas überklebt. Dies entspricht der Minimalbreite von Verkehrswegen öffentlich zugänglicher Institutionen.

1. Trotz der Spiegelflächen bleibt der Eingang funktional. Paradox verstärkt durch die dem Betrachter unbewusst bekannte Breite der Spiegelfläche, bleibt er eine Ebene der Durchdringung von Außen und Innen. Gleichzeitig ist, auch durch die Präsenz der Spiegel, der zufällige ungelenkte Blick nach vorne und außen (oder innen) nicht mehr möglich. Jedes Mal, wenn der Blick des Betrachters auf die Spiegelfläche trifft, wird er ausgebremst, abgebrochen, zerrissen und nach innen zurückgebogen.

2.. Die Spiegelflächen sind keine Fokalatoren des Blickes, sie sind Deflektoren auf das, was sie nicht sind. Wenn sie aber Deflektoren sind stellt sich die Frage, worin nun eigentlich die Arbeit besteht: Die Doppelspiegel, die Doppelspiegel plus Glasfassade, Spiegel, Glasfassade plus Innen- und Außenraum? Inklusive der Menschen, die sich zu Transparenz und Spiegelflächen positionieren – und derer die sie dabei beobachten? ■

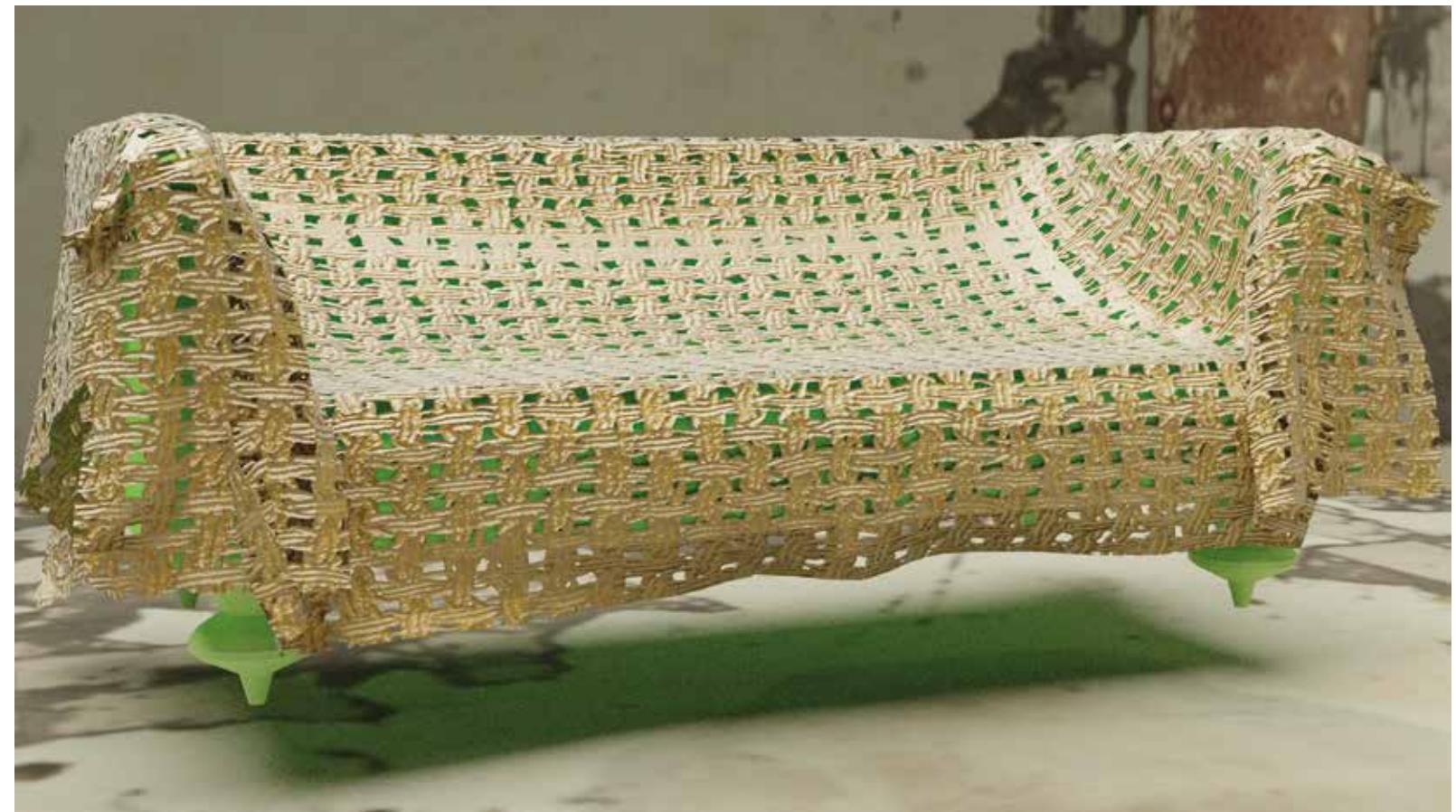
**Divertimento na aerofon, laptop
i poetę odwróconego do góry nogami [44']**
**Divertimento for Wind Instruments, Laptop
and an Up-side-down Poet [44']**
**Divertimento für Blasinstrumente, Laptop
und auf dem Kopf stehenden Dichter [44']**

Autor | artist | Autor: Miroslaw Rajkowski (1958); **miejsce | place | Ort:** Słubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1 Maja 1, Słubice

► *Divertimento na aerofon, laptop i poetę odwróconego do góry nogami* to działanie audiowizualne, które eksploruje energię fal dźwiękowej i optycznej. Możliwość opisania zjawisk audiowizualnych wzorami matematycznymi pozwala na budowanie zdarzenia artystycznego o strukturze wielopoziomowej. Wykorzystanie narzędzi cyfrowych wprowadza kategorię wieloplaszczyznowości. Łącznikiem digitalnych składników dzieła artystycznego jest cielesna aktywność artysty. ■

► *The Divertimento for Wind Instruments, Laptop and an Up-side-down Poet* is an audio-visual performance exploring the energy of sound waves and optical waves. The possibility to describe audio-visual phenomena with help of mathematical formulas allows to construct an artistic event with a multi-layered structure. The multiple layers of sound are facilitated by the use of digital tools. The link between the several digital components of the art work is the bodily activity of the artist. ■

► *Das Divertimento für Blasinstrumente, Laptop und auf dem Kopf stehenden Dichter* ist eine audiovisuelle Performance, die die Energie von Schallwellen und optischen Wellen untersucht. Die Möglichkeit audiovisuelle Phänomene mit mathematischen Formeln zu beschreiben, erlaubt die Konstruktion eines vielschichtigen künstlerischen Ereignisses. Die Struktur sich überlagernder Ebenen und Klangschichten wird mit Hilfe digitaler Werkzeuge erzeugt. Das Bindeglied zwischen den verschiedenen digitalen Komponenten des Kunstwerks ist die körperliche Aktivität des Künstlers. ■

Okna, światy, odbicia, sytuacje, maski Windows, worlds, reflections, situations, masks Fenster, Welten, Spiegelungen, Situationen, Masken

Autor | artist | Autor: Michał Bałdyga (1980); **miejsce | place | Ort:** Dolina Uradu, ul. Szosowa 34, Urad

► Dwudziestościan dostosowany do wymiarów mojego ciała, wciąż na nowo przeze mnie budowany, na który nakładam kolejne znaczenia, światy, odbicia, sytuacje, maski, to w moim odczuciu model świata, który sami sobie stworzyliśmy. Swoistego rodzaju okno. Czy jesteśmy w nim zamknięci? W niego zapatrzeni, czy możemy z niego wyjść? Czy model ten pokazuje naszą sferę komfortu, czy raczej wyznacza sferę intymnego dystansu? A co, jeśli zdejmujemy po kolei wszystkie maski? Co przetrwa, jeśli przestanie mieć znaczenie to, czy jestem człowiekiem? Jaką mam płeć? Czy jestem pełnosprawnym, czy nie? Czy utożsamiam się ze swoją pracą, czy nie? Kim jestem?

Praca jest częścią projektu Teatru 21 i Centrum Sztuki Włączającej zatytułowanego *Exit*. ■

► A polyhedron with twenty faces (icosahedron) adapted to the dimensions of my body, which I am building over and over again, successively superimposing meanings, worlds, reflections, situations, masks. For me, this is a model of the world we have created for ourselves. A kind of window. Are we locked in it? Have we fallen for this model, or can we get out of it? Does this model show our comfort zone or does it describe the distance of intimacy? And what if we took off all the masks, one after the other? What remains when it no longer matters whether I am a human being? What is my gender? Am I able-bodied or not? Do I identify with my work or not? Who am I?

The work is part of the project *Exit* by Theatre 21 and the Centre for Inclusive Arts. ■

► Ein an die Dimensionen meines Körpers angepasster zwanzigflächiger Polyeder (Ikosaeder), den ich immer wieder neu baue und dem ich sukzessive Bedeutungen, Welten, Reflexionen, Situationen, Masken überstülpe, ist für mich ein Weltmodell, das wir uns selbst geschaffen haben. Eine Art Fenster. Sind wir in ihm gefangen? Haben wir uns in dieses Modell verguckt, oder können wir auch wieder herauskommen? Zeigt dieses Modell unsere Komfortzone oder beschreibt es die Distanz der Intimsphäre? Und was, wenn wir nacheinander alle Masken abnähmen? Was bleibt übrig, wenn es nicht mehr zählt, ob ich ein Mensch bin? Welches Geschlecht ich habe? Ob ich behindert bin oder nicht? Ob ich mich mit meiner Arbeit identifiziere oder nicht? Wer bin ich?

Die Arbeit ist Teil des Projekts *Exit* vom Theater 21 und dem Centrum für inklusive Kunst. ■

20 lat patrzenia przez OKNO

20 Years of Looking Through the OKNO-Window

20 Jahre durchs OKNO-Fenster blicken

Autor | artist | Autor: Tomasz Fedyszyn [1987]; **miejsce | place | Ort:** Dolina Uradu, ul. Szosowa 34, Urad

► Obchody 20-lecia istnienia skłaniają do głębszych refleksji. Zaczynają się podsumowania... W moim przypadku, mam wrażenie, chodzi o coś więcej. Nie mam zamiaru popadać w banał, mówiąc, że 20 lat minęło bez rys na szkle.

Do Galerii OKNO trafiłem jako nastolatek. W dużym uogólnieniu, nie byłem grzeczny. Wręcz oddalałem się od takiego wizerunku. Z kolegami z podwórka „brudziłem” się w coraz to gorszych sytuacjach, co spędzało sen z powiek w szczególności mamie. To właśnie Ona trafiła na informację o naborze do pracowni plastycznej działającej przy Galerii OKNO. Po szedłem na pierwsze zajęcia plastyczne. Był rok 2002. Od tamtej chwili moje bycie zaczynało obierać konkretny kierunek. W oddali na horyzoncie pojawiły się cele, marzenia, wartości. W końcu przyszła świadomość. Zacząłem widzieć. Sztuka przestała być czymś, czego pragnąłem się uczyć, stała się językiem, który zacząłem rozumieć i którym mogłem przekazać wszystko to, czego słowa nie są w stanie wyrazić. Patrzenie przez OKNO, obcowanie ze sztuką, twórcami i ich wypowiedzią ukształtowało moją wrażliwość, tworząc przy tym moją tożsamość i język, którym się posługuję, także na tegorocznej edycji festiwalu. ■

► Celebrating the 20th anniversary asks for some kind of deeper reflection. One begins to sum things up ... In my case, though, there is more at stake. I don't intend to spread clichés like saying 20 years have passed without so much as a scratch.

I came to Gallery OKNO as a teenager. To say the least, I wasn't exactly well-behaved. And to be honest, that wasn't what I was after, back then. With my backyard friends I was continuously getting in all the more trouble, which caused my mother sleepless nights. It was she, therefore, who came across the information about the recruitment to the art workshop at OKNO Gallery. And so, I went to my first art class. That was in 2002. From that moment on, my life began to take shape. In the distance, goals, dreams and values appeared on the horizon. Eventually, awareness came. I began to see. Art ceased to be something I longed for, it became a language that I began to understand and with which I could convey everything that words cannot express. Looking through the OKNO-Window, interacting with art, artists and their expressions has sharpened my sensibility, shaped my identity and created a language for me to use, also at this year's festival. ■

► Die Feierlichkeiten zum 20. Jahrestag bieten Anlass zur Reflexion. Man beginnt Rechenschaft abzulegen... In meinem Fall habe ich das Gefühl, dass es um mehr geht. Ich möchte hier keine Banalitäten verbreiten und behaupten, dass 20 Jahre ohne den kleinsten Kratzer vorbeigegangen wären.

Ich bin schon als Teenager zur Galerie OKNO gestoßen. Und ohne ins Detail zu gehen, war ich damals nicht gerade brav. Darauf hatte ich es auch ehrlich gesagt gar nicht abgesehen. Mit meinen Freunden von der Straße habe ich mich immer weiter immer schlimmere Situationen gebracht, was meiner Mutter schlaflose Nächte bereitete. Sie war es dann auch, die auf die Information gestoßen war, dass man sich um einen Workshop bei der Galerie OKNO bewerben konnte. So kam ich zu meinem ersten Kunstkurs. Das war 2002. Von diesem Moment an begann mein Leben eine klare Richtung zu bekommen. In der Ferne am Horizont fingen sich Ziele an abzuzeichnen, Träume und Werte. Am Schluss kam das Bewusstsein. Ich lernte das Sehen. Die Kunst hörte auf etwas zu sein, nach dem ich mich sehnte und wurde zu einer Sprache, die ich anfing zu verstehen und mit der ich alles ausdrücken konnte, was man mit Worten nicht sagen kann. Durch das OKNO-Fenster zu blicken, Umgang mit der Kunst, mit Künstlern und ihren Ansichten zu haben, das hat meine Wahrnehmung geschult, meine Sensibilität und Identität geprägt und mir eine Sprache gegeben, die ich auch dieses Jahr für meinen Festivalbeitrag nutze. ■

Przesłanie

The Message

Die Botschaft

Autor | artist | Autor: Ján Herdlická [1987]; **miejsce | place | Ort:** Dolina Uradu, ul. Szosowa 34, Urad

► Moja praca artystyczna w żartobliwy i marzycielski sposób porusza kwestie nieustannie zmieniających się wzajemnych oddziaływań między istotami natury ludzkiej i nieludzkiej. Moje zainteresowania i inspiracje rozciągają się od science fiction przez ekologię, utopijne i dystopijne wizje, takie jak terraformowanie i technosfera, aż po magiczny realizm i mroczny romantyzm.

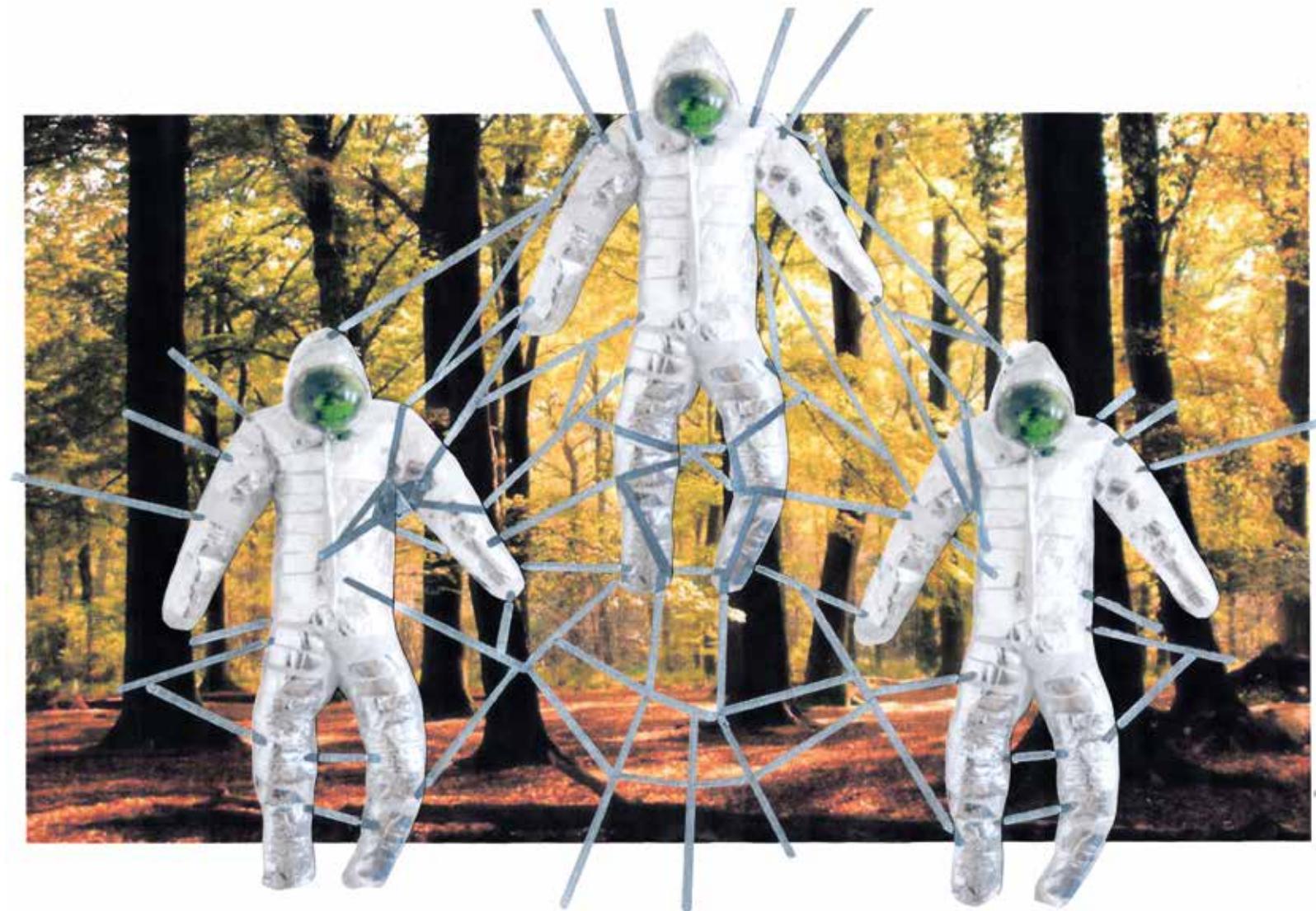
Chciałbym w ramach *Przesłania* zinterpretować festiwalowy temat okna jako portalu, który ukazuje wizję ludzkości uwikłanej w „nature” podczas jej technologicznego zabiegania o niebo. Im bardziej rozwój cywilizacji dąży do oddalenia naszego życia od ziemi, tym bardziej z nią się zrastamy, a ostatecznie rośnie ona ponad nami i przez nas. Zakonserwowane rodzime rośliny (bluszcza, jemioła) za szybami wizjerów trzech uwikłanych posłańców to rośliny będące pionierami rozwoju rozpoczynającego się w progach naszych domów. ■

► My artistic work deals playfully and in a dreamlike way with the ever-changing interaction between human and non-human entities. My interests and influences range from science fiction to ecology, to utopian and dystopian concepts such as terraforming and the techno-sphere, to magical realism and dark romance.

‘The Message’ interprets the festival’s theme ‘window’ as a platform that casts a view on the future of humanity that – in spite of its technologically induced unstoppable strive for heaven – is nevertheless earthbound to nature. The further civilization strives to develop a life beyond earth, the more we are connected to it – alas, earth will eventually grow over us and through us. The native plants (ivy and mistletoe) preserved behind the windows/vizors of the three caught-up messengers are pioneer plants of this development. A development that already set off right in front of our door steps. ■

► In spielerischer und traumartiger Manier beschäftigt sich mein künstlerisches Arbeiten mit den stets im Wandel begriffenen Wechselwirkungen zwischen menschlichen und nichtmenschlichen Akteuren. Meine Interessen und Einflüsse reichen dabei von Science-Fiction zu Ökologie, über utopische und dystopische Konzeptionen wie Terraforming und Technosphäre, bis hin zu magischem Realismus und Düsterromantik.

Mit der *Botschaft* möchte ich das Festivalthema „Fenster“ im Sinne eines Portals interpretieren, welches eine mögliche Vorausschau auf die sich in ihrem technologisch induzierten Himmelsstreben in „Natur“ verfangene Menschheit gewährt. Je weiter die zivilisatorische Entwicklung unser Leben von der Erde zu entfernen strebt, desto mehr verwachsen wir mit ihr, ja wächst sie letzten Endes über uns hinweg und durch uns hindurch. Die sich hinter den Fenstern der Visierscheiben der drei verfangenen Boten befindenden konservierten, heimischen Gewächse (Efeu, Misteln) sind dabei Pionierpflanzen dieser Entwicklung, welche bereits vor unseren Haustüren begonnen hat. ■

Wizerunki posłańca/astronauty, a także szkic ostatecznej instalacji.

Images of one messenger/astronaut, draft of the final installation lay-out.

Bilder eines einzelnen Boten/Astronauten, sowie der Planungsskizze für die finale Installation

Odwrotnie Reverse Umgekehrt

Autor | artist | Autor: Janusz M. Tylman [1945]; **miejsce | place | Ort:** Dolina Urądu, ul. Szosowa 34, Urąd

► W odróżnieniu od niezliczonych obrazów w sieci, które mają obowiązek odtwarzać rzeczywistość w większości zastaną, prace Janusza M. Tylmana pokazują przede wszystkim swój przewrotny charakter, własną konstrukcję wybranej rzeczywistości. W jego pracy widzimy nie tyle obraz, ile rzeczywistość stworzoną dla tego obrazu. Choć początkowo wydaje się, że obraz nie ma już być odczytywany jako odniesienie do czegoś poza nim, lecz jako dowód istnienia innego obrazu.

To tak, jakby spojrzenie musiało odwrócić się od znanego obrazu, aby zwrócić się ku elementom, które tę rzeczywistość tworzą. Połączenie obrazu okna z oknem nie jest w tym wypadku porównaniem... Wszystko, co indywidualne, przedmiotowe na samej fotografii w zestawieniu z miejscem, w którym zaistniało, zmienia swoje znaczenie. Praca ta jest bliska zbiegiom konceptualistów, przy czym autor wykorzystuje fotografię jako element scenografii. Jest to zaproszenie do analizy i zastanowienia się nad tym, jak kombinacja obrazu, materiałów oraz inscenizacja wpływają na stronę wizualną. ■

► Unlike the myriad images on the web, which are supposed to reproduce reality, Janusz M. Tylman's works show first and foremost their complicated nature, their own construction of an invented reality. In his work we see not so much an image, but a reality created for that image. Although at first it seems that the image is no longer meant to be read as a reference to something outside of it, it still serves as evidence of the existence of another image.

It is as if the gaze has to steer away from the image of the familiar, in order to turn towards the elements that make up this new reality. The connection of a window to the image of a window is in this case not a comparison.... Every individual, object-like thing on the photo changes its meaning, compared to the place where its photo was taken, originally. Tylman's work is rather conceptual, although the author sees photography as an element of scenography. It is an invitation to analyze and think about how the combination of image, materials and staging effects affect the visual impression. ■

► Im Gegensatz zu den zahllosen Bildern im Netz, die die Realität abbilden sollen, zeichnet sich der komplizierte Charakter von Janusz M. Tylman's Arbeiten dadurch aus, dass hier eine ganz eigene Realität konstruiert wird. In seinem Werk sehen wir nicht so sehr ein Abbild als eine speziell für dieses Bild geschaffene Realität. Gerade weil es zunächst den Anschein hat, dass das Bild nicht so verstanden werden soll, als verwiese es auf etwas außerhalb Liegendes, ist es doch ein Beweis für die Existenz eines anderen Bildes.

Es ist, als müsste sich der Blick vom Vertrauten abwenden, um sich den Elementen zuzuwenden, aus denen diese andere Realität gemacht ist. Bei der Beziehung zwischen einem Fenster und dem Bild eines Fensters handelt es sich in diesem Fall nicht um einen Vergleich.... Alles Individuelle und Objekthafte auf dem Foto nimmt eine andere Bedeutung an, im Vergleich zu dem ursprünglichen Ort, an dem es aufgenommen wurde. Das Werk verkörpert einen eher konzeptuellen Ansatz, wobei der Autor die Fotografie als szenografisches Element einsetzt. Es ist eine Einladung, darüber nachzudenken und zu analysieren, wie die Verbindung von Bild und Material funktioniert und inwiefern Inszenierungen die visuelle Wahrnehmung beeinflussen. ■

Spojrzenia na zewnątrz i do środka

Views inwards and outwards

Blick nach Außen und Innen

Kurator | curator | Kurator: Rudolf Němeček; **autorzy | artists | Künstler:** Ivana Lukávská [1959], Petr Moško [1956], Zdeněk Mudroch [1949], Rudolf Němeček [1949], Iva Pavlátová [1961], Pavel Rejtár [1944], Zdeněk Stuchlík [1950], Petr Šulc [1978]; **miejsce | place | Ort:** Spectrum Galerie, Baumschulenweg 48, Frankfurt (Oder)

► Okna jako nieodłączny element budynków, domów mieszkalnych, biur i hal produkcyjnych, często niepokoja nas, gdy są porozbijane, irytują, gdy są brudne, zdziwiają swym pięknem, gdy mają formę witraży. Bez okien nie ma przytulnego domu, bez okien nie wniką do wnętrza światło, bez okien nie sposób wygądać na świat. Okna są oczami domów, budynków, kościołów, chałupek i chat.

Przez okna możemy spoglądać na zewnątrz i do środka. Spojrzenia do środka bywają najciekawsze, odkrywają intymność zamieszkań czy też niezamieszkanej przestrzeni. Stare okna niosą w sobie poselstwo dawnych opowieści, malują otoczenie kolorami światła i emanują nastrojem swych czasów. A okna duszy, mówiąc w przenośni, kiedy człowiek odchodzi z dotychczasowego życia do domu spokojnej starości, gdy przedmioty, którymi się przez całe życie otaczał, stają się nagle niepotrzebne, znikają, w myślach zaś pozostają jedynie kolorowe ślady i pustka.

Okno nas chroni, może też przynosić radość i piękne odczucia, kiedy w zimne dni mróz maluje na szybach swoje ornamenty. ■

Rudolf Němeček

► Windows as an integral part of buildings, residential homes, offices and production halls, often disturb us when they are broken, annoy us when they are dirty, amaze us with their beauty when we see stained glass. Without windows there wouldn't be a cosy home, without windows no light comes in, without windows no view into the world. Windows are the eyes of houses, buildings, churches, cottages and huts.

Through windows we can look outwards and inwards. Looking inside is sometimes most interesting, as it reveals the intimacy of an inhabited or uninhabited space. Old windows carry the message of old stories, spread the colours of light onto surrounding surfaces and exude the mood of their time. And then there are, figuratively speaking, the windows of the soul, when a person leaves his former life for a retirement home, when the objects with which he has all life long, surrounded himself become unnecessary, disappear, and only colourful traces and emptiness remain in one's thoughts.

The window protects us, and it can also bring us joy and a beautiful feeling when, on cold days, the frost paints its ornaments on the panes. ■

Rudolf Němeček

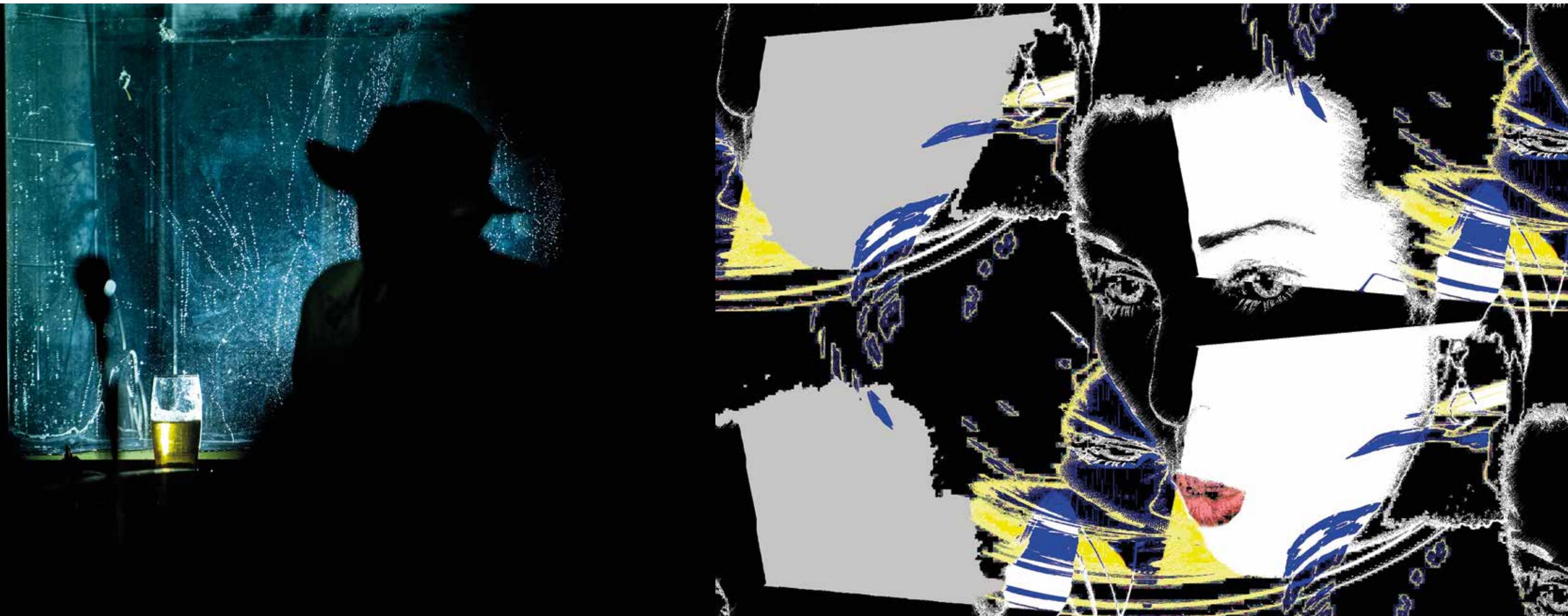
► Fenster als integraler Bestandteil von Gebäuden, Wohnhäusern, Büros und Produktionshallen stören uns oft, wenn sie zerbrochen sind, ärgern uns, wenn sie schmutzig sind, erstaunen uns, wenn sie schön sind, wie zum Beispiel bunte Bleiglasfenster. Ohne Fenster gibt es kein gemütliches Zuhause, ohne Fenster dringt kein Licht ein, ohne Fenster ist es unmöglich, die Welt zu betrachten. Fenster sind die Augen von Häusern, Gebäuden, Kirchen, Katen und Hütten.

Durch das Fenster können wir nach außen und nach innen schauen. Der Blick ins Innere ist manchmal der interessanteste, da er die Intimität eines bewohnten oder unbewohnten Raums offenbart. Alte Fenster transportieren die Botschaft alter Geschichten, malen die Umgebung mit den Farben des Lichts und verströmen die Stimmung ihrer Zeit. Und dann sind da noch, bildlich gesprochen, die Fenster zur Seele, wenn man sein früheres Leben verlässt, um in ein Altersheim zu ziehen, wenn die Dinge, mit denen man sich ein Leben lang umgeben hat, plötzlich überflüssig werden, verschwinden, und in den Gedanken nur noch bunte Spuren und die Leere bleiben.

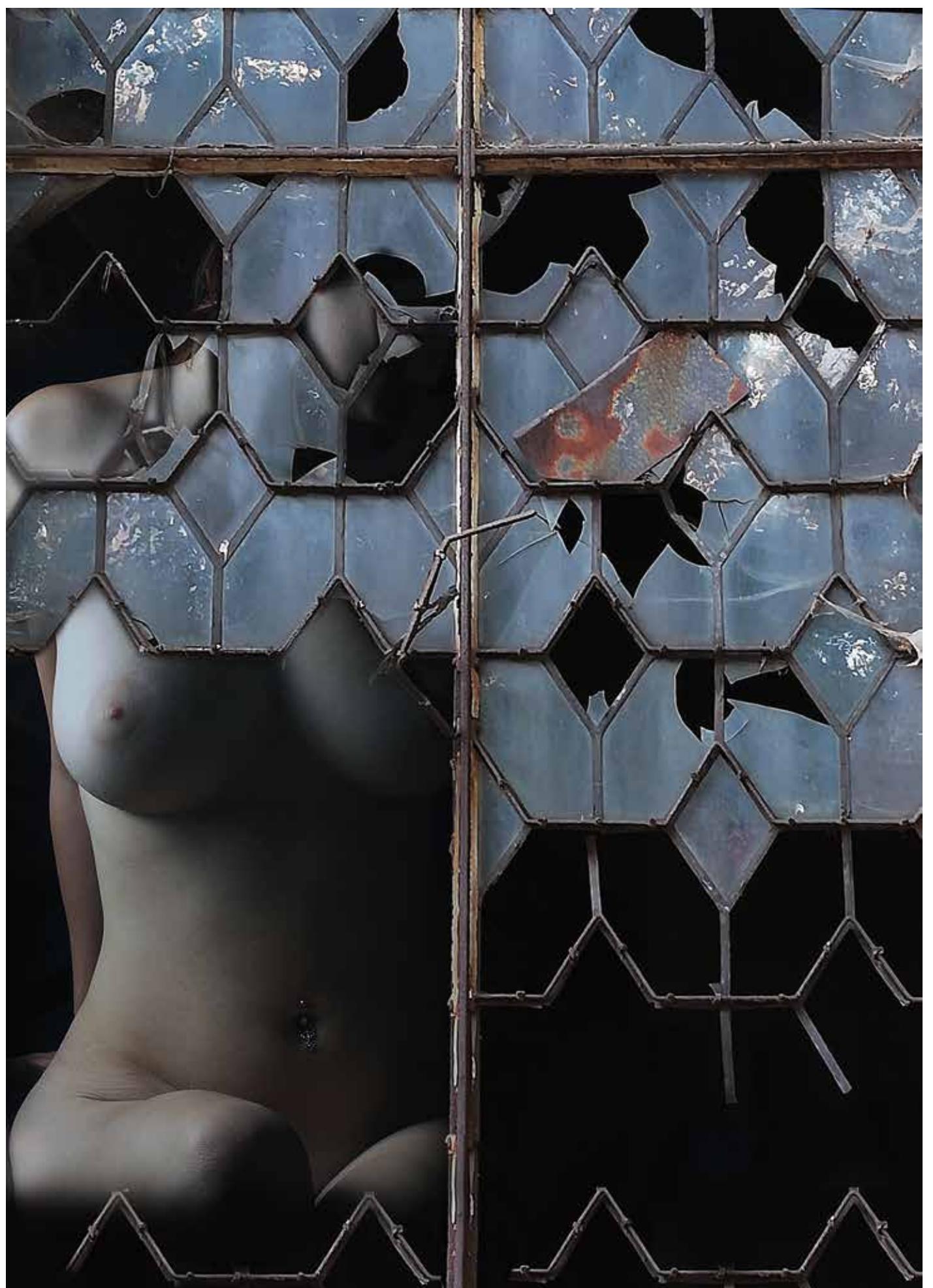
Das Fenster schützt uns, kann uns Freude bereiten und ein schönes Gefühl, wenn an kalten Tagen der Frost seine Ornamente auf die Scheiben malt. ■

Rudolf Němeček

Ivana
Lukavská

Przy wejściu At the entrance Am Eingang

Autor | artist | Autor: Kurt Buchwald (1953); **miejsce | place | Ort:** Spectrum Galerie, Baumschulenweg 48, Frankfurt [0]

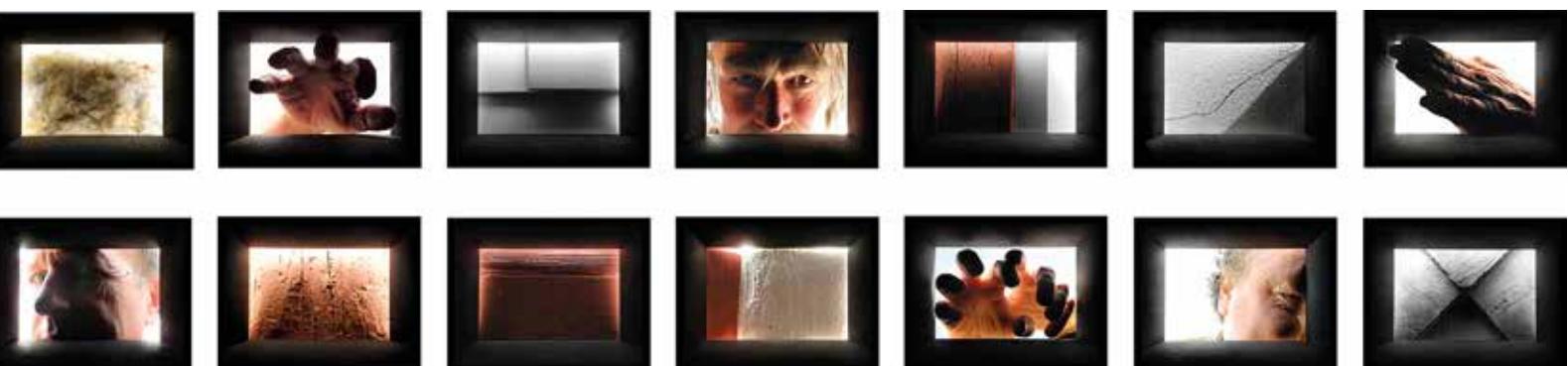
► Od 2001 roku eksperymentuję ze światłem padającym w geometrycznie zdefiniowanej przestrzeni. Metoda ta nazywa się fotografią przestrzeni świetlnej. Do tego rodzaju prac należą serie „W kręgu percepcji” (z 2001 roku) oraz „W pudełku” (z 2012 roku); ta ostatnia powstała podczas pleneru w Zehla-Mehlis (Turyngia). Pudełko można porównać do wizjera, którym wędkarze zaglądają pod taflę wody. W tym przypadku aparat wykonuje ujęcia fotograficzne przez pudełko. Światło wpadające na powierzchnię zamkniętą w pudełku kreuje nowy wizerunek sytuacji. Okno otwiera się na pozorne zupełnie nieznany obszar, który mogę utrzymać dzięki fotografii. ■

► Since 2001 I experiment with light falling into geometrically defined spaces. I call this method Light/Space/Photography. The series "In the Circle of Perception" (2001 ongoing) belongs to this work cycle as well as "In the Box" (2012 ongoing), that originated at a plein air in Zehla-Mehlis (Thuringia). The box resembles similar ones used by fishermen to observe the water surface. In my case, a camera inside the box takes pictures. The light incidence on the water surface surrounding the box can be imagined as a new imagery. A window opens up onto a seemingly unknown area, that can be conserved with the help of photography. ■

► Ab 2001 experimentiert ich mit Licht, das in einem geometrisch definierten Raum einfällt und bezeichne diese Methode als Lichtraumfotografie. Dazu gehört auch die Serie „Im Kreis der Wahrnehmung“ (ab 2001) und die Serie „Im Kasten“ (ab 2012), die während eines Pleinair in Zehla-Mehlis (Thüringen) entstand. Der Kasten ist vergleichbar mit einem Guckkasten, mit dem die Fischer durch die Wasseroberfläche schauen. In diesen Fall fotografiert eine Kamera durch den Kasten. Durch den Licht-Einfall auf der Oberfläche, die der Kasten umschließt, entsteht die Vorstellung einer neuen, bildlichen Situation. Es öffnet sich ein Fenster zu einem scheinbar völlig unbekannten Areal, das ich mit Hilfe der Fotografie fixieren kann. ■

Olof z „W pudełku“, Zella-Mehlis, 2012
Olof, from: "In the Box", Zella-Mehlis 2012
Olof, aus: „Im Kasten“, Zella-Mehlis 2012

Przy wejściu, z „W pudełku“, Zella-Mehlis, 2012
At the entrance, from: "In the Box", Zella-Mehlis 2012
Am Eingang, aus: „Im Kasten“, Zella-Mehlis 2012

A Room of One's Own [Czyjaś własna przestrzeń]

[A](#) Room of One's Own

[A](#) Room of One's Own [ein eigener Raum von jemandem]

Autor | artist | Autor: Heidi Sill (1963); **miejsce | place | Ort:** Spectrum Galerie, Baumschulenweg 48, Frankfurt (O)

► Głównymi przedmiotami mojej pracy są rysunek i kolaż. Wykorzystując te techniki, badam kruchosć ludzkiego ciała. Interesujące mnie tematy to odejście od ideału, estetyka kontra przemoc, rany i znamiona, a także faktura jako taka. Zówno w portretach, figurach, jak i w medytacyjnych, analitycznych rysunkach wykonywanych za pomocą linii w centrum uwagi zawsze znajdują się precyzyjna liniatura i przenikliwe spojrzenie na ciało.

Dla mnie rysunek nie ogranicza się do ołówka czy medium, jakim jest papier. W kolażach ołówek zastępuję nożem, którym tnę, odsłaniam, obdzieram, wykorzystując jako podstawę otaczające nas wizerunki medialne. Również swoje instalacje i prace trójwymiarowe traktuję jak rysunki, do których powstawania jako materiału kreślarskiego przedstawiającego przestrzeń używam drobnych łańcuszków i ludzkich włosów.

„W krajobrazach artystki oscyluje się między marzeniem i koszmarem, między blaskiem i zgrozą, między androgynią i płciowością, między symbolem i rysunkiem” (Matthias Dachwald, dyrektor muzeum sztuki w Norymberdze). ■

► My work is centered around drawings and collages. In this way I examine the fragility of the human body and its deviation from the ideal. My topics are aesthetics versus violence, wounds and scars and the phenomenon of the surface, in general. In my portraits, as well as with my figures or the pure, meditative, analytic linear drawings, the focus is always on precise lines and a dissecting view in relation to the body.

My drawings are not limited to pencil and paper. For the collages I use the knife like a pen: for cutting, revealing and dissecting paramount media images that surround us. I also regard my three-dimensional works and installations as drawings, for which I use delicate chains and real hair as graphic material to describe the space.

“The artist's landscapes oscillate between dream and nightmare, glamor and horror, androgyny and sexuality, between the sign and the signified.” (Matthias Dachwald, director of the Kunsthaus Nürnberg) ■

► Zeichnung und Collage stehen im Mittelpunkt meiner Arbeit. Dabei untersuche ich die Fragilität des menschlichen Körpers. Die Abweichung vom Ideal, Ästhetik versus Gewalt, Verletzungen und Male, sowie das Phänomen der Oberfläche sind in meinen Arbeiten Thema. Ob in den Porträts, der Figur oder den meditativen, analytischen reinen Linienzeichnungen, immer steht die präzise Lineatur und der sezierende Blick im Verhältnis zum Körper im Mittelpunkt.

Zeichnung ist für mich nicht nur beschränkt auf den Stift oder den Träger Papier. In meinen Collagen verwende ich das Messer wie einen Stift – mit dem ich schneide, freilege, schäle – und benutze dafür die uns umgebenden medialen Bilder selbst als Grundlage. Auch meine installativen und dreidimensionalen Arbeiten verstehe ich als Zeichnung und setzte feingliedrige Ketten und Echthaar als zeichnerisches Material ein, um den Raum zu beschreiben.

„In den Landschaften der Künstlerin oszilliert man zwischen Traum und Alpträum, zwischen Glamour und Horror, zwischen Androgynität und Geschlechtlichkeit, zwischen Zeichen und Zeichnung“ (Matthias Dachwald, Leiter Kunsthaus Nürnberg) ■

Projekcje

Projections

Projektionen

Autor | artist | Autor: Adam Czerneńko (1969); **miejsce | place | Ort:** Kulturmanufaktur Gerstenberg, Ziegelstraße 28A, Frankfurt (O)

► Świat zza okna wdziela się do wnętrza. W zasadzie stale jest w nim obecny, ale żeby go zobaczyć, należy odpowiednio wyostrzyć obraz. Projekcje zza okna we wnętrzu: jest w tym coś z Platońskiej jaskini, w której przykuci do ściany ludzie obserwowali cienie osób i przedmiotów. Cienie symbolizują świat idei będący źródłem prawdy i stanowiący cel naszego poznania. Podobne podwojenie świata zachodzi w pomieszczeniach zamienionych w kamery obscurę. Jednak – inaczej niż w Platońskim wyobrażeniu – tu budulcem obrazu nie jest cień, lecz światło. W bardziej bezpośredni sposób przedstawić świata już nie można. Powstały we wnętrzu widok jest żywym, nieprzetrzonym obrazem świata fizycznego. To zjawisko jest podstawą fotografii.

Końcowy efekt połączenia detali wnętrza oświetlonego odwróconym obrazem zza okna symbolizuje, w moim odczuciu, humanizm – wypadkową naszych pierwotnych, wewnętrznych cech oraz naszego doświadczania. Połączenia tego, co wewnętrzne, z zewnętrznym. ■

► The world from outside the window invades the interior. And there it really exists, but in order to see it, the image needs to be focused properly. Projections from behind the window into the interior: there is something of Plato's cave in this, where people chained to the wall, observe the shadows of other people and objects. The shadows symbolise the world of ideas as a source of truth and the goal of our cognition. A similar doubling of the world occurs in rooms turned into a camera obscura. However, unlike in the Platonic image, here the image is not created with shadows, but light. The most direct way to show the world. What you see in the interior is a living, unprocessed image of the physical world. This phenomenon is the basis of photography.

In my view, the effect of the reversed image projecting the world from behind the window into the inside is a symbol of humanism – the resultant of our primal, inner qualities and our experience. A combination of the inner and the outer world. ■

► Die Welt vor dem Fenster dringt ins Innere. Im Grunde ist sie wirklich da, aber um sie zu sehen, muss das Bild erst entsprechend scharf gestellt werden. Projektionen durch das Fenster in den Innenraum: Das hat etwas von Platons Höhlengleichnis, in dem an die Wand gekettete Menschen, die Schatten von anderen Menschen und Gegenständen beobachten. Die Schatten symbolisieren die Welt der Ideen als Quelle von Wahrheit und Ziel unserer Erkenntnis. Eine ähnliche Verdoppelung der Welt findet in Räumen statt, die zu einer Camera obscura umgebaut wurden. Aber anders als bei Platon wird das Bild hier nicht durch Schatten, sondern durch Licht erzeugt. Direkter kann man die Welt nicht darstellen. Das so im Innenraum erzeugte Bild ist ein lebendiges, unbearbeitetes Abbild der physischen Welt. Dieses Phänomen ist die Grundlage aller Fotografie.

Meiner Meinung nach symbolisiert dieser nach innen geworfene, auf dem Kopf stehende Ausschnitt der vor dem Fenster liegenden Welt, den Humanismus – die Summe aus unseren wesenseigenen Charaktereigenschaften und unseren gesammelten Erfahrungen. Eine Kombination des Inneren und Äußeren. ■

„...gdyby tylko nie było krat...”

‘...if only there were no bars...’

„...wenn nur die Gitter nicht wären...”

Autor | artist | Autor: Tomasz Drewicz [1982]; **miejsce | place | Ort:** Kulturmanufaktur Gerstenberg, Ziegelstraße 28A, Frankfurt [O]

► Inspiracją do stworzenia tej pracy były słowa Georga Christophiego Lichtenberga, które brzmiały następująco:

„Tak, zakonnice złożyły nie tylko uroczyście ślubowanie czystości, lecz mają też jeszcze mocne kraty przed swoimi oknami. – Ach, poradziliśmy sobie ze ślubowaniem, gdyby tylko nie było krat”.

Ten żyjący w XVIII wieku niemiecki naukowiec, filozof i aforysta, w sobie tylko właściwy sposób zwraca nam uwagę na fakt, iż okno jest przede wszystkim granicą, która jednak daje nadzieję. I choć w większości przypadków jest to nadzieja złudna, to jednak wcale przez to nie mniej cenna. Uwidacznia bowiem to, co realne, i zarazem to, co wyobrażone. Buduje wrażenie możliwości osiągnięcia celu, stwarzając iluzję, że jest on na wyciągnięcie ręki. To, co za oknem, kusi nas swoją obecnością i mamy obietnicą, stawiając jednocześnie pytanie właśnie o tę granicę, której przekroczenie może nas zarówno „rozwinąć”, jak i...

...

“zanieczyć”. ■

► This work was inspired by the words of Georg Christoph Lichtenberg, which read as follows:

“Yes, the nuns have not only taken a solemn vow of chastity, but also have strong bars in front of their windows.” “Oh, we could manage the vow, if only there were no bars”.

Sudelbücher, Heft C (37)

This German scientist, philosopher and aphorist, who lived in the 18th century, in his own special way points out that windows, above all, are boundaries, which nevertheless offer hope. And although in most cases it is an illusory hope, it is no less valuable for that. For it makes visible both the real and the imagined. It suggests the possibility of achieving one's goal and creates the illusion that it is just at one's fingertips. What lies behind the window tempts us with its presence and entices us with its promise, thus drawing that very boundary into question. Yet crossing this border either brings “development” or

...

...

“contamination”. ■

► Inspiriert zu dieser Arbeit hat mich folgender Aphorismus von Georg Christoph Lichtenberg:

„Ja die Nonnen haben nicht allein ein strenges Gelübde der Keuschheit getan, sondern haben auch noch starke Gitter vor ihren Fenstern.“ A: „O durch das Gelübde wollten wir wohl kommen, wenn wir nur durch die Gitter wären.“

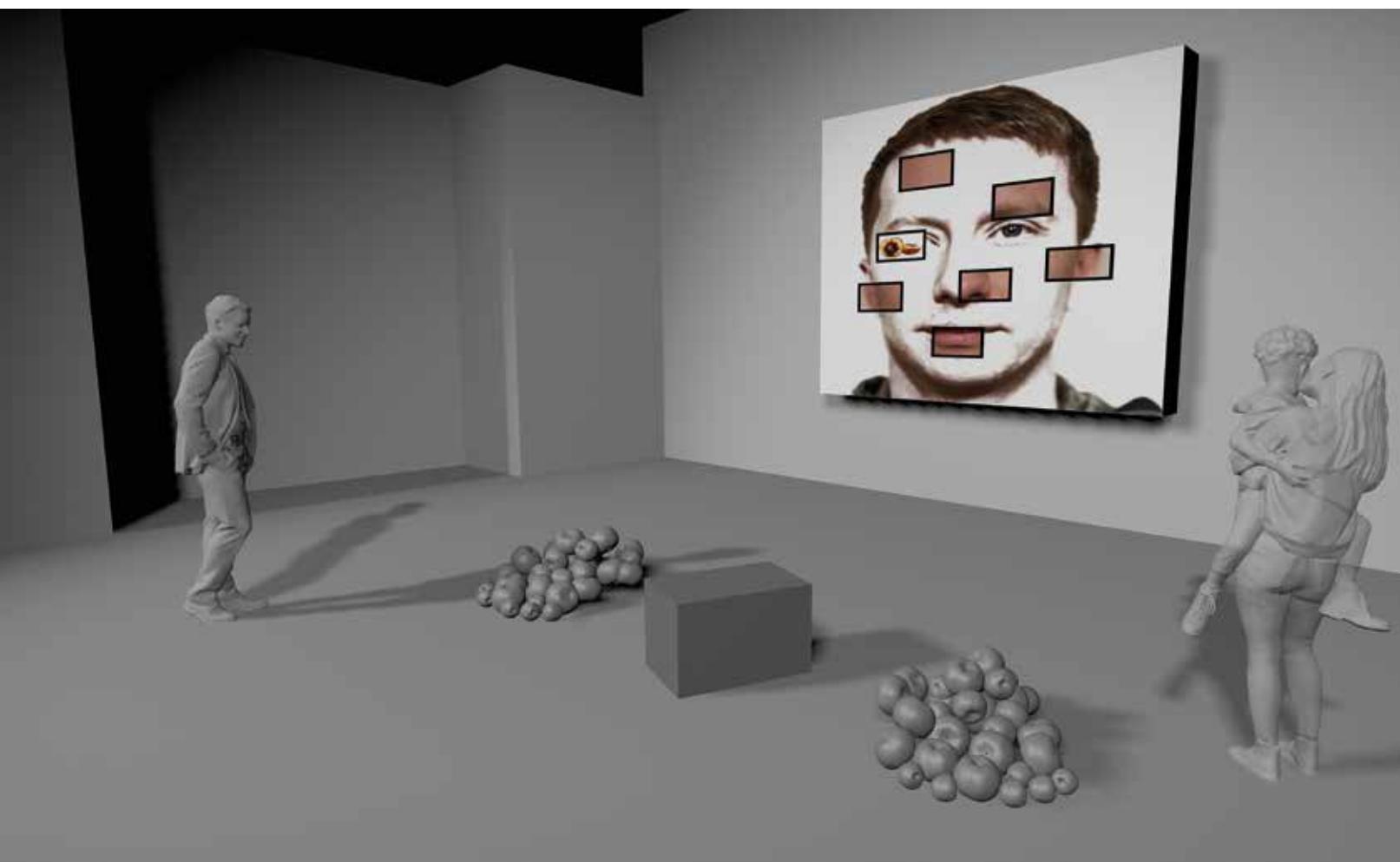
Sudelbücher, Heft C (37)

Auf ganz eigene Weise führt uns dieser im 18. Jahrhundert lebende Forscher, Philosoph und Aphorist vor Augen, dass Fenster vor allem Grenzen darstellen, die aber dennoch Anlass zur Hoffnung geben. Und auch wenn es sich in den meisten Fällen um eine illusorische Hoffnung handelt, so ist sie deswegen um nichts weniger wertvoll. Denn sie macht sowohl das Reale als auch das Imaginäre sichtbar. Die Hoffnung suggeriert die Möglichkeit ein Ziel erreichen zu können und verstärkt die Illusion, dass es sich schon in Reichweite befindet. Das, was hinter dem Fenster liegt, ist durch seine pure Präsenz eine verführerische Verlockung und stellt damit genau jene Grenze in Frage, deren Überschreitung uns entweder „weiter“ bringt oder ins Verderben stürzt.

...

...

■

Trace of the Eye [Ślad oka]

Trace of the Eye

Trace of the Eye [Spur des Auges]

Autor | artist | Autor: René Staebler (1968); **miejsce | place | Ort:** Kulturmanufaktur Gerstenberg, Ziegelstraße 28A, Frankfurt (O)

► Okna wyznaczają granicę między wnętrzem a zewnętrzem. W tym sensie również oko może być postrzegane jak okno łączące zewnętrzny świat zmysłów, który za pomocą oka może nas poruszać, z wewnętrznym światem próbującym rozszyfrować otrzymane znaki. W ramach mojej pracy przyjęłam, że nasze oko jest oknem, i staram się skupić na procesie skanowania, w który jesteśmy nieustannie zaangażowani, aby połączyć się ze światem. W tym procesie szukam nie tyle prawdziwych obrazów, ile tych namacalnych, delikatnych momentów, w których zaczynamy wykrywać we fragmentach jedną całość łączącą nasz wewnętrzny świat z tym, co na zewnątrz. Punktrem wyjścia w tym procesie są dla mnie elementy malarstwa i fotografii. ■

► Windows define the border between the inside and the outside. In this sense the eye can be seen also as a window relating between an outer sensuous world, which can touch us inside via the eye – and an inner world trying to decipher the signs received. My piece is about our eye being a window and I try to concentrate on the process of scanning, in which we are constantly engaged in order to connect to the world. In this process I am not so much looking for real images but rather for these tactile, fragile moments, when we begin to detect in the fragments the whole that connects our inner world to the outside. For a starting point, I use elements from painting and photography. ■

► Fenster markieren eine Grenze zwischen einem Innen und einem Außen. In diesem Sinne ist auch unser Auge selbst ein Fenster das vermittelt, zwischen einer äusseren sinnlichen Welt, die uns durch unsere Augen hindurch berühren kann und einer Inneren Welt die jene Zeichen zu deuten sucht. In dieser Arbeit beschäftigte ich mich mit diesem Fenster, das unser Auge ist und versuche mich auf den Tastvorgang zu konzentrieren, den wir ständig vornehmen, um uns mit der Welt um uns herum zu verbinden. Ich suche dabei nicht nach realen Bildern sondern nach jenem tastenden fragilen Momenten in denen wir in Fragmenten etwas Ganzes erkennen können, das unsere innere Welt mit der äusseren verbindet. Elemente aus Malerei und Fotografie bilden dabei mein Ausgangsmaterial. ■

GRA PRZYSŁOŚCI

FUTURE GAME

ZUKUNFTSSPIEL

Autor | artist | Autor: Miha Kosovel [1984], Michael Kurzwelly [1963], Tanel Rander [1980];
miejsce | place | Ort: Galerie B, Lindenstraße 4, Frankfurt [Oder]

► Transbordering Laboratory (Laboratorium transgraniczne) to badanie poświęcone europejskim miastom podzielonym granicami państwowymi. Jako jego autorzy i badacze chcemy zająć się ideą kształtowania nowej rzeczywistości w takich miastach i na takich obszarach. Z perspektywy stolic narodowych są one postrzegane jako peryferyja, podczas gdy z naszej perspektywy mogą się rozwijać jako centra. To tutaj – na styku państw, narodów i ludzi – rozgrywa się prawdziwa Europa, która odkrywa się na nowo.

Każde podwójne miasto podzielone granicą stanowi wyjątkowe laboratorium współistnienia. Naszym celem jest stworzenie ponadnarodowej sieci laboratoriów transgranicznych. W ramach badań odbyliśmy wizyty studyjne w różnych podzielonych miastach, spotykając się m.in. z aktywistami, naukowcami i artystami, pokazaliśmy prezentacje i odbyliśmy dyskusje, przeprowadziliśmy wywiady i sporządziliśmy dokumentacje artystyczne.

FUTURE GAME to koncepcja, która stara się zreinterpretować regiony przygraniczne jako wspólne obszary wykraczające poza ideę państwa narodowego. Poprzez działania i wyobraźnię, sztukę i kulturę chcemy na nowo zastanowić się, czym jest miasto, czym jest komunikacja i jak z dwoistością regionów przygranicznych może wyłonić się nowa rzeczywistość, a także w jaki sposób miasta peryferyjne na obrzeżach państw narodowych mogą stać się laboratoriami przyszłości. ■

► Transbordering Laboratory is a research on European cities that are divided by borders. We aim to address the idea of forming new realities in such cities and areas. From the perspective of national capitals, they are seen as peripheries, while from our perspective they can be developed as the very centers. Here – at the meeting point between states, nations and people – the real Europe is taking place and reinventing itself.

Every double city, that is divided by border, is a unique laboratory of coexistence. Our aim is to establish a transnational network of transborder laboratories. As part of the research we performed study visits to different divided towns to meet activists, scholars, artists and others, had presentations and discussions, made interviews and artistic documentations.

FUTURE GAME is a concept that tries to re-interpret border regions as common areas beyond the idea of a national state. Through activities and imagination, art and culture we want to rethink, what is a city, what is communication, and how can a new reality emerge from the duality in the border regions. How can peripheral cities on the edge of the nation-states become laboratories of the future? ■

► Transbordering Laboratory (grenzüberschreitendes Labor) ist ein Forschungsprojekt über europäische Städte, die durch Grenzen geteilt sind. Wir wollen uns mit der Idee auseinandersetzen, in solchen Städten und Gebieten neue Realitäten zu schaffen. Aus der Perspektive der nationalen Hauptstädte werden sie als Peripherien betrachtet, während sie aus unserer Sicht als Zentren entwickelt werden können. Hier – an der Schnittstelle zwischen Staaten, Nationen und Menschen – findet das wahre Europa statt und erfindet sich neu.

Jede Doppelstadt, die durch eine Grenze geteilt ist, ist ein einzigartiges Labor des Zusammenlebens. Unser Ziel ist es, ein transnationales Netzwerk von grenzüberschreitenden Laboratorien aufzubauen. Als Teil der Forschung haben wir Studienbesuche in verschiedenen geteilten Städten durchgeführt, um Aktivisten, Wissenschaftler, Künstler und andere zu treffen, Vorträge und Diskussionen zu halten, Interviews zu führen und künstlerische Dokumentationen zu erstellen.

FUTURE GAME ist ein Konzept, das versucht, Grenzregionen als gemeinsame Räume jenseits der Idee eines Nationalstaates neu zu interpretieren. Durch Aktivitäten und Vorstellungskraft, Kunst und Kultur wollen wir neu darüber nachdenken, was eine Stadt ist, was Kommunikation ist und wie aus der Dualität in den Grenzregionen eine neue Realität entstehen kann. Wie können peripherie Städte am Rande der Nationalstaaten zu Laboratorien der Zukunft werden? ■

Przechadzka po mieście

City Walk

Stadtgang

Autor | artist | Autor: Monika Junker (1975); **miejsce | place | Ort:** Kukuryku, Kleine Oderstraße 5, 15230 Frankfurt [O]

► W ramach stypendium miasta hanzeatyckiego Stendal w 2019 roku wykonałam serię fotografii dotyczących tamtejszej przestrzeni miejskiej. Podczas tamtego pobytu (od sierpnia do października 2019 roku) szczególnie wyjątkowym odkryciem było dla mnie światło padające późnym latem. Zafascynował mnie sposób, w jaki odbijało się ono na różnokolorowych powierzchniach kamienic w centrum miasta i w okolicznych wioskach. Zauroczona atmosferą tworzoną przez ten rodzaj światła chciałam uchwycić na fotografiach grę barw i niuanse kolorów. Małoobrazkowym aparatem Dacora za pomocą wielokrotnych, długich i prześwietlonych ekspozycji starałam się uchwycić szczególną atmosferę późnego lata w Stendal, którą mogłam odczuć w trakcie wędrówek po mieście w okolicach promenady i wzdłuż pięciu tras autobusowych. Oddałam ją w abstrakcyjnych i kolorowych ujęciach. Poszukując inspiracji i poznając przestrzeń miejską, posłużyłam się metodą tzw. *dérive*, czyli bezcelowego błakania się po mieście. ■

► During a grant of the city of Stendal in 2019 I created a series of photographs that deal with the city space of Stendal. During my stay in the city that lasted from August to October, the late summer light impressed me in a special way. I was fascinated by the way it reflected the various colors of the townhouses in the city center and in the surrounding villages. I was delighted in the late-summer light and its atmosphere and wanted to preserve the play of the colors, their nuances and the range of colors with the camera. I used a 35mm-Dacora camera to create multiple, long-term and overexposures, trying to captivate this atmosphere, while wandering through the city space, along the ramparts and following the five bus lines that were thus visualized in abstract colors. The creative method I employed is based on the idea of a *Dérive* through the city space. ■

► Zum Stipendium der Hansestadt Stendal 2019 entstand eine Serie von Fotografien, die sich mit dem Stadtraum Stendal auseinandersetzen. Während meines Aufenthalts in Stendal von August bis Oktober 2019 empfand ich das Spätsommerlicht als sehr besonders. Die Art und Weise, wie es sich auf den unterschiedlichen farbigen Flächen der Stadthäuser im Stadtzentrum und in den umliegenden Dörfern spiegelte, faszinierte mich. Mir gefiel diese spätsommerliche Lichtatmosphäre, die ich in ihrem Farbspiel dieser Nuancen der verschiedenen Farblichkeiten fotografisch festhalten wollte. Mit einer Dacora-Kleinbildkamera wurde in Mehrfach-, Langzeit- und Überbelichtungen die besondere spätsommerliche Lichtstimmung in Stendal in einem Herumschweifen im Stadtraum um die Wallpromenade und entlang der fünf Buslinien in abstrakten Farbmalerien visualisiert. Auf der Suche nach Inspiration, und bei dem Versuch die Stadt kennen zu lernen, benutzte ich als Methode zur Ideenfindung ein *Dérive* durch den Stadtraum. ■

Monidła – marzenia spełniane

Monidlos – fulfilled dreams

Handkolorierte Hochzeitsfotos – erfüllte Träume

Autor | artist | Autor: Ewa Martyniszyn (1977);

miejsce | place | Ort: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Ślubice, ul. Jedności Robotniczej 18, Ślubice

► W przeszłości moje zarówno bierne (kolekcjonowanie), jak i czynne (preparowanie) zainteresowanie monidłami po części wynikało z fascynacji ich formą, głęboko osadzoną w funkcjonującym w praktyce tradycyjnym wzorcu. Podstawowego sensu monidła upatrywałam jednak w realizowaniu przez nie postulatu spełnionych marzeń, co wynika zarówno z samej treści, jak i specyficznej, idealizującej estetyki klasycznego monidła. Dziś, wykonując kolejne zamówienia, myślę raczej o monidle – marzeniu, nie tyle spełnionym, ile wciąż spełniającym się. Tworząc kolejne obrazy, staram się spełniać marzenia innych.

Prezentowane prace są wypadkową oczekiwania zamawiających monidła i moją osobistą, autorską interpretacją tematu. Choć wydaje się, że już nic w tej materii nie można dodać, że monidła należą do innej epoki, to jednak współcześnie ludzie wciąż ich pragną.

Ludzkie marzenia dotyczące pięknego i radosnego życia są tak samo aktualne dzisiaj, jak w przeszłości. Fascynujące jest to, że oto nie ortodoksyjne malarstwo, lecz raczej monidło, zawierające fotograficzne poświadczenie rzeczywistości, dla wielu nadal te pragnienia uobecnia. ■

Ewa Martyniszyn, 2014

► In the past, my interest in hand-coloured marriage photos (monidlos) – both passively by collecting and actively by making them – was partly due to a fascination with their form, deeply rooted in still functioning traditional patterns. I saw the basic meaning of such marriage photos in postulating dreams fulfilled, which is reflected both in the content and the specific, idealising aesthetic of the classical marriage photo. Today, when making new commissions, I tend to think of them as dreams, not so much fulfilled as still being fulfilled. In creating successive photos, I try to fulfil the dreams of others.

The works presented here are the result of the expectations of those who order marriage photos and my personal, artistic interpretation of the subject. Although it seems that this subject is thoroughly depleted and hand-coloured marriage photos seem to belong to an altogether different era, people still desire them, today.

Just like in the past, people keep dreaming of a beautiful and joyful life. I find it fascinating that rather than orthodox painting, people trust the photographic medium attesting reality to enshrine their desires. ■

Ewa Martyniszyn, 2014

► Früher war meine Faszination für handkolorierte Hochzeitsfotos, die sich sowohl passiv im Sammeln, als auch aktiv im Herstellen von Hochzeitsfotos ausdrückte, vor allem ihrer Form geschuldet, in der sich ein tief verwurzeltes traditionelles Denkmuster ausdrückt. Die Bedeutung kolorierter Hochzeitsbilder sah ich vor allem in dem Postulat: hier ist ein Traum in Erfüllung gegangen. Ein Postulat, das sich allein schon aus dem Inhalt, aber auch aus der spezifisch idealisierenden Ästhetik dieser klassischen Hochzeitsbilder ergibt. Wenn ich heute Aufträge für Hochzeitsfotografien übernehme, dann denke ich nicht so sehr an bereits wahrgewordene Träume, sondern eher an Träume, die sich erst noch erfüllen müssen. Mit jedem Hochzeitsbild versuche ich die Träume anderer zu erfüllen.

Die hier ausgestellten Arbeiten sind im Ergebnis eine Mischung aus den Wünschen meiner Auftraggeber und meiner eigenen, künstlerischen Interpretation des Themas. Obwohl es den Anschein hat, dass diese Materie völlig ausgereizt ist und kolorierte Hochzeitsfotos einer anderen Epoche angehören, gibt es doch immer noch die Sehnsucht nach ihnen.

Auch heute noch ist der Traum von einem Leben in Schönheit und Fröhlichkeit genauso aktuell wie in der Vergangenheit. Faszinierend ist dabei, dass viele sich zum Verkörpern dieser Sehnsucht nicht so sehr die klassische Malerei, als vielmehr die Realität abbildende (Hochzeits)fotografie aussuchen. ■

Ewa Martyniszyn, 2014

Monidła – marzenia spełniane, dzieła wykonane w latach 2011–2014, technika: reprodukcje ręcznie podkolorowanych fotomontaży
Monidlo – fulfilled dreams, works from 2011 and 2014, technique: reproductions of hand-coloured photomontages
Kolorierte Hochzeitsfotos – erfüllte Träume, Arbeiten aus den Jahren 2011–2014, Technik Reproduktionen von handkolorierten Fotomontagen

REFUGIUM

Autor | artist | Autor: Adrian Palka (1956), Wolfram Spyra (1964); **miejsce | place | Ort:** Marienkirche, Oberkirchplatz 1, Frankfurt (O)

► Instalacja dźwiękowa zatytułowana *REFUGIUM* odnosi się do roli dwumiasta: Frankfurtu nad Odrą i Ślubic, jako miejsca schronienia dla migrantów i uchodźców.

Dźwięk skomponowany jest na 16 głosów i przybiera formę fugi symbolizującej schronienie, jakie daje miasto, jego instytucje, mieszkańców, a także kościoły.

Instalacja jest wynikiem wieloletniej współpracy duetu Palka&Spyra, który zajmuje się problemem europejskiej transformacji w Niemczech i Europie Środkowej.

Jej korzenie tkwią w performansie *Dislocation* przygotowanym specjalnie do przestrzeni katedry w Coventry w Anglii. Artyści, wykorzystując skomplikowaną akustykę, która już w 1962 roku zniekształciła *War Requiem* Benjamina Brittena do tego stopnia, że było ono niesłyszalne, pokazali dźwiękową metaforę psychologicznych zniekształceń związanych z przymusową migracją.

Celem obecnego projektu jest nadanie dramatycznej formy bardzo osobistym, a jednocześnie uniwersalnym narracjom, aby przyczynić się do większego zrozumienia społecznego doświadczeń migrantów. ■

► This sound installation is entitled *REFUGIUM* and refers to the twin city of Frankfurt and Ślubice and the role it is playing as a safe haven for refugees and migrants.

It is composed for 16 voices and will take on the form of a fugue symbolizing places of refuge which the city, its institutions, inhabitants and the churches are providing.

The installation is the result of a long-standing collaboration between Palka&Spyra on the problems of the European transformation in Germany and Middle Europe.

It is rooted in the performance "Dislocation:" a site-specific performance in the Cathedral of Coventry in England. The team used the cathedral's complex acoustics, which already in 1962 distorted Britten's *War Requiem* to the point of inaudibility, as a sonic metaphor for the up-rooting psychological effects of forced migration.

The aim is to give dramatic form to highly personal yet universal narratives in order to create a greater public understanding of the experience of migrants. ■

► Diese Klanginstallation trägt den Titel *REFUGIUM* und bezieht sich auf die Rolle der Doppelstadt Frankfurt-Ślubice als Zufluchtsort für Migrant*innen und Flüchtlinge.

Sie ist für 16 Stimmen komponiert und wird die Form einer Fuge annehmen, die die Zuflucht symbolisiert, die die Stadt, ihre Institutionen, ihre Bewohner*innen und auch die Kirchen bieten.

Die Installation ist das Ergebnis einer langjährigen Zusammenarbeit zwischen Palka&Spyra, welche sich mit der Problematik der Europäischen Transformation in Deutschland und Mitteleuropa auseinandersetzt.

Ihre genauen Wurzeln liegen in der Performance "Dislocation:", einer ortsbezogenen Aufführung in der Kathedrale von Coventry in England. Das Team nutzte die komplexe Akustik, die bereits 1962 Brittens *War Requiem* bis zur Unhörbarkeit verzerrte, als klangliche Metapher für die psychischen Verwerfungen der erzwungenen Migration.

Das Ziel ist es, hierdurch den sehr persönlichen und doch universellen Erzählungen eine dramatische Form zu geben, um ein größeres öffentliches Verständnis für die Erfahrung von Migrant*innen zu schaffen. ■

Pentimenti

Autor | artist | Autor: Ute Lindner (1968); **miejsce | place | Ort:** Marienkirche, Oberkirchplatz 1, Frankfurt (O)

► TORSTEN FLÜH:
O zanikaniu i powracaniu

„Lustrzane scenariusze, które Ute Lindner tworzy w ramach aktualnej wystawy Fundacji Starke w Löwenpalais przy Königsallee sprawiają, że obrazy zanikają i powracają w różny sposób. W tym celu artystka stworzyła w ramach swojej pracy fotograficzne lustrzane odbicia w kolorze błękita pruskiego ukazane na panelach z tkaniny o długości około 12 metrów i wysokości 6,4 metra, które zostały umieszczone na całej szerokości sali Ogrodowej.

[...]

Ute Lindner lubi pracować technikami fotograficznymi i lustrzonymi. Z Pentimenti udało jej się osiągnąć kolejny zwojt. Co oznacza Pentimenti? W jakim zakresie Ute Lindner zdołała rozszerzyć ideę pentimento swoją pracą w błękitie pruskim?

W teorii historii sztuki pentimento oznacza zazwyczaj przemalowanie. Wszystkie poprawki i zamalowania, które często sprawiają, że dziś pierwotny obraz jest widoczny pod spodem tylko dzięki promieniom rentgenowskim lub innym zabiegom, można rozumieć jako pentimenti.

[...]

(fragment, pełny tekst jest dostępny na:
Night Out @ Berlin
<http://nightoutatberlin.jaxblog.de/post/Vom-Verschwinden-und-Wiederkehren-Ute-Lindners-Ausstellung-Pentimenti-im-Lowenpalais.aspx>) ■

► TORSTEN FLÜH:
On Disappearance and Return

The mirror scenarios – installed by Ute Lindner in the current exhibition at foundation Starke in Löwenpalais on Königsallee – make images disappear and return in a different way. The piece consists of a 12 meter long and 6,4m high fabric, that mirrors the complete front of the garden saloon in form of a photographic image in Prussian Blue.
[...]

Ute Lindner likes working with photographic and reflecting media. With *Pentimenti* she achieves a further turn in her oeuvre. What are *Pentimenti*? In what respect achieves Ute Lindner to extend the idea of Pentimento with her piece in Prussian Blue?

In art history pentimento refers to the emergence of earlier paintings that have been painted over. All these underlying layers, which nowadays can be made visible with x-rays and other imaging procedures showing the image under the image.
[...]

(Excerpt from Night Out @ Berlin
<http://nightoutatberlin.jaxblog.de/post/Vom-Verschwinden-und-Wiederkehren-Ute-Lindners-Ausstellung-Pentimenti-im-Lowenpalais.aspx>) ■

TORSTEN FLÜH:
Vom Verschwinden und Wiederkehren

► Die Spiegelszenarien, die Ute Lindner in der aktuellen Ausstellung der Stiftung Starke im Löwenpalais an der Königsallee entwirft, lassen Bilder verschwinden und anders wiederkehren. Dafür hat sie in einer Arbeit auf ca. 12 Meter langen bzw. 6,4 m hohen Stoffbahnen in ganzer Breite des Gartensaals ein photo-graphisches Spiegelbild in Preußisch Blau geschaffen.
[...]

Ute Lindner arbeitet gern in photographischen und spiegelnden Verfahren. Mit *Pentimenti* hat sie dabei eine weitere Drehung erreicht. Was heißt *Pentimenti*? Wie hat Ute Lindner mit ihrer Arbeit in Preußisch Blau das Pentimento verschoben?

Unter Pentimento versteht man in der Kunstgeschichte im Allgemeinen eine Übermalung. All jene Übermalungen, die heute häufig durch Röntgen- oder andere Verfahren ein Bild unter dem Bild sichtbar werden lassen, können als Pentimenti verstanden werden.
[...]

(Ausschnitt, ganzer Text unter: Night Out @ Berlin
<http://nightoutatberlin.jaxblog.de/post/Vom-Verschwinden-und-Wiederkehren-Ute-Lindners-Ausstellung-Pentimenti-im-Lowenpalais.aspx>) ■

Projekt 1: Ventana / Projekt 2: 13 ukraińskich okien

Project 1: Ventana / Project 2: 13 Ukrainian Windows

Projekt 1: Ventana / Projekt 2: 13 Ukrainische Fenster

Wystawa studentów Akademii Sztuk Pięknych w Dreźnie, kierunek: projektowanie teatralne | Exhibition of students from the Dresden Academy of Fine Arts, faculty of stage design | Ausstellung von Studierenden der Hochschule für Bildende Künste Dresden, Studiengang Theaterdesign

► Projekt 1:

W węższym znaczeniu wojeryzm odnosi się do obserwowania z ukrycia nieświadomej tego osoby; w szerszym zaś do każdej formy przyjemności czerpanej z obserwowania: skanowania wzrokiem, poznawania dotykiem, wędrującym spojrzeniem lub zagłębiania się w najdrobniejsze szczegóły.

Przestrzeń sama w sobie jest otwartym zaproszeniem do wojeryzmu, a jednocześnie krytycznie podchodzi do obserwowania tego, co nieznane. Przy zbliżeniu odbicie staje się przeźroczyste, daje wgląd do wnętrza. Tutaj poszczególne części ciała łączą się ze sobą, tworząc nową estetykę, której nie sposób oceniać według utartych schematów. Wnętrze wygląda więc zupełnie inaczej niż to, czego można się spodziewać z zewnątrz. Kto mnie widzi – kogo ja widzę?

Projekt 2:

Za pośrednictwem mediów codziennie docierają do nas informacje o tym, co dzieje się w Ukrainie. Ale co mówią ci, którzy byli tam w momencie wybuchu wojny?

Aktualnie mieszka tu wielu uchodźców z Ukrainy. Jakie są ich osobiste uczucia, opinie, doświadczenia i oczekiwania? Poza wielkim oknem środków masowego przekazu każdy człowiek także może stać się dla nas oknem pozwalającym nam zatrzymać się przed nieznanej rzeczywistości. ■

► Project 1:

Voyeurism in its narrower sense means secret observation of an unknowing person — in a wider sense it stands for a general joy in observing: to explore something with your eyes or by touching it, to let your view gaze, or to investigate the smallest detail.

Space in itself is an open invitation for voyeurism, while at the same time offering a critique of viewing the unknown. When getting closer, reflection turns into transparency granting a glimpse of the inside. This is where individual body parts are re-assembled to form new aesthetics that can't be judged according to overcome patterns. The inside looks so differently from what was expected from the outside. Who sees me – whom do I see?

Project 2:

Through the media we receive each day information about what is currently happening in Ukraine. But what is it the people are saying who were actually present when the war started?

Presently, there are many refugees from Ukraine living here. What are their personal feelings, opinions, experiences and wishes? Apart from the big window of the mass media, every individual person is also a window, that grants a view into an unknown reality. ■

Tobias Stengel, 2022

► Projekt 1:

Voyeurismus bezeichnet im engeren Sinn heimliches Beobachten einer unwissenden Person, im weiteren Sinn jegliche Form der Lust am Betrachten: etwas mit den Augen abtasten, durch Berührung erforschen, mit schweifendem Blick oder Interesse am kleinsten Detail.

Der Raum lädt zu offenem Voyeurismus ein und setzt sich gleichzeitig kritisch mit dem Betrachten von Unwissenden auseinander. Beim Nähertreten wird aus Spiegelung Transparenz, ein Blick auf das Innenleben wird gewährt. Hier setzen sich einzelne Körperteile zu einer neuen Ästhetik zusammen, die sich nicht nach den Maßstäben unserer erlernten Muster bewerten lässt. Das Innere sieht so ganz anders aus, als man es von außen erwartet. Wer sieht mich – wen sehe ich?

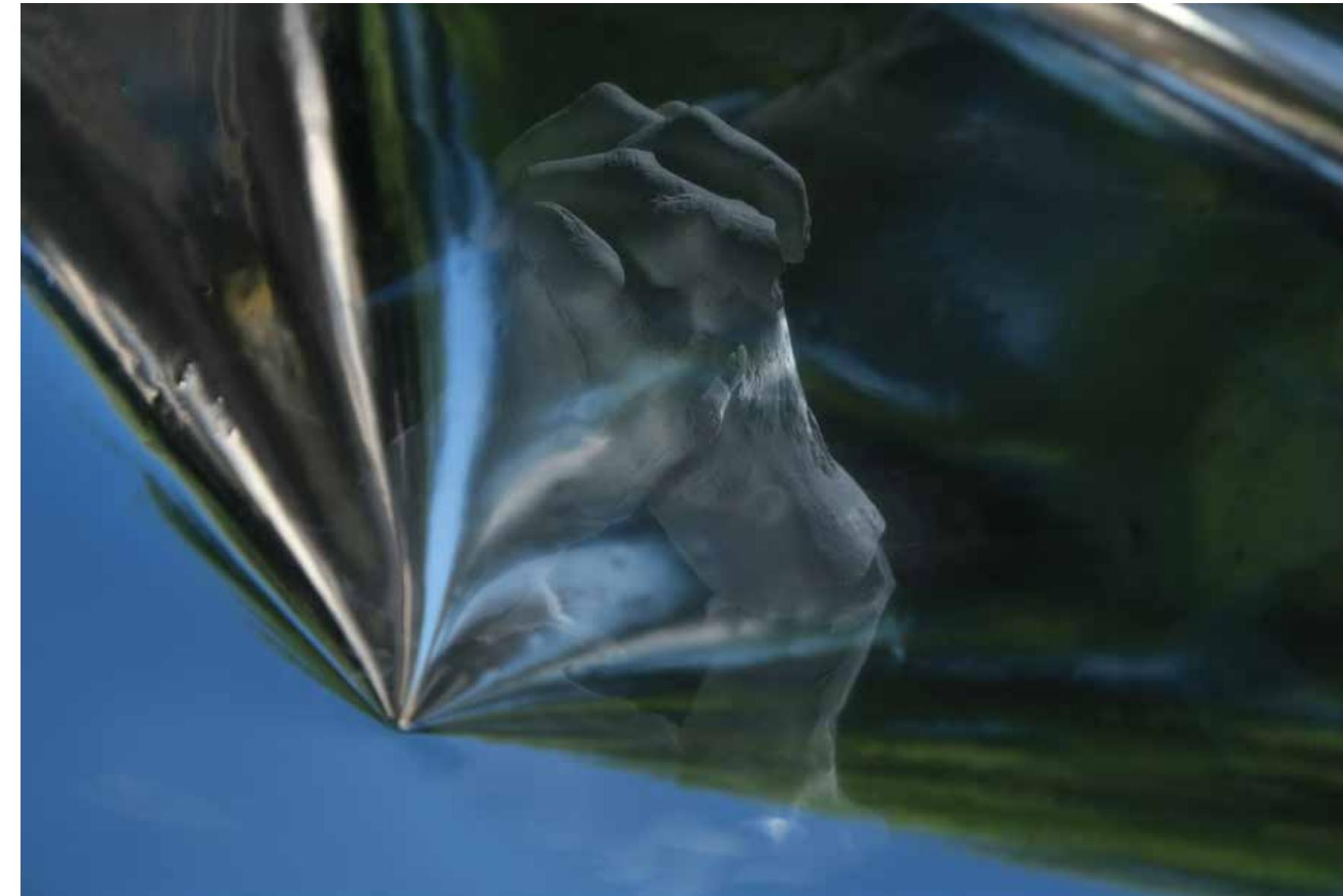
Projekt 2:

Wir bekommen täglich durch die Medien Informationen darüber, was gerade in der Ukraine passiert. Aber was sagen diejenigen, die vor Ort waren, als dieser Krieg ausbrach?

Im Moment leben hier viele Geflüchtete aus der Ukraine. Was sind ihre persönlichen Gefühle, Meinungen, Erlebnisse und Wünsche? Jenseits des großen Fensters Massenmedien ist jeder einzelne Mensch ebenso ein Fenster, das uns in eine uns unbekannte Realität schauen lässt. ■

Tobias Stengel, 2022

Kuratorzy | curators | Kuratoren: Susanne Hampe & Tobias Stengel; **autorzy | artists | Autoren:** Monika Bauer [1995], Nora Bregulla [1995], Frieda Kirch [1999], Leonie Kraft [1996], Charlotte Paritschkow [1998], Tanja Schöneweiß [1992], Alvaro Terroba [1981], Ronja Wunderlich [1992]; **miejsce | place | Ort:** Kleist Forum, Platz der Einheit 1, Frankfurt [O]

Projekt 1: Ventana, instalacja
Project 1: Ventana, installation
Projekt 1: Ventana, Installation
Monika Bauer [1995], Nora Bregulla [1995], Frieda Kirch [1999], Leonie Kraft [1996], Charlotte Paritschkow [1998], Tanja Schöneweiß [1992], Ronja Wunderlich [1992]

+ legen

z.

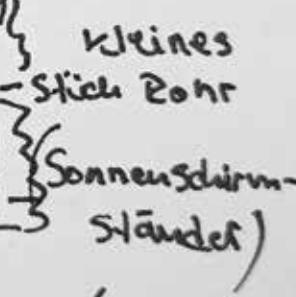
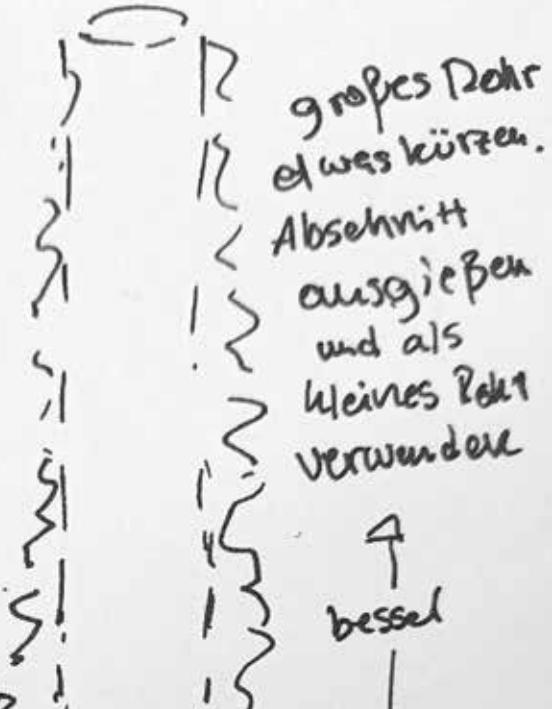
+ "Gipsfalten"

abnehmbar

eventuell ausmalen
oder mit Spiegel-
folie verkleiden

P

Herrn, Hasenkraut

besser

Ständer selber aus
Beton gießen und das
kleine Stück Rohr gleich
eingießen

Projekt 1: Ventana, szkic
Project 1: Ventana, draft

Projekt 1: Ventana, Entwurfsskizze
Projekt 1: Ventana, Entwurfsskizze

Projekt 1: Ventana, instalacja
Project 1: Ventana, installation
Projekt 1: Ventana, Installation
Monika Bauer [1995], Nora Bregulla [1995], Frieda Kirch [1999], Leonie Kraft [1996],
Charlotte Paritschkow [1998], Tanja Schöneweiss [1992], Ronja Wunderlich [1992]

Monika Bauer [1995], Nora Bregulla [1995], Frieda Kirch [1999], Leonie Kraft [1996],
Charlotte Paritschkow [1998], Tanja Schöneweiss [1992], Ronja Wunderlich [1992]

Projekt 2: 13 ukraińskich okien, wideo, 41 min, Alvaro Terroba [1981]
Project 2: 13 Ukrainian Windows, video, 41 Min., Alvaro Terroba [1981]
Projekt 2: 13 Ukrainische Fenster, Videoarbeit, 41 Min., Alvaro Terroba [1981]

Projekt 2: 13 ukraińskich okien, wideo, 41 min, Alvaro Terroba [1981]
Project 2: 13 Ukrainian Windows, video, 41 Min., Alvaro Terroba [1981]
Projekt 2: 13 Ukrainische Fenster, Videoarbeit, 41 Min., Alvaro Terroba [1981]

Wojna i pokój

War and Peace

Krieg und Frieden

Wystawa studentów i artystów kierunków Video / Multi-media / Performance na Wydziale Sztuki i Muzyki Uniwersytetu Ostrawskiego
| Exhibition of students and artists of the Studio for video-multimedia performance at the Faculty of ART and Music of the University of Ostrava | Ausstellung von Studenten und Künstlern der Video / Multi-media / Performance-Klasse an der Fakultät für Kunst und Musik an der Universität Ostrava

► Projekt *Wojna i pokój* obejmuje prace wykładowców i studentów wykonane zgodnie z zasadą odpowiedzialności za treść. Pedagog sprawdza jedynie adekwatność formy do treści prac. Głównym celem projektu jest pomoc uczniom w tworzeniu własnych programów artystycznych i oryginalnych form wyrazu. Wystawione prace są projektem grupowym całej pracowni, podkreślającym dialog między dziełami sztuki.

Częścią tego dialogu są cyfrowe kolaeze *Warlords* (1997–2022) autorstwa szefa pracowni Jiříego Surůvki zestawione z pracami asystentki Barbory Mikudovej o tematyce egzystencjalnej. Prace studentów są zróżnicowane pod względem skali i koncepcji, odzwierciedlają życie wokół nas lub wewnętrzne przemyślenia autorów. Można by przypuszczać, że problemy młodych ludzi bardzo różnią się od doświadczeń ich pedagogów, ale w rzeczywistości w dużej mierze stanowią kontynuację ich postawy pełnej pesymizmu, ironii i obaw dotyczących losów współczesnego świata. Być może te cechy wspólne uwidocznili w ostatnim czasie izolacja podczas pandemii, która była sytuacją bardzo opresyjną, zwłaszcza dla młodych ludzi. W swoich pracach przedstawili oni jednak osobiste rozwiązania ukazujące pozytywną drogę wyjścia. ■

► The project „*War and Peace*“ includes works of teachers and students, made according to the principle of developing responsibility for the content. The pedagogue checks the adequacy of a given form in relation to the content. The main goal is to help students create their own art programs and original expressions. The exhibited works are a group project of the whole atelier accentuating a dialogue between the artworks.

Part of the dialogue are the digital collages *Warlords* (1997–2022) of the head of the studio – Jiří Surůvka – that will stand in opposition to the themes of the studio assistant – Barbora Mikudová – with more civil, but existential topics. The students' works vary in range and concept, reflecting the life surrounding us, or inside thoughts. One could suspect the problems of the young generation to look differently in relation to the experiences of their teachers, but in fact, they follow their teacher's pessimism, irony and worries about the destiny of today's world. Perhaps, this common ground was accentuated by the recent isolation during the pandemic which, especially for young people, was a very oppressive situation. However, in their artworks they found personal solutions for showing a positive way out. ■

► Das Projekt „*Krieg und Frieden*“ umfasst Arbeiten von Lehrern und Studierenden, die nach dem Prinzip von Eigenverantwortlichkeit für den Inhalt erstellt wurden. Der Pädagoge prüft lediglich die Angemessenheit von Form und Inhalt. Das Hauptziel besteht darin, den Studierenden zu helfen, ihre eigenen Kunstprogramme und originellen Ausdrucksformen zu finden. Die ausgestellten Werke sind ein Gruppenprojekt des gesamten Ateliers, das den Dialog zwischen den Kunstwerken unterstreicht.

Teil dieses Dialogs sind die digitalen Collagen *Warlords* (1997–2022) des Atelierleiters Jiří Surůvka, die den Arbeiten der Atelierassistentin Barbora Mikudová mit eher zivilen, aber existenziellen Themen gegenübergestellt werden. Die Arbeiten der Studenten variieren in Umfang und Konzept und spiegeln das äußere Leben ihrer Umgebung oder ihre inneren Gedanken wider. Man könnte vermuten, dass die Probleme der jungen Generation sich stark von den Erfahrungen ihrer Lehrer unterscheiden, tatsächlich aber folgen sie weitgehend deren Pessimismus, ihrer Ironie und den Sorgen in Bezug auf das Schicksal der heutigen Welt. Vielleicht wurde diese Gemeinsamkeit in letzter Zeit durch die Isolation während der Pandemie noch verstärkt, die insbesondere für junge Menschen eine sehr bedrückende Situation war. In ihren Kunstwerken haben sie jedoch persönliche Lösungen gefunden, um einen positiven Ausweg aufzuzeigen. ■

Kuratorzy | curators | Kuratoren: Jiří Surůvka (1961), Barbora Mikudová (1992); **autorzy | artists | Autoren:** Kristýna Kloupeřová (1998), Tamara Měšnicová (2000), Michal Hlaváč (2000), Marta Velkoborská (1989), Jůlie Bílá (2001), Magdaléna Šláhařová (2001), Kateřina Kováčová (1963), Veronika Havlašová (2002), Fedor Lesneuski (1997), Dmitrij Tyran (2000), Jiří Surůvka (1961), Barbora Mikudová (1992); **miejsce | place | Ort:** Kleist Forum, Platz der Einheit 1, Frankfurt (O)

Jiří Surůvka, *Warlords*, 1997–2020, druk cyfrowy, 150 × 100 cm
Jiří Surůvka, *Warlords*, 1997–2020, digital print, 150 × 100 cm
Jiří Surůvka, *Warlords*, 1997–2020, Digitaldruck, 150 × 100 cm

Micha Hlaváč

Barbora Mikudová, *I smoke too much*, olej na płótnie, 200 × 140 cm, 2020
Barbora Mikudová, *I smoke too much*, oil on canvas, 200 × 140 cm, 2020
Barbora Mikudová, *I smoke too much*, Öl auf Leinwand, 200 × 140 cm, 2020

„To nie jest plener”, 2021, Praga

„To nie jest plener” był częścią wystawy szkoły sztuk pięknych Rooms 2021. Wystawa ta odbywa się co roku w Pradze, a jej główne założenie polega na tym, że każda pracownia ma oddzielne pomieszczenie, w którym realizuje wspólny projekt. W ubiegłym roku nasi studenci zajmowali swoją przestrzeń przez kilka dni, odpowiadając wystawą rozcięgniętą w czasie na aktualną sytuację związaną z pandemią.

“This Is not a pleinair”, 2021, Prague

“This Is not a pleinair” was part of the art school exhibition “Rooms 2021”. This exhibition takes place each year in Prague (CZ) and the main idea is that each class gets one room to its disposal, where a collective project is realized. Last year, our students occupied their room for few days, as a long duration processual exhibition in reaction to the ongoing pandemic situation.

„Das ist kein Pleinair”, 2021, Prag

„Das ist kein Pleinair” war Teil der Akademieausstellung „Rooms 2021“. Diese Ausstellung findet jedes Jahr in Prag (CZ) statt deren Grundidee es ist, dass jede Klasse einen Raum zur Verfügung hat, in dem ein gemeinsames Projekt realisiert wird. Letztes Jahr haben unsere Schüler ihren Raum für einige Tage besetzt, um mit einer Langzeitausstellung auf die aktuelle Pandemie-Situation zu reagieren.

Katedra

Cathedral

Kathedrale

Autor | artist | Autor: Mirosz Pobiedzinski [1973]; **miejsce | place | Ort:** Kleist Forum, Platz der Einheit 1, Frankfurt [0]

► „...wystarczy o różnych porach dnia i roku siadać przed... oknem... artysta tworzyć może całe szeregi dzieł zawsze interesujących, zupełnie do siebie niepodobnych... widziałem, w Paryżu, fasadę katedry w Rouen namalowaną kilkudziesiąt razy przez Klaudiusza Moneta”.

Feliks Manggha Jasieński

Prezentowany na wystawie zestaw 44 obrazów fotograficznych powstał w latach 2005-2009. Praca inspirowana twórczością Claude'a Moneta, z jego wspaniałymi cyklami malarstw takimi jak np. *Katedra w Rouen*, porusza problematykę zapoczątkowaną przez wybitnego malarza francuskiego przelomu XIX i XX wieku.

Cechy stałe, tj. ustalona a priori kompozycja oraz ten sam obiekt przedstawiony na każdej fotografii, stanowią podstawę i zarazem dopełnienie właściwości zmiennych obrazu. Natomiast rejestracja fotograficzna wybranego fragmentu architektonicznego o różnych porach dnia i roku, a także w różnych warunkach meteorologicznych, spotęgowała zmiany wyrazowe poszczególnych części zestawu.

„Katedra” jest pierwszym cyklem obrazów, wykonanych w technice fotografii cyfrowej, w którym autor zaczął systematycznie i długoterminowo badać relacje tych dwóch niezależnych, lecz dopełniających się pierwiastków. ■

► „Just sitting in front of ... a window... at different times of the day and year... artists can create a whole series of works that are always interesting and completely dissimilar to each other... in Paris, I saw the façade of the Cathedral of Rouen painted several dozen times by Claude Monet.”

Feliks Manggha Jasieński

The set of 44 photographic images presented at the exhibition was created between 2005 and 2009. Inspired by the work of Claude Monet, with his magnificent series of paintings such as *Rouen Cathedral*, the work explores the subject matter initiated by the eminent French painter at the turn of the 20th century.

The fixed features, i.e.: the composition determined a priori and the same object depicted in each photograph, form the basis and at the same time complement the variable properties of the image. Yet, it is the photographic registration of selected architectural fragments at different times of day and year, as well as in different meteorological conditions, that intensifies the differences in the various parts of the series.

The Cathedral is the author's first photographic series made with a digital camera, in which he systematically began a long-term investigation of the relationship of these two independent but complementary elements. ■

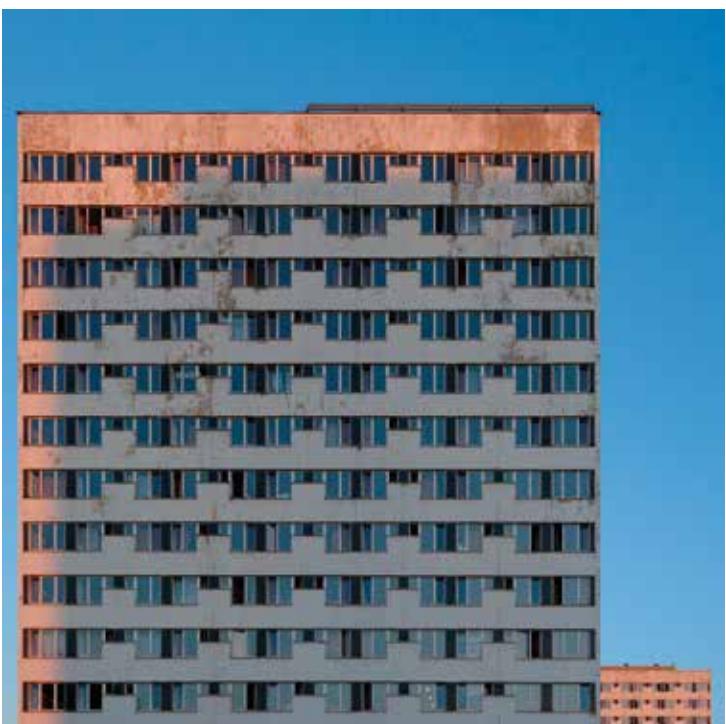
► „... es reicht zu verschiedenen Tages- und Jahreszeiten am Fenster zu sitzen... Künstler können eine ganze Serie von Bildern erschaffen, die immer interessant und doch völlig unterschiedlich sind... in Paris habe ich die Fassade der Kathedrale von Rouen dutzende Male gemalt gesehen von Claude Monet.”

Feliks Manggha Jasieński

Die in der Ausstellung präsentierte Serie von 44 Fotografien entstand zwischen 2005 und 2009. Inspiriert von Claude Monet und seinen großartigen Gemälde- serien, insbesondere von *Die Kathedrale von Rouen* setzt sich die Arbeit mit dem Thema auseinander, mit dem sich dieser berühmte französische Maler an der Schwelle zum 20. Jahrhundert beschäftigt hat.

Die a priori festgelegte Komposition und das immer gleiche Aufnahmeobjekt bilden die Grundlage der Serie und ergänzen diese gleichzeitig durch variable Eigenschaften. Gerade die fotografische Erfassung der einzelnen architektonischen Fragmente zu unterschiedlichen Tages- und Jahreszeiten sowie unter wechselnden meteorologischen Bedingungen verstärkt die Unterschiede zwischen den einzelnen Teilen der Serie.

Die Kathedrale ist die erste Fotoserie, die mit einer Digitalkamera entstanden ist und bei der die Beziehung zwischen diesen beiden unabhängigen, aber komplementären Elementen systematisch und langfristig untersucht wurde. ■

Pogłos Miasta

Resonance of the City

Das Nachhallen der Stadt

Wystawa studentów Pracowni Przestrzeni Filmowej Akademii Sztuki w Szczecinie i Fakultetu Kulturoznawstwa Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą | Exhibition of students from the Film Space Studio at the Academy of Art in Szczecin and the faculty of Cultural Studies at the European University Viadrina in Frankfurt/Oder | Ausstellung von Studierenden des Studio für filmischen Raum an der Kunsthakademie in Stettin und der Fakultät für Kulturwissenschaften an der Europauniversität Viadrina in Frankfurt (Oder)

► *Pogłos Miasta* to interdyscyplinarny projekt badawczo-artystyczny podejmujący temat obecności historii we współczesnych miastach. Przeszłość miasta wkrada się w naszą codzienność poprzez pamięć mieszkańców, zapisane historie czy architekturę. Dlatego świadomie lub całkowicie mimowolnie jesteśmy w ciągłym dialogu z historią.

W ramach intensywnej współpracy studenci Akademii Sztuki w Szczecinie (Pracownia Przestrzeni Filmowej) i Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą (kulturoznawstwo), ze wsparciem Nordost-Institut Lüneburg, zajęli się tym tematem na przykładzie Szczecina i Frankfurtu nad Odrą/Słubice. W swoich projektach filmowych studenci w eksperymentalny i analityczny sposób ukazują miasto od strony subiektywnego doświadczenia oraz wnikają w sferę pytań egzystencjalnych.

Refleksję nad tematem kontynuuje wystawa kuratorska, która tworzy most między Szczecinem a polsko-niemieckim Dwumiastem – Frankfurt nad Odrą / Słubice. ■

► *Resonance of the City* is an interdisciplinary research and art project dedicated to the perception of city's history in our everyday lives. Constantly, we are in a dialogue with history, which manifests itself in the buildings of a city, its inhabitants and the city's narratives. Sometimes our attention is consciously directed towards this history, often it just subtly intertwines with our everyday routines.

Students from the Academy of Arts in Szczecin (film department) and the European University Viadrina in Frankfurt (Oder) (cultural studies) in cooperation with the Northeast Institute Lüneburg started an intensive process of communicating and collaborating, choosing the cities of Szczecin and Frankfurt, Oder / Słubice for research. The film projects of Stettin/Szczecin students approach subjective, personal experiences of the city and/or search for answers to existential questions of the city life experimentally or analytically. The students of Frankfurt (Oder) closely followed and analyzed the work in progress.

The curated exhibition continues this line of thoughts initiated by the films and conversations about them, while yet offering an additional field of reflections that builds a bridge between Szczecin and the Polish-German twin city. ■

► *Das Nachhallen der Stadt* ist ein interdisziplinäres Forschungs- und Kunstprojekt, das sich der Gegenwart der Geschichte in der Stadt widmet. Wir stehen mit dieser Geschichte, die sich im Gebauten, in den Menschen oder in Erzählungen über die Stadt vermittelt, in einem beständigen Dialog. Mitunter richten wir unsere Aufmerksamkeit bewusst auf sie, oft schleicht sie sich in unsere Alltagsroutine.

In einem intensiven Arbeits- und Kommunikationsprozess haben sich Studierende der Akademie der Künste in Stettin (Film) und der Europa-Universität Viadrina in Frankfurt (Oder) (Kulturwissenschaft) in Kooperation mit dem Nordost-Institut Lüneburg mit diesem Problem anhand der Städte Stettin und Frankfurt (Oder)/Słubice beschäftigt. Die Arbeit an den filmischen Projekten, die sich experimentell und analytisch, von einem subjektiven Erleben der Stadt annähern oder zu existentiellen Fragen vordringen, wurde von den Studierenden aus Frankfurt (Oder) begleitet.

Die kuratierte Ausstellung setzt das Nachdenken fort, das durch die Filme und die Gespräche angeregt wurde, verknüpft es mit eigenen Reflexionen und bildet eine Brücke zwischen Stettin und der deutsch-polnischen Doppelstadt. ■

Kierownictwo projektu | Project management | Projektleitung: Katja Bernhardt (Nordost-Institut),

Anna Konik (Akademia Sztuki w Szczecinie), Constance Krüger (Europa-Universität Viadrina);

Kuratorzy | curators | Kuratoren: Karl Kramer (1992), Fabio Mauro (1997), Xenia Schönherr (1999), Nicole Weingärtner (1997);

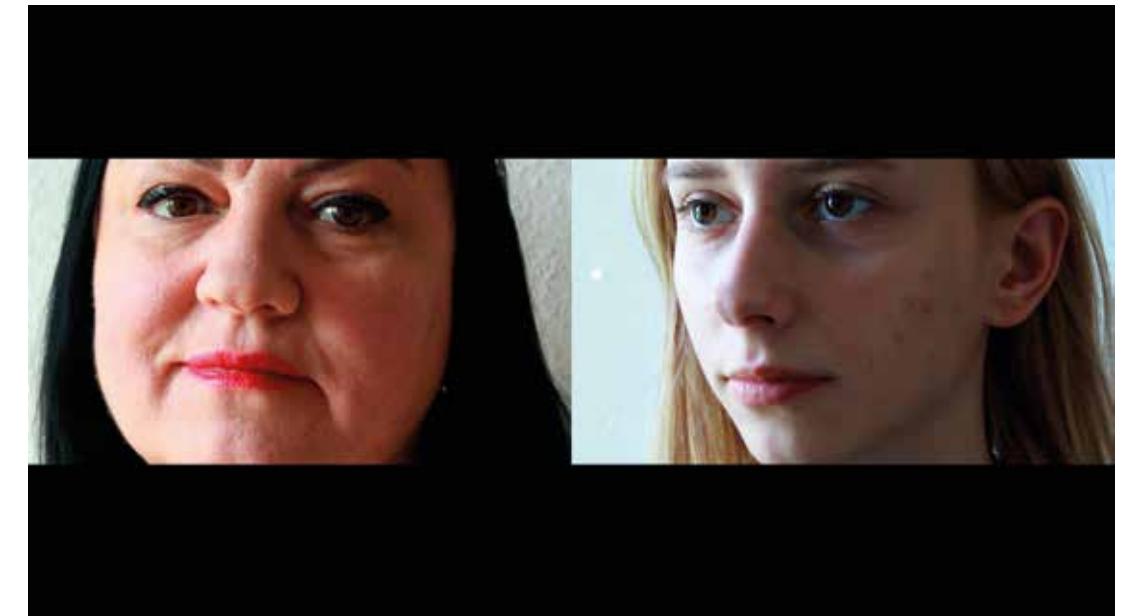
autorzy | artists | Künstler: Anhelina Avizhych (2004), Magdalena Babicz (1994), Stanislav Bagda (1997),

Krzysztof Bohdanowicz (1995), Piotr Bruch (1992), Karolina Brzozowska (1999),

Marta Marianna Kubiak (2000), Filip Ossowski (2000), Martyna Pasternak (1998),

Natalia Sara Skorupa (1999), Izabela Wowczko (1975), Kajetan Marcin Wójcik (2000)

miejsce | place | Ort: Kleist Forum, Platz der Einheit 1, Frankfurt (O)

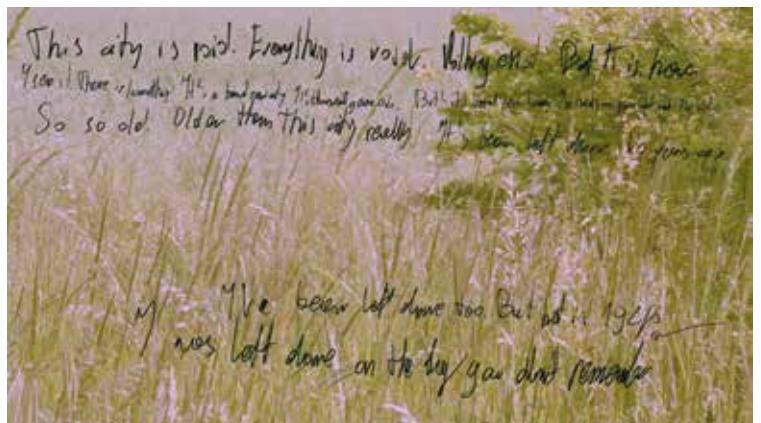
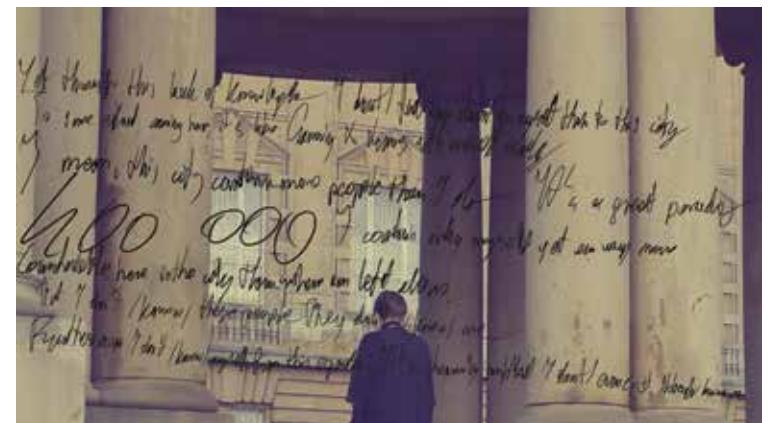

Anhelina Avizhych

ME, LEAVING BEHIND A TRAIN TO WARSAW

Krzysztof Bohdanowicz

Kajetan Wójcik

Marta Marianna Kubiak

Ok[n]o Window / Eye Fenster / Auge

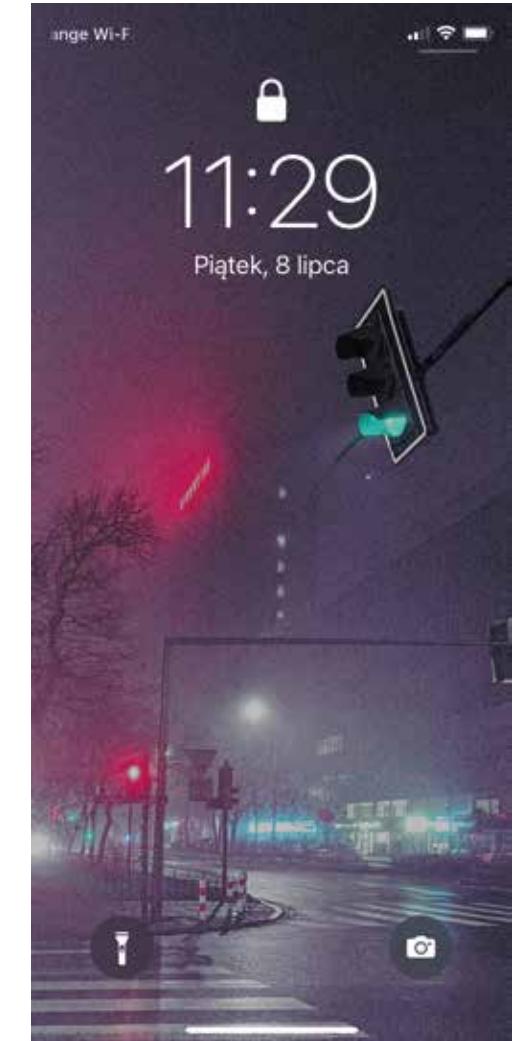
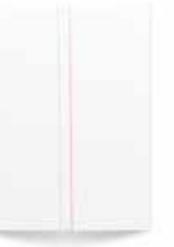
Wystawa studentów Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi | Exhibition of students of the State University of Film, Television and Theatre in Łódź | Ausstellung von Studierenden der Staatlichen Hochschule für Film, Fernsehen und Theater in Łódź

► Okno swoją ramą wrysowuje w naszą wyobraźnię wycinek rzeczywistości, jest jak interfejs między wnętrzem i zewnętrzem, między rzeczywistością a iluzją. Umożliwia nam oglądanie życia z pozycji domownika, ukrytego obserwatora, ale też – niczym okno wystawowe – wgląd do środka. Oko, jak określił to Leonardo da Vinci, to okno duszy. Ta wielorakość pojęć dobrze wpisuje się w prezentację studentów, dążących wspólnie do stworzenia przestrzeni wizualnej, w której można się zarówno odnaleźć, jak i zgubić. Nie odtwarzają rzeczywistości, konstruują raczej małe narracje, które oddają atmosferę wnętrza i zewnętrza. Pandemia wycisnęła na nas piękno podglądarka na ekranie monitora, który dla wielu – w sposób chorobliwy – stał się oknem na świat. Jest to jednocześnie oko śledzące nas i kradące intymność ogniska domowego. W psychologii mamy ciekawe narzędzie – okno Johari – które pomaga w poznaniu siebie. Ta wielość wątków pozwala na różnorodność interpretacji wizualnych. To od nas zależy, na ile pozwolimy unieść się powiekom oka-okna – czy wpuścimy do środka cały obraz, czy jedynie przefiltrujemy jego skrawek – fragment otaczającego świata, uciekającej prawdy, obezwładniającej współczesności. ■

► With the window frame the window frames our idea of reality, like an interface mediating between the interior and the exterior, between reality and illusion. It helps us to look onto the world like a housekeeper, a hidden observer, but also – in case of a shop window – to look inside. The eye, as Leonardo da Vinci put it, is the soul's window. So, the multifaceted notion of the term is well suited for a student presentation as it allows them to build a visual space together, in which it is possible to find and lose oneself at the same time. They won't be re-modelling reality but rather invent little stories that capture the atmosphere of the interior and exterior. The pandemic left its stamp on us transforming us into junkies of the monitor, which for many became an unhealthy window into the world. A window, that the same time was also a peeping eye stealing the intimacy of our homes from us. In psychology exists an interesting tool – the Johari Window – which helps us to better understand ourselves. The broad associations connected to the word 'window' allow for a variety of visual interpretations. It depends entirely on us how we frame our minds – whether we let in the whole image or just a section, a fragment of the surrounding world, the fleeting truth, the overwhelming presence. ■

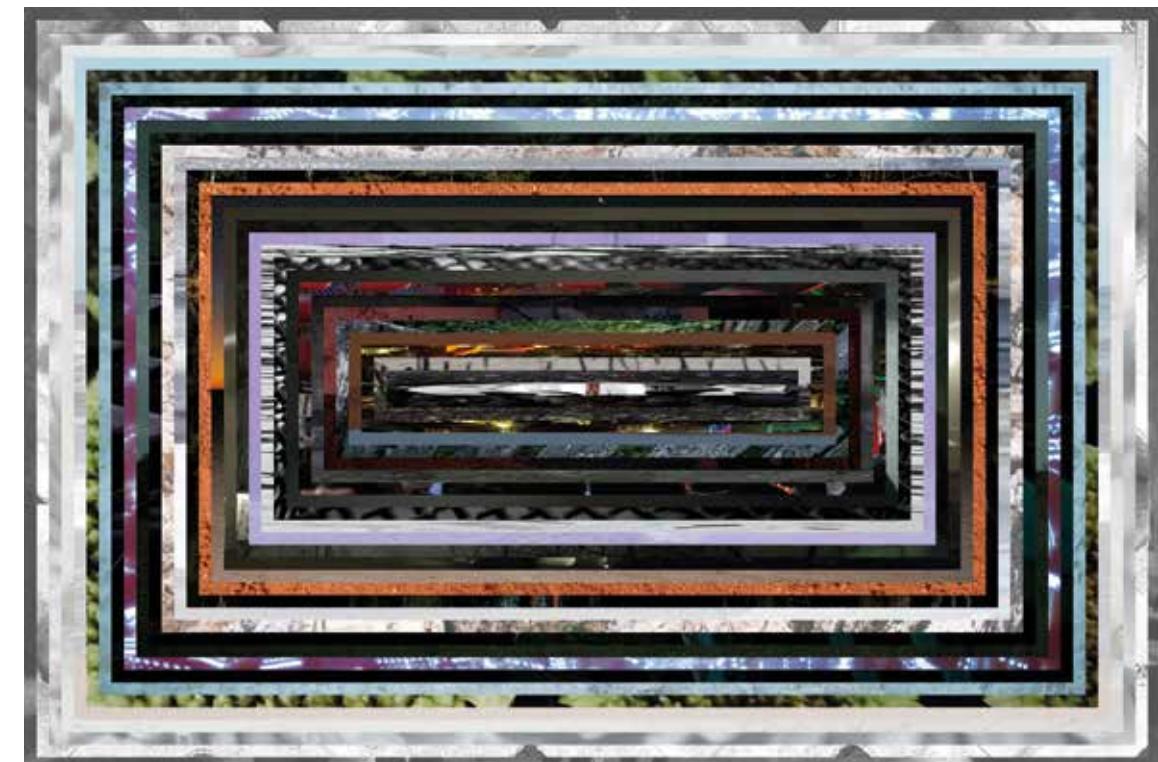
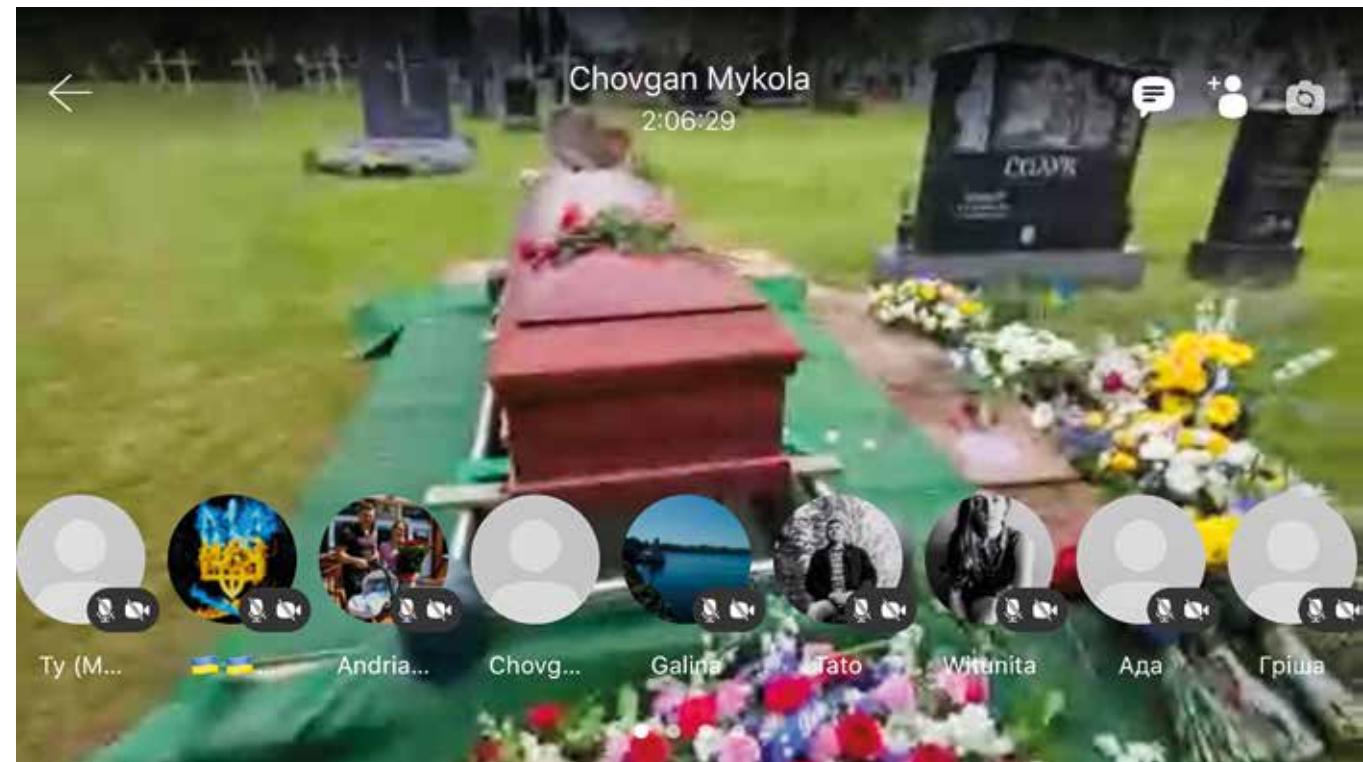
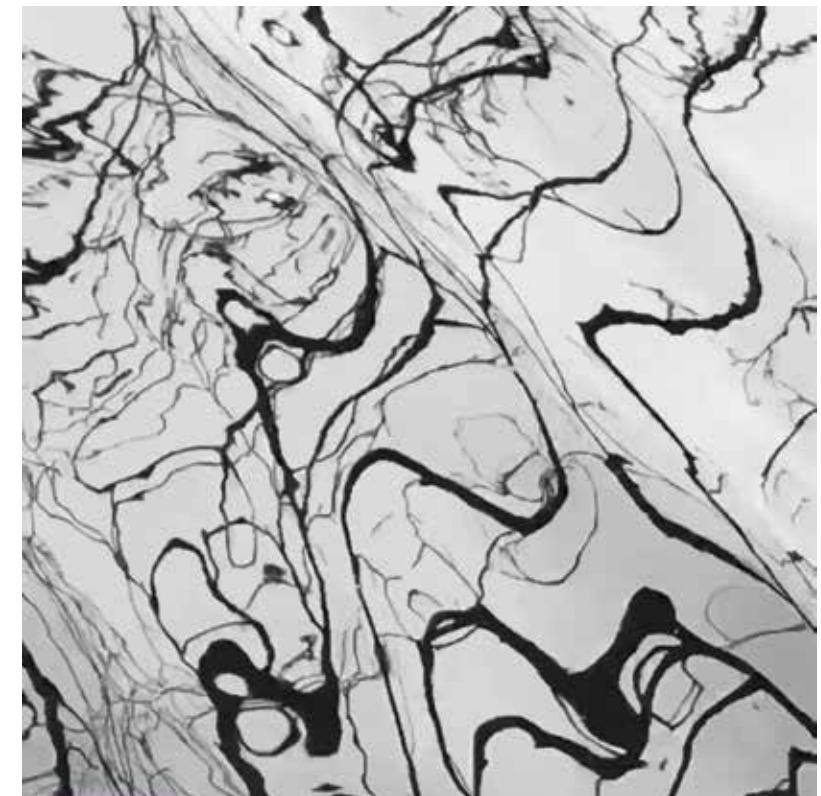
► Ein Fenster markiert mit seinem Rahmen in unserer Vorstellung einen Ausschnitt der Wirklichkeit. Es funktioniert wie ein Interface zwischen dem Innen und Außen, zwischen der Wirklichkeit und der Illusion. Es ermöglicht uns, das Leben zu betrachten aus der Position eines Hausbewohners, eines unsichtbaren Beobachters, aber auch – besonders wenn es sich um ein Schaufenster handelt – den Blick nach innen. Das Auge dagegen, wie Leonardo da Vinci es beschrieb, ist das Fenster zur Seele. Diese Vielschichtigkeit des Begriffs eignet sich für eine Präsentation von Studenten, die gemeinsam daran arbeiten einen visuellen Raum zu gestalten, in dem man sich ebenso gut wiederfinden wie verlieren kann. Sie bilden nicht die Wirklichkeit ab, sondern denken sich eher kleine Geschichten aus, die die Atmosphäre eines Innen- oder Außenraums wiedergeben. Die Pandemie hat uns allen ihren Stempel aufgedrückt und uns zu Glotzern vor den Monitoren gemacht, die für viele – auf krankhafte Weise – zum Fenster in die Welt geworden sind. Gleichzeitig sind sie aber auch wie Augen, die uns verfolgen und uns die Intimität des häuslichen Raums stehlen. In der Psychologie gibt es ein interessantes Experiment – das Johari-Fenster – das einem bei der Selbstwahrnehmung hilft. Diese vielen verschiedenen Bedeutungsebenen erlauben eine Vielzahl an visuellen Interpretationen. Es hängt ganz von uns selbst ab, wie nah wir das Fenster ans Auge oder das Auge ans Fenster herankommen lassen – ob wir das ganze Bild hereinlassen, oder nur einen Ausschnitt herausfiltern, ein Fragment der uns umgebenden Welt, der flüchtigen Wahrheit, der überwältigenden Gegenwart. ■

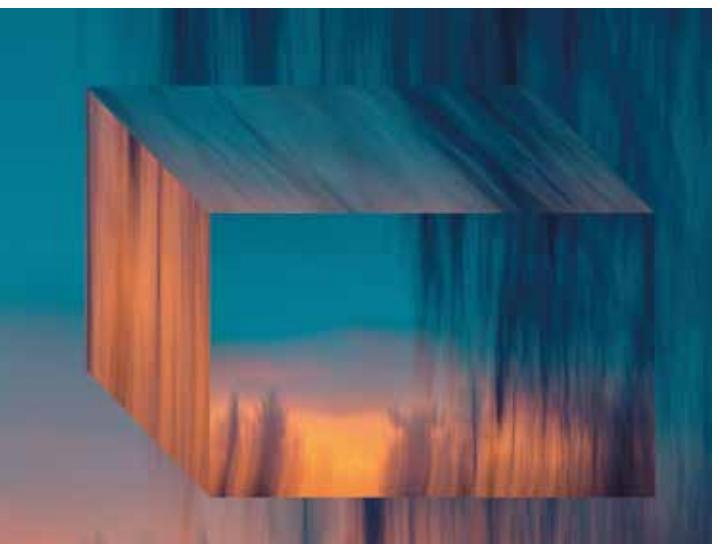
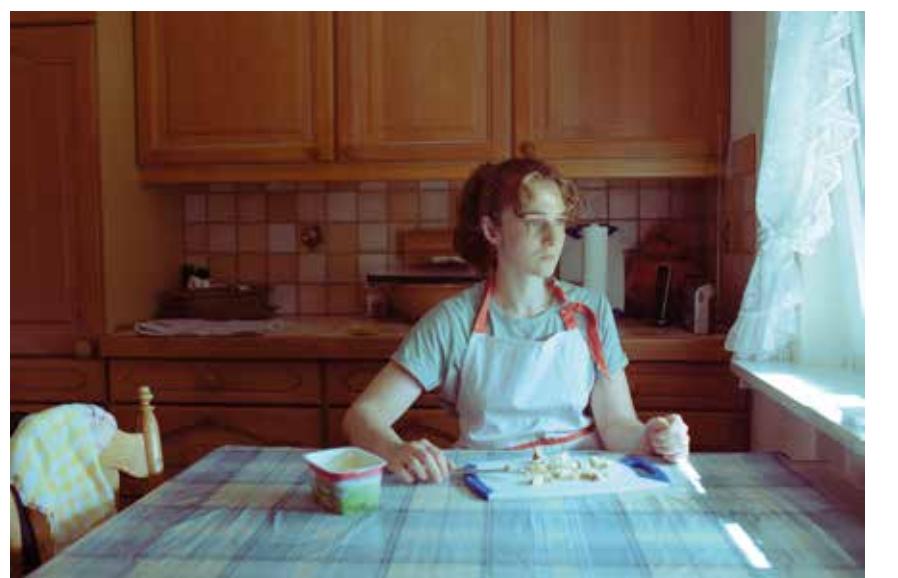
Kuratorzy | curators | Kuratoren: Antonina Haber (2001), Marek Poźniak (1960); **autorzy | artists | Autoren:** Paulina Byczek (2000), Alicja Godły (2000), Daria Irena Górniewska (2001), Monika Jóźwicka (1997), Małgorzata Kacperek (1996), Julia Kiklica (1998), Szymon Kobusiński (1973), Marcin Korbus (2000), Szymon Kowalczyk (2000), Małgorzata Kulesza (1990), Diana Kulińska (1997), Joanna Mariak (1996), Joanna Mroczek (1984), Aleksandra Mrówczyńska (2001), Małgorzata Niżegorodcew (2001), Kacper Nowak (2000), Karolina Nowicka (1985), Karolina Ozimek (2001), Grzegorz Piotrowski (1997), Aga Sochał (1988), Martyna Sumińska (2001), Andrzej Wencel (1983); **miejsce | place | Ort:** Kleist Forum, Platz der Einheit 1, Frankfurt (O)

Andrzej Wencel

Julia Kiklica

Marcin Korbus

Twoja podstawowa lokalizacja jest w pobliżu:
90-302 Łódź, Łódź Voivodeship

Grupa społecznościowa znajomych

- Grupa społecznościowa znajomych
- Opcje etatu życia znajomych na Facebooku
- University

Coś	Usunięty
Salem	Usunięty
Engineering design process	Usunięty
Dokument	Usunięty
Kuchnia amerykańska	Usunięty
Regiony Włoch	Usunięty
Prefektura	Usunięty
Europa Środkowa	Usunięty
Ernesto	Usunięty
World Wide Web	Usunięty
Strona internetowa	Usunięty
VF Corporation	Usunięty
Nauki społecze	Usunięty
Sieć społecze	Usunięty
Art film	Usunięty
Folder	Usunięty
Unia Europejska	Usunięty
Sztuka konceptualna	Usunięty
The arts	Usunięty
Nauki humanistyczne	Usunięty
Miedza	Usunięty
1950s in fashion	Usunięty
Lidli	Usunięty
Bolonia	Usunięty
Relacje międzyludzkie	Usunięty
Język starogrecki	Usunięty
Blana fotograficzna	Usunięty
Korporacja międzynarodowa	Usunięty
Communication design	Usunięty
Produkty i usługi (Google Inc.)	Usunięty
Druk	Usunięty
Starożytne Grecja	Usunięty
Instalacja	Usunięty
Android (system operacyjny)	Usunięty
Berlin	Usunięty
Google	Usunięty
Marka	Usunięty

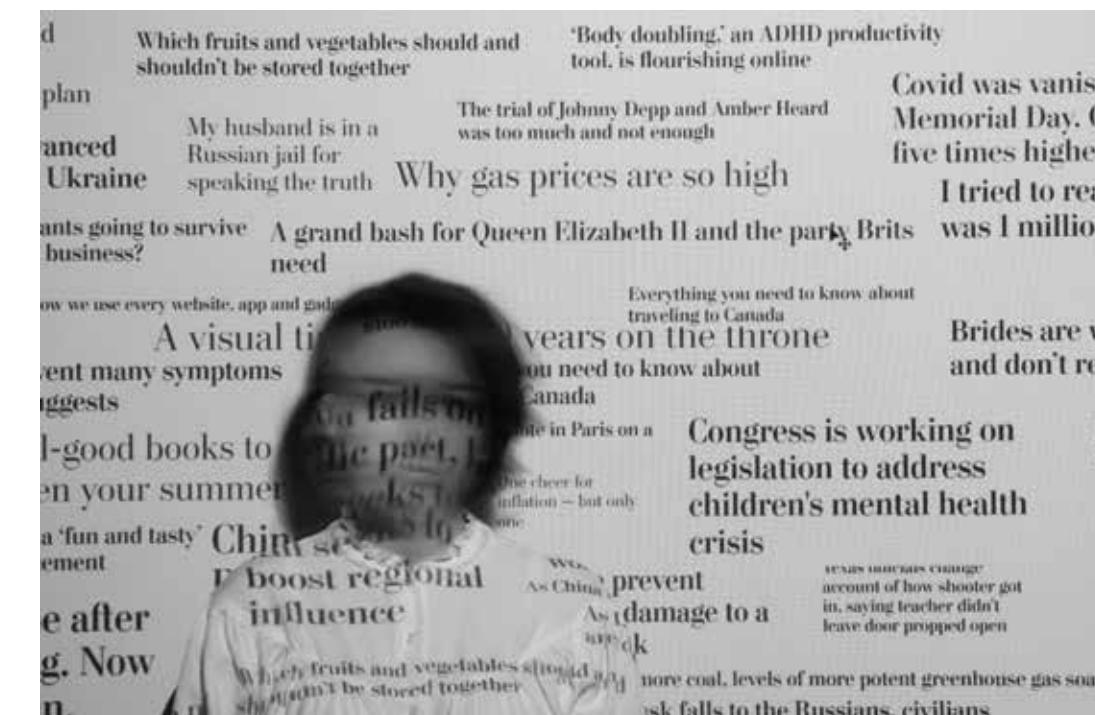
Grzegorz Piotrowski

YOU ARE NOT
ALONE

let's talk about sex industry

Warsztaty fotografii i multimedialnych

Academy of Photography and Multimedia

Fotografie- und Multimediaakademie

Koordynator projektu | project coordination | Projektkoordinator: Michael Kurzwelly; **wykładowcy | workshop teachers |**

Workshopleiter: Miroslaw Koch, Michael Kurzwelly, Anna Pąnek-Kusz, Tadeusz Sawę-Borysławski, René Stäbler;

uczestnicy warsztatów [autorzy] | workshop participants [artists] | Workshopteilnehmer [Autoren]: Anna Brzozowska, Michael Clasen, Witold Cholewa, Tomasz Fedyszyn, Dariusz Fidrych, Małgorzata Grochoła, Natalia Janczycka, JoKo, Gudrun Kissinger, Pola Klimaszewska, Karolina Konczyńska, Uta Kurzwelly, Emilia Kusz, Anna Łysiak, Beata Łysiak, Kamil Mazur-Czerniecki, Kaja Mierzejewska, Adrian Mermer, Dariusz Olechno, Kacper Przywoźny, Martin Rowek, Nina Skrzypacz, Katarzyna Skubisz, Eberhard Staar, Małgorzata Szurka, Konrad Tschäpe, Kinga Węsiora, Weronika Witowska, Adriana Zhelezko, Piotr Zilitynkiewicz;

► Jak co roku, zaprosiliśmy młodych i starszych mieszkańców Frankfurtu nad Odrą i Ślubic, którzy interesują się sztuką i fotografią, do zanurzenia się w świat sztuki poprzez własne działania twórcze. Niektórzy z nich od wielu lat są zaangażowani w te działania, inni do medium fotografii podchodzili z ostrożnością. ■

► Like every year, we invited the young and the old, people from Frankfurt (Oder) and Ślubice, all those interested in art and photography to dive into the art world and be creative themselves. Some have been actively involved since many years, others only started to approach the medium of photography. ■

Natalia Janczycka

Karolina Konczyńska

Kolaż

Collage

Collage

Prowadzenie | leading | Leitung: Tadeusz Sawę-Borysławski

► Warsztaty kolażu polegały na próbach wykonywania kompozycji ze ścinków zdjęć z prasy, magazynów ilustrowanych, niepotrzebnych zdjęć znalezionych w domu, skrawków rysunków, grafik, tekstów, liter itp.

Pracę w sali poprzedził krótki wykład na temat kolażu ilustrowany slajdami. Omówiono też technikę jego wykonywania i podstawowe problemy, z jakimi trzeba się zmierzyć. ■

► During collage workshop the participants attempted to make compositions from photos cut out from newspapers and illustrated magazines, redundant photos found at home, scraps of drawings, graphics, texts, letters of alphabet, etc.

The work itself was preceded by a short lecture on collage illustrated with slides. The technique of making it and the basic problems which would have to be faced were also discussed. ■

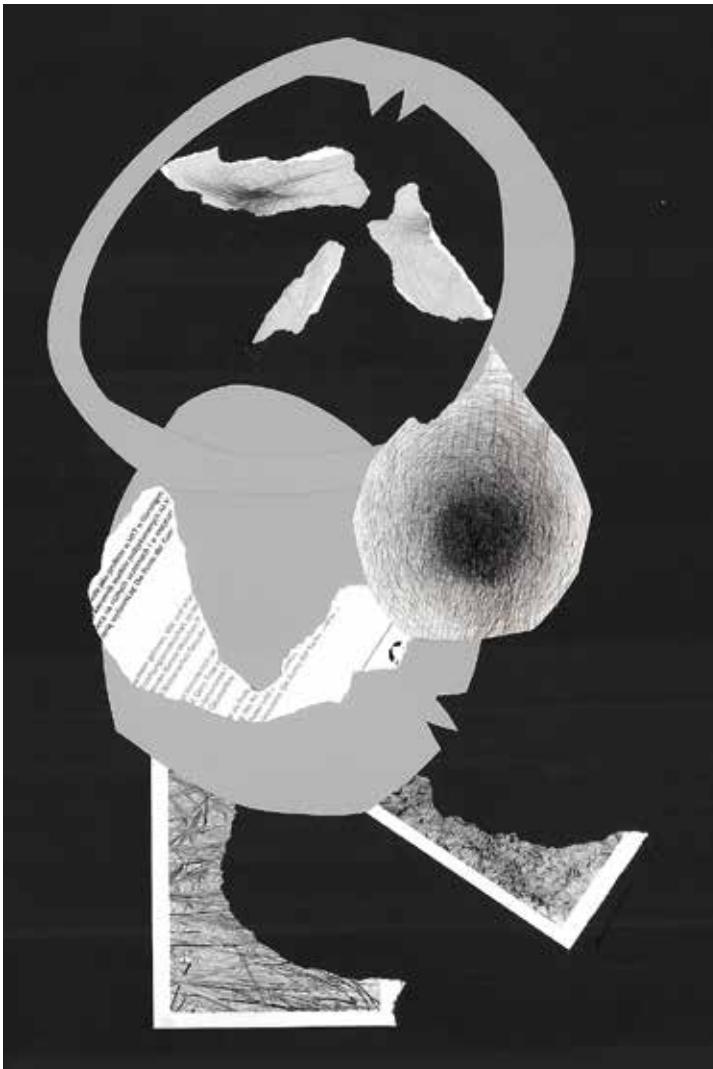
► Der Collage-Workshop bestand aus Kompositionsversuchen mit Fotofragmenten aus Zeitungen, Illustrationen, überflüssigen Fotos, die irgendwo zu Hause gefunden wurden, sowie aus anderen Fragmenten von Zeichnungen, Grafiken, Texten, Briefen usw.

Der Arbeit im Workshop ging ein Kurzvortrag mit Bildfolien zur Collage voraus. Die Technik der Collagenherstellung wurde ebenso besprochen wie die grundlegenden Probleme, mit denen man sich auseinandersetzen muss. ■

Weronika Witowska

Uta Kurzwelly

Nina Skrzypacz

Witold Cholewa

Agnieszka Dubacka

Emilia Kusz

Gudrun Kissinger

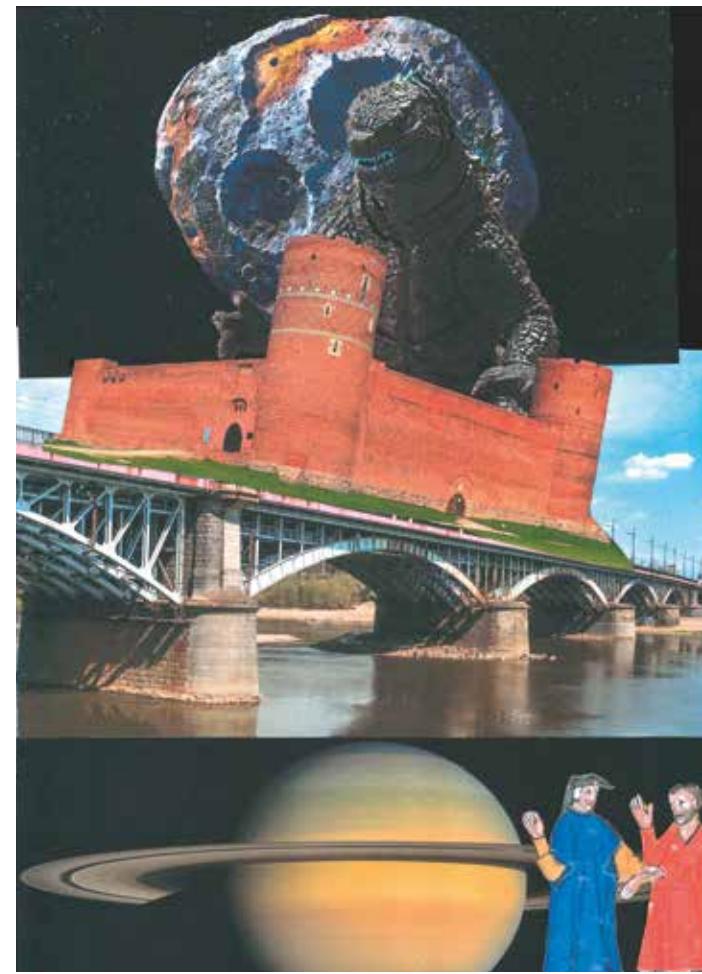
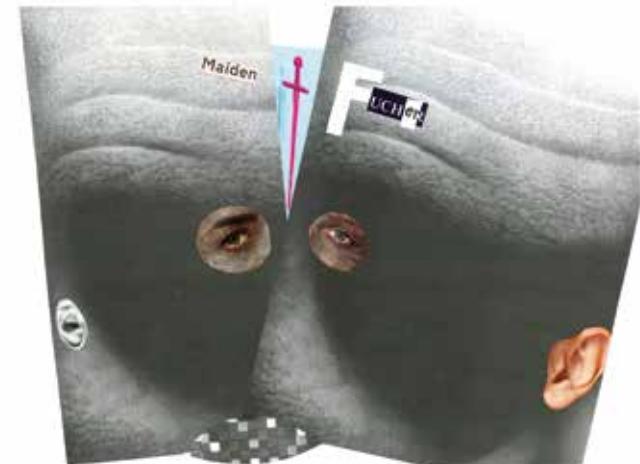

Anna Łysiak

Beata Łysiak

Andriana Zheliazko

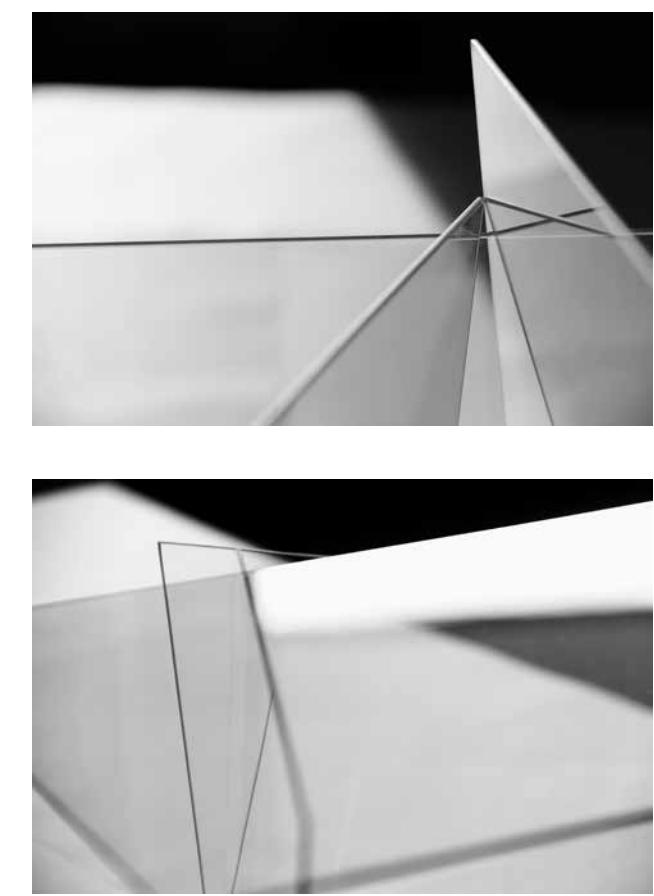

Adrian Mermel

Kinga Węsiora

Beata Łysiak

Natalia Janczycka

Okno
Window
Fenster

Prowadzenie | leading | Leitung: Anna Panek-Kusz

► Jakie jest Twoje OKNO? Jakie jest Twoje postrzeganie świata?

Czy się w OKNIE przeglądasz, czy przez nie delikatnie wychylasz, a może odbija się w nim świat i prosi o orędzie. Może jest popękane, kruche, a może to ciemny i niebezpieczny otwór w ścianie, „za którym leży noc”.

Tematyczne OKNO stało się dla nas platformą do zbudowania wypowiedzi autorskiej. ■

► What is your WINDOW? What is your way of perceiving the world?

Do you look at your own reflection in the WINDOW, do you delicately lean out of it? Or perhaps it reflects the world which asks for a proclamation? Maybe it is cracked, fragile? Perhaps it is a dark and dangerous aperture in the wall “opening into the night”?

The eponymous WINDOW became a platform for building individual artistic statements. ■

► Was ist Dein FENSTER, was ist Deine Wahrnehmung der Welt?

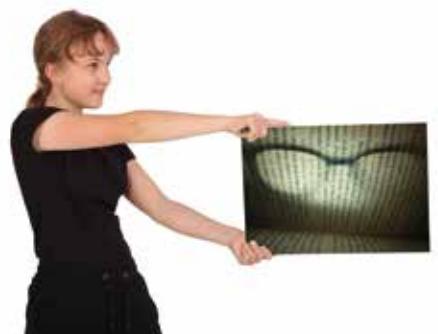
Schau hindurch, lehne Dich vorsichtig hinaus, oder vielleicht spiegelt sich die Welt darin und bittet Dich um eine Botschaft? Vielleicht ist es rissig, brüchig oder vielleicht ist es ein dunkles, gefährliches Loch in der Wand, “hinter dem die Nacht liegt”.

Thematisch war FENSTER eine Plattform für uns, um ein individuelles Statement zu erstellen. ■

Dariusz Fidrych

Katarzyna Skubisz

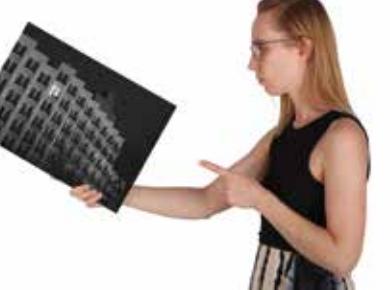
Emilia Kusz

Dariusz Olechno

Gudrun Kissinger

Anna Łysiak

Karolina Konczyńska

Witold Cholewa

Okno Window Fenster

Prowadzenie | leading | Leitung: Michael Kurzwelly

► W otwartej dyskusji zbliżaliśmy się do tematu warsztatowego. Co kojarzymy z OKNEM? Potem uczestnicy tworzyli własne prace, które co jakiś czas omawialiśmy wspólnie na spotkaniach.

Na zakończenie wybraliśmy prace, z których przygotowaliśmy wystawę na festiwal lAbiRynT. ■

► We approached the workshop topic in open conversation. What are our associations regarding WINDOW? Subsequently, the participants developed their own pieces that we regularly discussed during meetings.

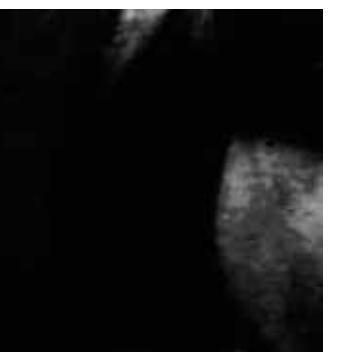
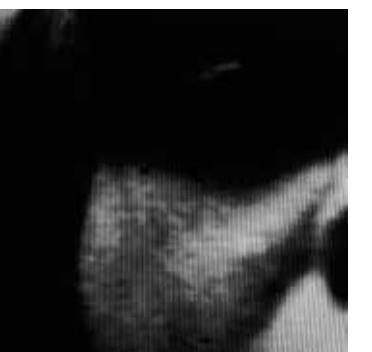
The final part was a selection of the works created, which we show in a separate exhibition at the lAbiRynT festival. ■

► Im gemeinsamen Gespräch haben wir uns dem WorkshoptHEMA angenähert. Was assoziieren wir mit FENSTER? Danach entwickelten die Teilnehmer:innen ihre eigenen Arbeiten, die immer wieder auf gemeinsamen Treffen besprochen wurden.

Den Abschluss bildete eine Auswahl entstandener Arbeiten, die wir zum Festival lAbiRynT in einer eigenen Ausstellung zeigen. ■

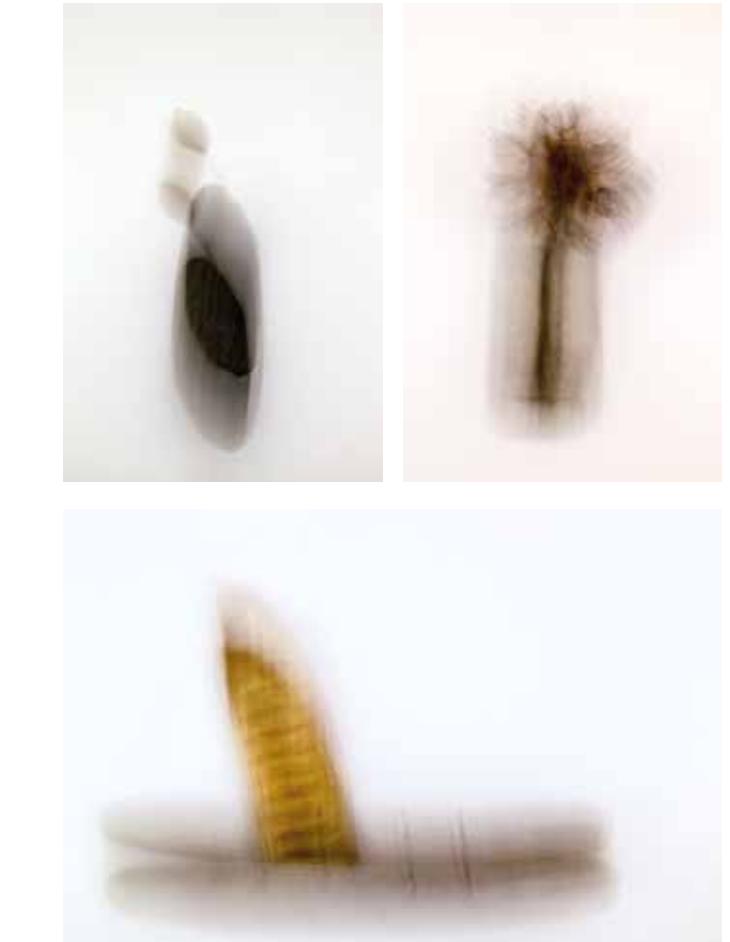
Piotr Zilitynkiewicz

Michael Clasen

Uta Kurzwelly

Konrad Tschäpe

Okno na podwórze

Rear window

Rückfenster

Prowadzenie | leading | Leitung: René Stäbler

► Podobnie jak w słynnym filmie Hitchcocka *Okno na podwórze*, widok za oknem zaprasza nas do podglądzania. Z chronionej przestrzeni spoglądamy na zewnątrz, ale to, co widzimy, może szybko skonfrontować nas z naszymi własnymi lękami i pragnieniami.

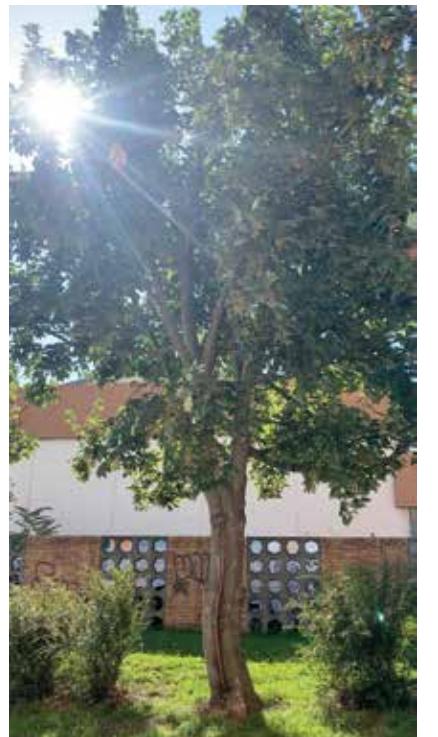
Podczas tego warsztatu tworzyliśmy fikcyjne obrazy w formie fotografii lub krótkich sekwencji filmowych, wykorzystując pole napięcia między wnętrzem a zewnętrzem, drzwiami, oknem, otworem w ścianie, aby prześledzić warstwy ukryte w nas samych. ■

► Like in Hitchcock's famous film *Rear Window*, the view outside the window invites us to peep in. From a protected space we look outside, but what we see can quickly confront us with our own fears and desires.

In this workshop, we created fictional images in the form of photographs or short film sequences, using the field of tension between the inside and outside, the door, window, hole in the wall, to trace the layers hidden within ourselves. ■

► Wie in dem Hitchcock Klassiker *Das Fenster zum Hof* lädt uns der Blick aus dem Fenster zum Voyeurismus ein. Aus einem geschützten Raum schauen wir in ein Außen, doch das was wir sehen, kann uns schnell mit unseren eigenen Ängsten und Sehnsüchten konfrontieren.

In diesem Workshop entwickelten wir fiktionale Bilder in Form von Fotografien oder kurzen Filmsequenzen, wobei wir das Spannungsfeld zwischen Innen und Außen nutzten, eine Tür, ein Fenster, eine Öffnung in der Wand, um verborgenen Schichten in uns Selbst auf die Spur zu kommen. ■

Anna Panek-Kusz

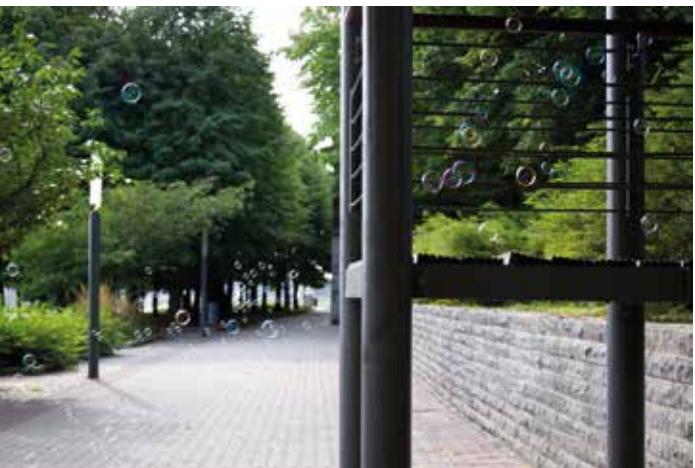
Karolina Konczyńska

Anna Łysiak

Eberhard Staar

Dariusz Olechno

Michael Clasen

Emilia Kusz

Nina Skrzypacz

Stereofotografia, czyli fotografia stereoskopowa

Stereophotography or stereoscopic photography

Stereofotografie oder stereoskopische Fotografie

Prowadzenie | leading | Leitung: Miroslaw Koch

► Cykl warsztatów dotyczących elementów historii stereofotografii i opanowania techniki fotograficznej odwzorowującej rzeczywistość w trzech wymiarach, począwszy od technik XIX wieku aż po współczesność i VR.

W ramach zajęć wykorzystane zostały aparaty i sprzęt do fotografii 3D, zarówno historyczne, jak i współczesne. Uczestnicy mogli samodzielnie wykonać fotografie 3D, które złożyły się na wystawę podsumowującą spotkania. ■

► A series of workshops on elements of the history of stereophotography and aiming at getting to know the photographic technique of reproducing reality in three dimensions, from 19th century techniques to the present day ones and VR.

The classes used 3D photography cameras and other equipment, both historical and contemporary. Participants could make their own 3D photographs, which made up the exhibition summing up our meetings. ■

► Eine Workshopreihe über Elemente der Geschichte der Stereofotografie und über die Beherrschung einer fotografischen Technik, die die Realität in drei Dimensionen wiedergibt, beginnend mit den Techniken des 19. Jh. bis in die Gegenwart und die virtuelle Realität.

In den Workshops wurden sowohl historische als auch aktuelle Kameras und Ausrüstungen für die 3D-Fotografie eingesetzt. Die Teilnehmer konnten selbst 3D-Fotos machen, die in einer zusammenfassenden Ausstellung gezeigt wurden. ■

Miroslaw Koch

Martin
Rowek

Katarzyna
Skubisz

Program festiwalu

Program of the festival

Programm des Festival

Wystawy, miejsca wystawiennicze, godziny zwiedzania, spotkania z artystami

Exhibitions, spaces, opening hours, meetings with artists

Ausstellungen, Orte, Besuchszeiten, Begegnungen mit den Künstlern

**Słubicki Miejski Ośrodek Kultury
SMOK, ul. 1. Maja 1, Słubice**

Otwarte | open | geöffnet:
21.10.22, 15:15-20:00
22.10.22, 11:00-20:00
23.10.22, 11:00-13:00

Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:

*Im mniej tym więcej | Less is more |
Je weniger, desto mehr*

Kurator | Curator: Jerzy Olek;
artyści | artists | Künstler*innen:
Štěpán Grygar, Michał Jakubowicz,
Timo Kahlen, Wolf Kahlen, Mirosław Koch,
Michael Kurzwelly, Bogusław Michnik,
Jürgen O. Olbrich, Jerzy Olek,
Anna Panek-Kusz, Marek Poźniak,
Marek Radke, Carola Ruf, Marcin Ryczek,
Tadeusz Sawa-Borysławski,
Zdeněk Stuchlík, Gisela Weimann

Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

Paulina Poczęta:
*Koronka od babci Heleny | Grandma
Helena's Lace | Oma Helenas Spitzen*

Tobias Stengel:
Przerysowania | Overlay | Überzeichnungen

Joanna Wozniakowa:
*Ćwiczenia ze zrozumieniem | Exercises
in understanding | Übungen zum
gegenseitigen Verständnis*

Tadeusz Wieczorek:
Homo viator

Izabela Sąk:
Konfiguracja | Configuration | Konfiguration

Susanne Kutter:
*Cukierniczka | The Sugar Bowl |
Die Zuckerdose*

Patrick Huber:
There is no place like home

Józef Robakowski:
From My Window

Veit Strathmann:
*Fenster in Słubice | Window in Słubice |
Okno w Słubicach*

Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:

*Widoki z okna | Views from windows |
Ansichten von Fenstern
mieszkańcy Frankfurtu i Słubic |
inhabitants from Frankfurt and Słubice |
Einwohner aus Frankfurt und Słubice*

**Biblioteka Miejska | city library |
Stadtbibliothek,
ul. Jedności Robotniczej 18,
Słubice**

Otwarte | open | geöffnet:
21.10.22, 16:00-18:00
22.10.22, 11:00-16:00
23.10.22, 9:30-13:00

Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

Ewa Martyniszyn:
*Monidła – marzenia spełniane |
Monidlos – fulfilled dreams | Handkolorierte
Hochzeitsfotos – Erfüllte Träume*

Izabela Sąk:
Konfiguracja | Configuration | Konfiguration

**Dolina Uradu,
ul. Szosowa 34, Urad**

Otwarte | open | geöffnet:
22.10.22, 11:00-16:00
23.10.22, 11:00-13:00

Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

Tomasz Fedyszyn:
*20 lat patrzenia przez OKNO | 20 Years of
Looking Through the OKNO-Window |
20 Jahre durchs OKNO-Fenster gucken*

Jan Herdlicka:
Przesłanie | The message | Die Botschaft

Janusz Tylman:
Odwrotne | Reverse | Umgekehrt

Performance 22.10.22, 10:00:
Michał Bałdyga:

*Okna, światy, odbicia, sytuacje, maski |
Windows, worlds, reflections, situations,
masks | Fenster, Welten, Spiegelungen,
Situationen, Masken*

**Spectrum Galerie,
Baumschulenweg 48,
Frankfurt (Oder)**

Otwarte | open | geöffnet:
21.10.22, 16:00-18:00
22.10.22, 11:00-18:00
23.10.22, 11:00-13:00

Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:

*Spojrzenia na zewnątrz i do środka | Views
inwards and outwards | Blick nach Außen
und Innen;*

Kurator | Curator: Rudolf Nemeček;
artyści | artists | Künstler*innen:
Petr Moško, Zdeněk Mudroch, Rudolf
Nemeček, Iva Pavlátová, Pavel Rejtar,
Monika Simček Fulková, Zdeněk Stuchlík,
Petr Šulc

Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

Kurt Buchwald:
À l'entrée

Heidi Sill:
A Room of One's Own

**Kulturmanufaktur Gerstenberg,
Ziegelstraße 28A,
Frankfurt (Oder)**

Otwarte | open | geöffnet:
21.10.22, 16:00-22:00
22.10.22, 11:00-22:00
23.10.22, 11:00-13:00

Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

Adam Czerneiko:
Projekcie | Projections | Projektionen

Tomasz Dreuwicz:
*gdby tylko nie było klat | if only there were
no bars | wenn nur die Gitter nicht wären*

René Staebler:
Trace of the Eye

**Kukuryku, Kleine Oderstraße 5,
15230 Frankfurt (Oder)**

Otwarte | open | geöffnet:
21.10.22, 16:00-18:00
22.10.22, 11:00-18:00
23.10.22, 11:00-13:00

Wystawa indywidualna | individual
exhibition | Einzelausstellung:

Nica Junker:
*Przechadzka po mieście |
City Walk | Stadtgang*

Program festiwalu

Program of the festival

Programm des Festival

Wystawy, miejsca wystawiennicze, godziny zwiedzania, spotkań z artystami

Exhibitions, spaces, opening hours, meetings with artists

Ausstellungen, Orte, Besuchszeiten, Begegnungen mit den Künstlern

**Volkschschule, Gartenstrasse 1,
Frankfurt (Oder)**

Otwarte | open | geöffnet:
21.10.22, 16:00-18:00
22.10.22, 11:00-18:00

Akademia IAbiRynT
Koordynator projektu | project
coordination | Projektkoordinator:
Michael Kurzwelly

**Wykładowcy | workshop teachers |
Workshopleiter: Miroslaw Emil Koch,
Michael Kurzwelly, Anna Panek-Kusz,
Tadeusz Sawka-Borysławski, René Staebler**

**Uczestnicy warsztatów (autorzy)
| workshop participants (artists) |
Workshopteilnehmer (Autoren): Michael
Clasen, Witold Cholewa, Tomasz Fedyszyn,
Dariusz Fidrych, Magda Grochoła, Natalia
Janczycka, JoKo, Gudrun Kissinger, Pola
Klimaszewska, Karolina Konczyńska,
Uta Kurzwelly, Emilia Kusz, Iga Kusz,
Anna Łysiak, Beata Łysiak, Kamil Mazur-
Czerniecki, Kaja Mierzejewska, Dariusz
Olechno, Kacper Przywoźny, Martin
Rowek, Nina Skrzypacz, Katarzyna Skubisz,
Eberhard Staar, Konrad Tschäpe, Piotr
Zilinskykiewicz**

**Galerie B | Lindenstraße 4,
Frankfurt (Oder)**

Otwarte | open | geöffnet:
21.10.22, 16:00-18:00
22.10.22, 11:00-18:00
23.10.22, 11:00-13:00

**Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:**

**Gra Przyszłości | Future Game |
Zukunftsspiel**

Miha Kosovel, Michael Kurzwelly,
Tanel Rander

**Kleistforum, Platz der Einheit 1,
Frankfurt (Oder)**

Otwarte | open | geöffnet:
21.10.22, 16:00-18:00
22.10.22, 11:00-18:00
23.10.22, 11:00-13:00

**Wystawa studentów Akademii Sztuk
Pięknych w Dreźnie, kierunek:
projektowanie teatralne | Exhibition of
students from the Dresden Academy of Fine
Arts, faculty of stage design | Ausstellung
von Studierenden der Hochschule für
Bildende Künste Dresden, Studiengang
Theaterdesign**

kuratorzy | curators | Kuratoren:
Susanne Hampe & Tobias Stengel
autorzy | artists | Autoren: Monika Bauer,
Nora Bregulla, Frieda Kirch, Leonie Kraft,
Charlotte Paritschkow, Tanja Schöneweiss,
Alvaro Terroba, Ronja Wunderlich

**Wystawa studentów Pracowni Przestrzeni
Filmowej Akademii Sztuki w Szczecinie
i Fakultetu Kulturoznawstwa Uniwersytetu
Europejskiego Viadrina we Frankfurcie
nad Odrą | Ausstellung von Studierenden
der Klasse Filmraumgestaltung an
der Kunsthochschule in Stettin und der
Fakultät für Kulturwissenschaften an der
Europauniversität Viadrina in Frankfurt/
Oder | Exhibition of students from the
class Film Spaces at the Academy of Art in
Szczecin and the faculty of Cultural Studies
at the European University Viadrina in
Frankfurt/Oder;**

**Kierownictwo projektu | Project
management | Projektleitung:**

Katja Bernhardt, Anna Konik,
Constance Krüger;

Kuratorzy | curators | Kuratoren:

Fabio Mauro, Karl Kramer, Xenia Schönherr,
Nicole Weingardt;
autorzy | artists | Künstler: Anhelina
Avizhlych, Magdalena Babicz, Stanislav
Bağdış, Krzysztof Bohdanowicz, Karolina
Brzozowska, Józef Jakacki, Marta Maria Anna
Kubiak, Justyna Król, Cezary Malinkiewicz,
Małgorzata Paśternak, Natalia Sara Skorupa,
Izabela Wowczko, Kajetan Marcin Wójcik

**Wystawa studentów i artystów kierunków
Video / Multi-media / Performance na
Wydziale Sztuki i Muzyki Uniwersytetu
Ostrawskiego, CZ | Exhibition of students
and artists of the Studio for video-
multimedia performance at the Faculty of
ART and Music of the University of Ostrava,
CZ | Studierende und Künstlerinnen der
Fakultät für Kunst und Musik der Universität
von Ostrava, Atelier für Video, Multimedia
und Performance**

kuratorzy | curators | Kuratoren: Jiří
Surůvka, Barbora Mikudová; **autorzy |
artists | Künstler:** Kristýna Klouparová,
Táma Mäšnicová, Michal Hlaváč, Mária
Velkoborská, Júlia Bílá, Magdaléna
Šláhařová, Katarína Kováčová, Veronika
Havlásová, Fedor Lesneuski, Dmitry Tyán,
Jiří Surůvka, Barbora Mikudová

**Wystawa studentów Państwowej Wyższej
Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej
w Łodzi | Exhibition of students of the State
University of Film, Television and Theatre
in Łódź | Ausstellung von Studierenden der
Staatlichen Hochschule für Film, Fernsehen
und Theater in Łódź;**

kuratorzy | curators | Kuratoren:
Marek Poźniak, Antonina Haber;
autorzy | artists | Autoren: Alicja Godyń,
Diana Kulińska, Joanna Mroczeńka,
Aleksandra Mrówczynska, Grzegorz

Piotrowski, Szymon Kobusiński, Szymon
Kowalczyk, Daria Irena Górniewska,
Małgorzata Niżegorodcew, Kacper Nowak,
Marcin Korbus, Małgorzata Kacperek,
Paulina Byczek, Małgorzata Kulesza, Monika
Jóźwicka, Karolina Ozimek, Małgorzata
Sumisławska, Karolina Nina Kupis, Aga
Sochal, Andrzej Wencel

**Wystawa indywidualna | individual
exhibition | Einzelausstellung:**

Mirosław Pobiedziński:
Katedra | Cathedral | Kathedrale

**Marienkirche, Oberkirchplatz 1,
Frankfurt (Oder)**

Otwarte | open | geöffnet:
22.10.22, 11:00-16:00
23.10.22, 11:00-16:00

**Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:**

Wolfram Spyra, Adrian Palka:
Refugium

**Wystawa indywidualna | individual
exhibition | Einzelausstellung:**

Ute Lindner:
Pentimenti

Oprawdzenie z artystami

Guided tour with the artists

Führung mit den Künstler:innen

21.10.2022

**Słubicki Miejski Ośrodek Kultury
SMOK, ul. 1. Maja 1, Słubice**

15:15-16:00
inauguracja | opening | eröffnung

16:00-17:00
Galeria Okno

Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:

Im mniej tym więcej | Less is more |
Je weniger, desto mehr

Kurator | Curator: Jerzy Olek;
artyści | artists | Künstler*innen:
Štěpán Grygar, Michał Jakubowicz,
Timo Kahlen, Wolf Kahlen, Miroslaw Koch,
Michael Kurzwelly, Bogusław Michnik,
Jürgen O. Olbrich, Jerzy Olek,
Anna Panek-Kusz, Marek Poźniak,
Marek Radke, Carola Ruf, Marcin Ryczek,
Tadeusz Sawa-Borysławski,
Zdeněk Stuchlík, Gisela Weimann

Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

17:00-17:30

Paulina Poczęta:
Koronka od babci Heleny | Grandma
Helena's Lace | Oma Helenas Spitzen

Tobias Stengel:
Przerysowania | Overlay | Überzeichnungen

Joanna Wowrzeczką:
Ćwiczenia ze zrozumieniem | Exercises
in understanding | Übungen zum
gegenseitigen Verständnis

Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:

17:30-17:45
Widoki z okna | Views from windows |
Ansichten von Fenstern
mieszkańcy Frankfurtu i Słubic |
inhabitants from Frankfurt and Słubice |
inwohner aus Frankfurt und Słubice

17:45-18:00
Tadeusz Wieczorek:
Homo viator

18:00-18:15
Izabela Sak:
Konfiguracja | Configuration | Konfiguration

18:15-18:30
Susanne Kutter:
Cukierniczka | The Sugar Bowl |
Die Zuckerdose

18:30-19:00
Patrick Huber:
There is no place like home

19:00-19:15
Józef Robakowski:
Z mojego okna | From My Window |
Aus meinem Fenster

19:30-20:00
Przerwa | Break | Pause

20:00-20:15
Veit Stratemann:
Fenster in Słubice | Window in Słubice |
Okno w Słubicach

20:15-20:45
Performance: Mirek Rajkowski

20:45-21:15
Wykłady | Lectures | Vorträge:

Marianna Michałowska:
Sztuka jako działanie – 20 lat Galerii OKNO
| Art as action – 20 years of OKNO Gallery |
Kunst als Aktion – 20 Jahre Galerie OKNO
Anna Panek-Kusz:
Prezentacja książki | book presentation |
Buchpräsentation: 20 lat Galerii OKNO |
Twenty Years of Gallery OKNO | Zwanzig
Jahre Galerie OKNO

22.10.2022

Dolina Uradu,
ul. Szosowa 34, Urad

9:30-11:30
Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

Tomasz Fedyszyn:
20 lat patrzenia przez OKNO | 20 Years of
Looking Through the OKNO-Window |
20 Jahre durchs OKNO-Fenster gucken
Jan Herdlicka:
Przesłanie | The message | Die Botschaft
Janusz Tyłman:
Odwrótnie | Reverse | Umgekehrt

Performance: Michał Bałdyga

**Spectrum Galerie,
Bäumschulenweg 48,
Frankfurt [Oder]**

12:15-13:00
Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:

Spojrzenia na zewnątrz i do środka | Views
inwards and outwards | Blick nach Außen
und Innen;

Kurator | Curator: Rudolf Němeček;
artyści | artists | Künstler*innen:
Petr Moško, Zdeněk Mudroch, Rudolf
Němeček, Iva Pavlátová, Pavel Rejtár,
Monika Simek Fulková, Zdeněk Stuchlík,
Petr Šulc

Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

Kurt Buchwald:
À l'entrée
Heidi Sill:
A Room of One's Own

Kulturmanufaktur Gerstenberg,
Ziegelstraße 28A,
Frankfurt [Oder]

13:15-14:00
Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

Adam Czerneńko:
Projekcje | Projections | Projektionen
Tomasz Drewicz:
gdby tylko nie było krat | if only there were
no bars | wenn nur die Gitter nicht wären
René Staebler:
Trace of the Eye

14:15-15:00
Przerwa | Break | Pause

Volkschschule, Gartenstrasse 1,
Frankfurt [Oder]

15:00-16:30

Akademie IAbiRynT

Koordynator projektu | project
coordination | Projektkoordinator:
Michael Kurzwelly
Wykładowcy | workshop teachers |
Workshopleiter: Miroslaw Emil Koch,
Michael Kurzwelly, Anna Panek-Kusz,
Tadeusz Sawa-Borysławski, René Staebler
Uczestnicy warsztatów (autorzy)
| workshop participants (artists) |
Workshopteilnehmer (Autoren): Michael
Clasen, Witold Cholewa, Tomasz Fedyszyn,
Dariusz Fidrych, Małgorzata Grochoła, Natalia
Janczycka, JoKo, Gudrun Kissinger, Pola
Klimaszewska, Karolina Konczyńska,
Uta Kurzwelly, Emilia Kusz, Iga Kusz,
Anna Łysiak, Beata Łysiak, Kamil Mazur-
Czerniecki, Kaja Mierzejewska, Dariusz
Olechno, Kacper Przywoźny, Martin
Rowek, Nina Skrzypacz, Katarzyna Skubisz,
Eberhard Staer, Konrad Tschäpe, Piotr
Zilinskyiewicz

15:00-15:15 Miroslaw Koch
15:15-15:30 Michael Kurzwelly
15:30-15:45 Anna Panek-Kusz
15:45-16:00 Tadeusz Sawa-Borysławski
16:15-16:30 René Staebler

**Galerie B | Lindenstraße 4,
Frankfurt [Oder]**

16:45-17:15
Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:

Gra Przyszłości | Future Game |
Zukunftsspiel; Miha Kosovel, Michael
Kurzwelly, Tanel Rander

**Kukuryku, Kleine Oderstraße 5,
15230 Frankfurt [Oder]**

17:30 – 18:00
Wystawa indywidualna | individual
exhibition | Einzelausstellung:

Nica Junker: *Przechadzka po mieście* |
City Walk | *Stadtgang*

18:30-19:30
Przerwa | Break | Pause

**Słubicki Miejski Ośrodek Kultury
SMOK, ul. 1. Maja 1, Słubice**

19:30-20:10
Wykłady | Lectures | Vorträge:

Tadeusz Wieczorek: *Międzynarodowe
Warsztaty Niepokoju Twórczego Kieszeń
Vincenta w latach 2002-2021* | *Vincent's
Pocket. International workshop of creative
unrest during 2002 to 2021* | *Vinzents
Tasche. Internationaler Workshop kreativer
Unruhe von 2002 bis 2021*
Tadeusz Sawa-Borysławski: *Ile to jest
,mniej" | How much is, less? | Wieviel ist,
weniger?*

Oprawdzenie z artystami

Guided tour with the artists

Führung mit den Künstler:innen

23.10.2022

**Biblioteka Miejska | city library |
Stadtbibliothek,
ul. Jedności Robotniczej 18,
Słubice**

09:30-10:00
Wystawy indywidualne | individual
exhibitions | Einzelausstellungen:

Ewa Martyniszyn:
*Monidła – marzenia spełniane |
Monidlos – fulfilled dreams | Handkolorierte
Hochzeitsfotos – Erfüllte Träume*
Izabela Sak:
Konfiguracja | Configuration | Konfiguration

**Marienkirche, Oberkirchplatz 1,
Frankfurt (Oder)**

10:30-11:00
Wystawa grupowa | group exhibition |
Gruppenausstellung:

Wolfram Spyra, Adrian Palka:
Refugium

Wystawa indywidualna | individual
exhibition | Einzelausstellung:

Ute Lindner:
Pentimenti

**Kleistforum, Platz der Einheit 1,
Frankfurt (Oder)**

11:20-11:40
*Wystawa studentów Akademii Sztuk
Pięknych w Dreźnie, kierunek:
projektowanie teatralne | Exhibition of
students from the Dresden Academy of Fine
Arts, faculty of stage design | Ausstellung
von Studierenden der Hochschule für
Bildende Künste Dresden, Studiengang
Theaterdesign*

kuratorzy | curators | Kuratoren:
Susanne Hampe & Tobias Stengel
autorzy | artists | Autoren: Monika Bauer,
Nora Bregulla, Frieda Kirch, Leonie Kraft,
Charlotte Paritschkow, Tanja Schöneweiß,
Alvaro Terroba, Ronja Wunderlich

11:40-12:00
*Wystawa studentów i artystów kierunków
Video / Multi-media / Performance na
Wydziale Sztuki i Muzyki Uniwersytetu
Ostrawskiego, CZ | Exhibition of students
and artists of the Studio for video-
multimedia performance at the Faculty of
ART and Music of the University of Ostrava,
CZ | Studierende und Künstlerinnen der
Fakultät für Kunst und Musik der Universität
von Ostrava, Atelier für Video, Multimedia
und Performance*

kuratorzy | curators | Kuratoren: Jiří
Surůvka, Barbora Mikudová; **autorzy |
artists | Künstler:** Kristýna Klouparová,
Táma Masnícová, Michal Hlaváč, Mária
Velkoborská, Júlia Bílá, Magdaléna
Šláhařová, Katarína Kováčová, Veronika
Havlásová, Fedor Lesneuski, Dmitry Tyān,
Jiří Surůvka, Barbora Mikudová

12:00-12:15
Wystawa indywidualna | individual
exhibition | Einzelausstellung:

Mirosław Pobiedziński:
Katedra | Cathedral | Kathedrale

12:15-12:35
*Wystawa studentów Pracowni Przestrzeni
Filmowej Akademii Sztuki w Szczecinie
i Fakultetu Kulturoznawstwa Uniwersytetu
Europejskiego Viadrina we Frankfurcie
nad Odrą | Ausstellung von Studierenden
der Klasse Filmraumgestaltung an
der Kunstabakademie in Stettin und der
Fakultät für Kulturwissenschaften an der
Europauniversität Viadrina in Frankfurt/
Oder | Exhibition of students from the
class Film Spaces at the Academy of Art in
Szczecin and the faculty of Cultural Studies
at the European University Viadrina in
Frankfurt/Oder;*

**Kierownictwo projektu | Project
management | Projektleitung:**
Katja Bernhardt, Anna Konik,
Constance Krüger;
Kuratorky | curators | Kuratoren:
Fabio Mauro, Karl Kramer, Xenia Schönherr,
Nicole Weingardt;

autorzy | artists | Künstler: Anhelina
Avizhych, Magdalena Babicz, Stanislav
Bagdiá, Krzysztof Bohdanowicz, Karolina
Brzozowska, Józef Jakacki, Marta Marianna
Kubiak, Justyna Król, Cezary Malinkiewicz,
Martyna Pasternak, Natalia Sara Skorupa,
Izabela Wowczko, Kajetan Marcin Wójcik

12:35-12:55

*Wystawa studentów Państwowej Wyższej
Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej
w Łodzi | Exhibition of students of the State
University of Film, Television and Theatre
in Łódź | Ausstellung von Studierenden der
Staatlichen Hochschule für Film, Fernsehen
und Theater in Łódź;*

kuratorzy | curators | Kuratoren:
Marek Poźniak, Antonina Haber;
autorzy | artists | Autoren: Alicja Godyń,
Diana Kulińska, Joanna Mroczeńka,
Aleksandra Mrówczynska, Grzegorz
Piotrowski, Szymon Kobusiński, Szymon
Kowalczyk, Daria Irena Górniewska,
Małgorzata Niżegorodcew, Kacper Nowak,
Marcin Korbus, Małgorzata Kacperek,
Paulina Byczek, Marianna Kulesza, Monika
Jóźwicka, Karolina Ozimek, Martyna
Sumińska, Karolina Nina Kupis, Aga
Sochal, Andrzej Wencel

13:15

**Zakończenie festiwalu | End of the festival
| Ende des Festival**

Miejsca wystawienicze exhibition spaces Ausstellungsorte

- 1 Słubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK, ul. 1. Maja 1, Słubice
- 2 Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Słubice, ul. Jedności Robotniczej 18, Słubice
- 3 Dolina Uradu, ul. Szosowa 34, Urad
- 4 Spectrum Galerie, Baumschulenweg 48, Frankfurt (O)
- 5 Kulturmanufaktur Gerstenberg, Ziegelstraße 28A, Frankfurt (O)
- 6 Volkshochschule, Gartenstraße 1, Frankfurt (O)
- 7 Galerie B, Lindenstraße 4, Frankfurt (Oder)
- 8 Kleist Forum, Platz der Einheit 1, Frankfurt (O)
- 9 Marienkirche, Oberkirchplatz 1, Frankfurt (O)
- 10 Kukuryku, Kleine Oderstraße 5, 15230 Frankfurt (O)

Dworzec kolejowy | Railway station | Bahnhof

Baza noclegowa | Accommodation | Übernachtungsorte für Gäste, Piłsudskiego 14, Słubice

Dworzec autobusowy | Bus station | Busbahnhof

Wydawca | Publisher | Herausgeber:

Galeria Okno | Ślubicki Miejski Ośrodek Kultury SMOK,
ul. 1. Maja 1, PL-69-100 Ślubice | anna@galeriaokno.pl

Ślubfurt e.V., Güldendorfer Straße 13,
D-15230 Frankfurt (Oder) | arttrans@arttrans.de

Organizatorzy Festiwalu | Organizers of the festival | Organisatoren des Festivals:

Galeria Okno | Ślubicki Miejski Ośrodek Kultury, Ślubfurt e.V., Messe- und Veranstaltungs GmbH | Kleistforum

Kuratorzy festiwalu | Curators of the festival | Festivalkuratoren: Anna Panek-Kusz, Jerzy Olek, Michael Kurzwelly

Redakcja | Editor | Redaktion: Anna Panek-Kusz, Michael Kurzwelly

Projekt i łamanie | Design and layout | Grafische Gestaltung und Layout: Piotr Korski

Tłumaczenia | Translations | Übersetzungen: Anne Peschken, Adrianna Rosa-Zarzycka

Korekta | Proofreading | Korrekturen: Anna Panek-Kusz, Michael Kurzwelly

ISBN: 978-83-913197-0-3

Rok wydania | Year of publication | Erscheinungsjahr: 2022

Druk | Printed by | Druck: wydrukowano w Polsce | printed in Poland | Gedruckt in Polen

Nakład | Edition | Auflage: 500

Katalog wydany ze środków | The catalogue was published thanks to the funding of | Der Katalog wurde finanziert durch

EUROPEISCHE UNION
Europäischer Fonds für
Regionale Entwicklung

Przygotowanie składu, przygotowania do druku i wydruk katalogu sfinansowane
z projektu „Kultura, głupce! Wzmocnienie strategicznego partnerstwa w obszarze
kultury – etap I”. Projekt realizowany jest w partnerstwie
przez Ślubicki Miejski Ośrodek Kultury oraz Messe- und Veranstaltungs GmbH
Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony
Bärrieren reduzieren – gemeinsame Stärken nutzen.

Partnerzy | partners | Partner

Förder-
verein für
aktuelles
Nichts

Patroni medialni | Media partners | Medienpatronat

ISBN: 978-83-913197-0-3